

KONJUNKTUUR

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT • ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH

3 (194) 2015

Väljaanne KONJUNKTUUR annab
iga kvartali alguses operatiivse
ülevaate olukorrast Eesti majanduses
ja prognoosi lähemaks 3-6 kuuks

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

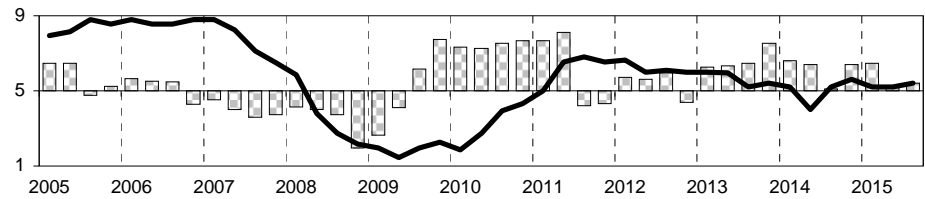
KONJUNKTUUR

NR 3 (194)

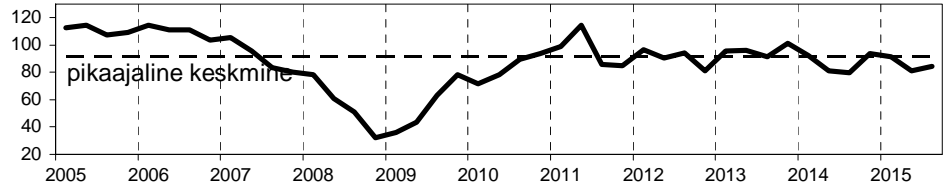
Tallinn
September 2015

EKI KONJUNKTUURIINDEKSID: SEPTEMBER 2015

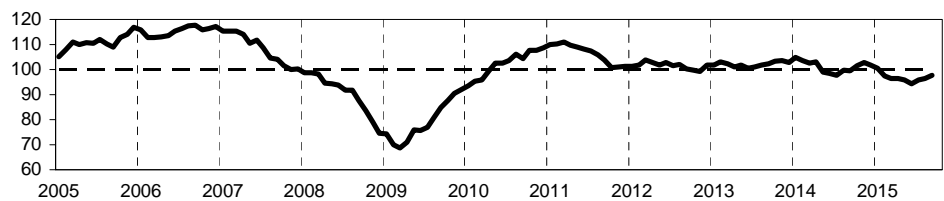
Majanduse
hetkeolukord
ja ootused
(Müncheni IFO
metoodika)

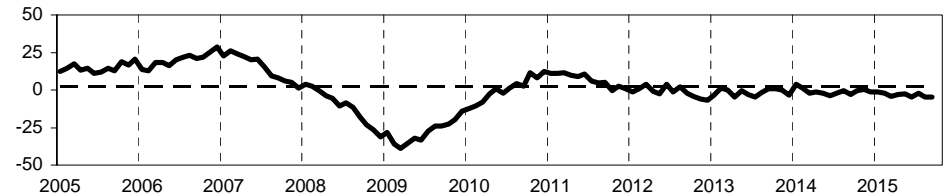
Majanduskliima
(Müncheni IFO
metoodika)

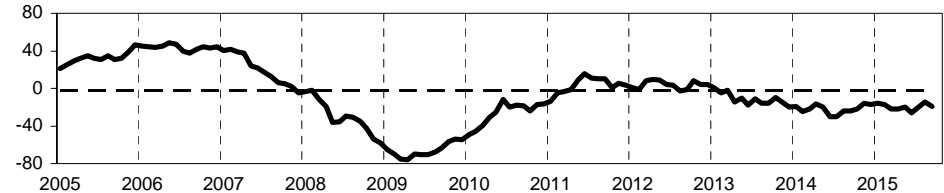
Majandusosaldu-
indeks*

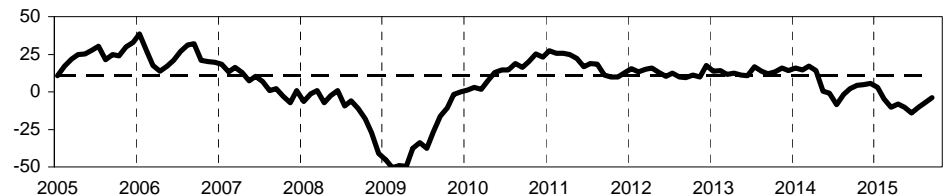
Tööstuse
kindlustunde
indikaator*

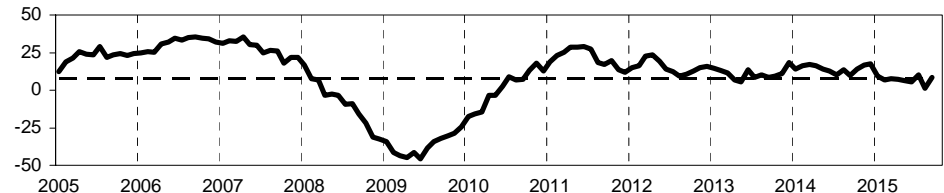
Ehituse
kindlustunde
indikaator*

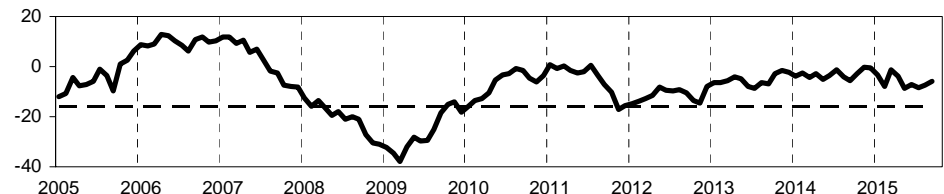
Teeninduse
kindlustunde
indikaator*

Jaekaubanduse
kindlustunde
indikaator*

Tarbijate
kindlustunde
indikaator*

* Euroopa Komisjoni metoodika, sesoonselt silutud aegread

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2015. a septembris ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunkturibaromeetrid: september 2015	15
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	15
2.2. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	24
2.3. Jaekaubandusbaromeeter (<i>P. Aruvee</i>)	30
2.4. Teenindusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	36
2.5. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	43
3. Eesti majandusareng 1993–2014 ja prognoos 2015 (<i>L. Kuum</i>)	49
4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2015: WEF edetabel (<i>L. Kuum</i>)	53
5. EKI toidukorvi maksumus: III kvartal 2015 (<i>V. Vähi, P. Aruvee</i>)	56
6. Toidukaupade hinnatõus ja elanike ostujõu muutus 1992–2015 (<i>P. Aruvee</i>)	59
7. Eesti alkoholiturg 2014. aastal (<i>E. Orro</i>)	63
8. Maailmamajanduse konjunktuur: 2015. II pa (<i>B. Pulver</i>)	67
Lisa 1 Riikide majandusindikaatorid	70
Lisa 2 Konjunkturibaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	71

Toimetaja: M. Josing
Kujundus: M. Reiman

Informatsioon: EKI direktor
Marje Josing, tel. 646 6439
19080 Tallinn, Rävåla 6
fax: 668 1240
e-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

1. Majanduse üldolukord 2015. a septembris ja 6 kuu pärast

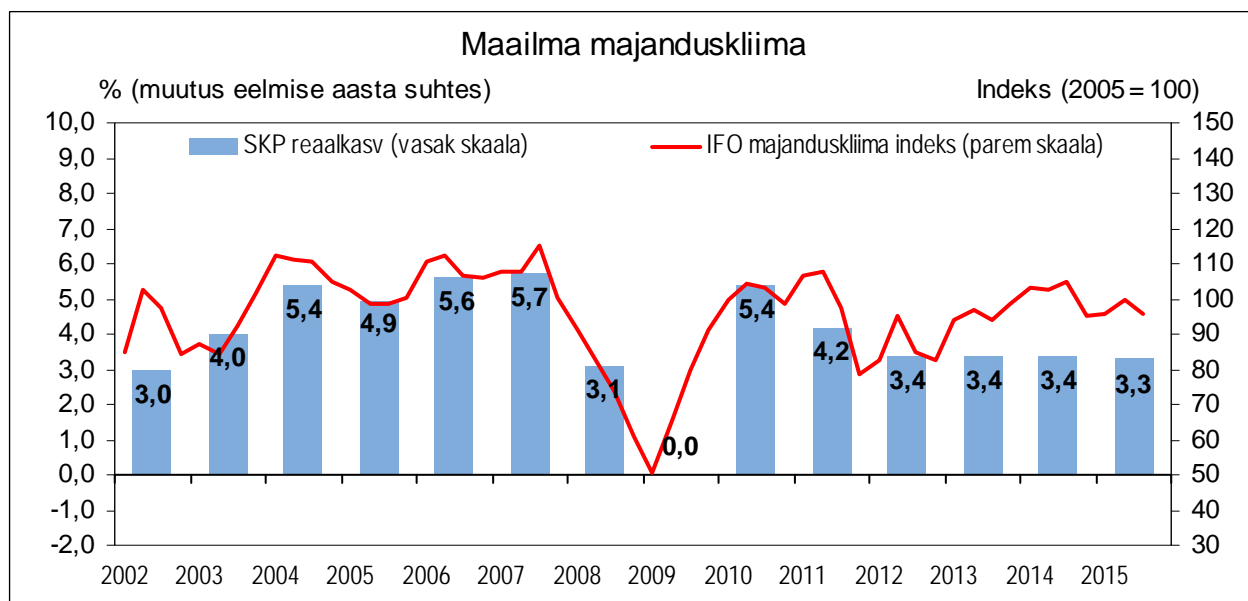
Majanduse hetkeolukord on rahuldav ning 6 kuu väljavaated mõõdukalt positiivsed. Majanduskliimaindeks tõusis 5,4 punktile.

1.1. Majanduse üldolukord on septembris rahuldav ja juuniga võrreldes mõnevõrra parem

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) ekspertide-analüütikute paneeli ¹septembrikuu hinnangutest nähtub, et Eesti majanduse hetkeolukord on võrreldes juuniga natuke paranenud (nagu eksperdid ka prognoosid), kuid kvalitatiivset muutust paremuse poole pole toimunud. Jätkub küll mõõdukas majanduskasv, ent paljudel ettevõtetel on kujunenud turusituatsioonis üha keerulisem arenda- ja investeerida. Üldist ebakindlust põhjustavad endiselt julgeolek Euroopas ja eelkõige Venemaa-Ukraina konflikt, mis pidurdab väliskaubanduse arengut. Venemaa sanktsioonide otsene mõju Eesti majandusele on mõõdukas, kuid Venemaa majanduse allakäik mõjutab meid ka lähemate partnerriikide kaudu. Halvemal juhul jääb kaupade eksport käesoleval aastal alla 2014. a tasemele.

Positiivne on see, et Eesti finantsmajandus püsib endiselt tugevatel jalgadel ja riigi rahanduse olukord on hea, seda eriti võrreldes võlgades vaevleva euroalaga. Ka majapidamised võivad rahul olla – juba kolmas aasta areneb eratarbimine majanduskasvust kiiremini.

Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) väljaandest World Economic Survey nr 3/2015 nähtub, et juulikuu vaatluses osalenud 117 riigi ekspertide hinnangul on **maailma majanduskliima** rahuldav, kuigi võrreldes eelmise vaatlusega aprillis (99,5) on see mõnevõrra halvenenud. Juulis oli majanduskliimaindeks 95,9, mis on madalam ka pikaajalisest keskmisest (96,1). Langes hinnang hetkeolukorrale, ent paranesid 6 kuu väljavaated. Majanduskliima halvenemine on üsna laiapõhjaline, kuid mõnevõrra märgatavam Aasia riikide osas. Punktisüsteemis (max=9) on maailmamajanduse hetkeolukorda hinnatud 4,7 punktiga, 6 kuu väljavaateid 5,9 punktiga ning sellest tulenevalt on maailma majanduskliima 5,3 punkti. Maailma oodatav majanduskasv sellel aastal on 3,3% (eelmisel aastal 3,4%).

¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on toodud peatüki lõpus

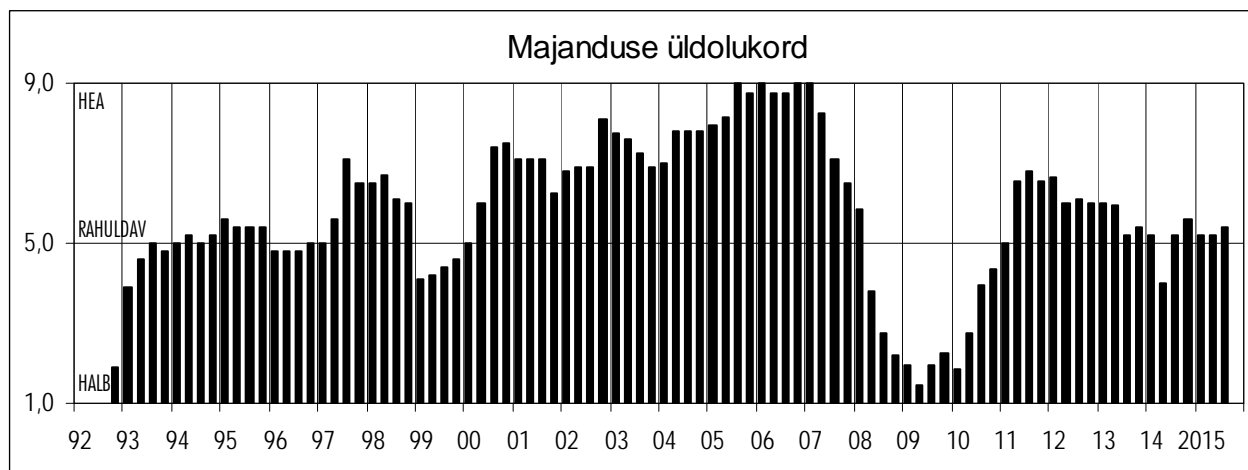
EKI eksperdid-analüütikud hindasid septembris Eesti majanduse **üldolukorda** 5,4 punktiga², mis on 0,2 punkti võrra kõrgem kui eelmisel vaatlusel juunis.

Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes jagunemine juunis):

olukord on hea	11% eksperte (10)
olukord on rahuldav	89% eksperte (85)
olukord on halb	0% eksperte (5)
koondhinnang	5,4 p (5,2 p)

Majandusolukorra hinnangu paranemise kasuks (võrreldes eelmise vaatlusega) räägib majanduskasvu kiirenemine (II kvartalis 2,0%-ni), hoogne eratarbimise kasv, jätkuv keskmise palga tõus ning riigi tugev finantsseisund. Müncheni IFO andmetel sai EL 28 riikide majanduse hetkeolukord viimasel vaatlusel keskmiseks hindeks 5,6 punkti ja euroala riigid 5,3 punkti.

Meie peamistest partnerriikidest on majanduse hetkeolukord Soomes hinnatud 1,7 punktiga, Rootsis – 7,0 p, Venemaal – 2,7 p, Lätis – 5,6 p ja Leedus – 5,7 punktiga.

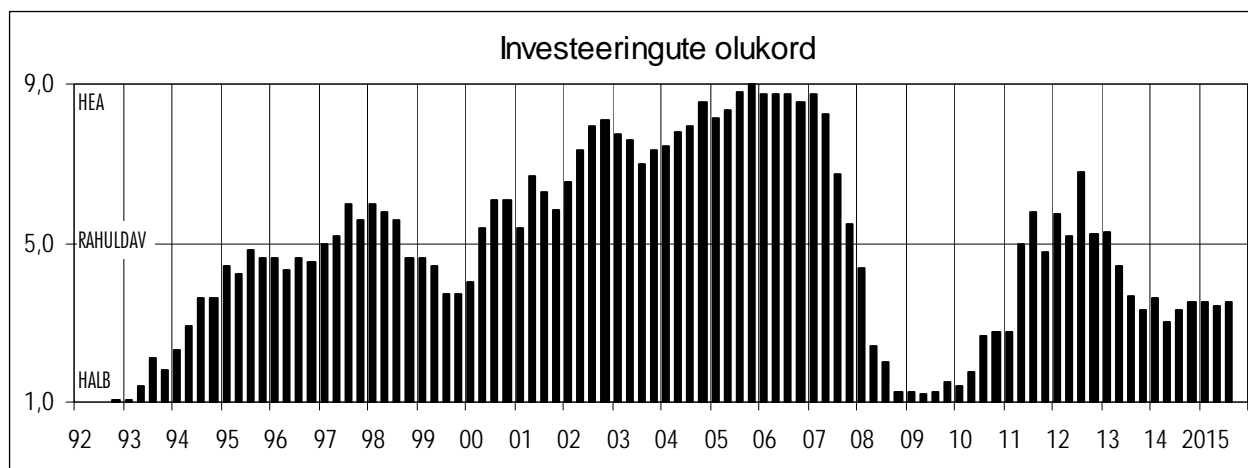

Investeeringute olukorda hindasid eksperdid-analüütikud septembris taas (kuues kvartal järjest) ebarahuldavaks, seekord 3,5 punktiga (juunis 3,4 punkti). Teatavasti kahanesid investeeringud põhivarasse I kvartalil 9,6 % ja II kvartalis 1,8%. II poolaastal on oodata investeeringute mõningast elavnemist, kuid tõenäoliselt jäävad kapitalikulutused tänavu (ebarahuldavale) eelmise aasta tasemele.

Ettevõtteid mõjutab investeeringute kasuks otsustamisel endiselt turgude ebakindlus ning ka tootmise kasumlikkuse vähenemine, seda eelkõige tööjõukulude kiire kasvu tõttu. Hinnangud investeeringute olukorrale septembris jagunesid järgmiselt (sulgudes juuni hinnangud):

olukord on hea	5% eksperte (5)
olukord on rahuldav	53% eksperte (50)
olukord on halb	42% eksperte (45)
koondhinnang	3,5 p (3,4 p)

² Punktid on tuletatud hinnangutest: hea – 9 punkti, rahuldav – 5 punkti, halb – 1 punkt

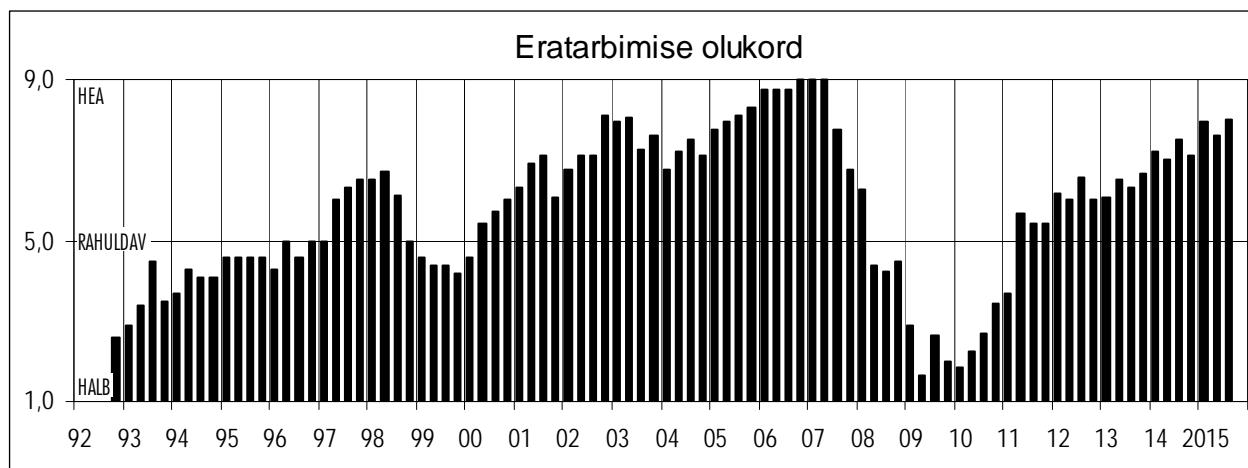

Investeeringute olukord on ebarahuldav ka Soomes (hinnang juulis 2,3 p) ja Venemaal (1,3 p) ning rahuldav Lätis ja Leedus (mõlemal 5,0 p).

Eratarbimise olukorda hindasid EKI eksperdid-analüütikud septembris heaks, nagu seda on tehtud ka kolmel varasemal aastal. Positiivse hinnangu aluseks on eratarbimise kiire kasv käesoleval aastal (I kv 5,3%, II kv 5,4%), mis on saanud võimalikuks tänu reaalspalga suhteliselt kiirele kasvule ja hõive paranemisele. Hinnangud eratarbimise olukorradele septembris on järgmised (sulgudes juuni hinnangud):

olukord on hea	80% eksperte (65)
olukord on rahuldav	15% eksperte (35)
olukord on halb	5% eksperte (0)
koondhinnang	8,0 p (7,6 p)

Toodust nähtub, et 5% eksperte pole majapidamiste tarbimiskulutuste kiire tõusuga rahul. Nähtavasti on see vihje sellele, et eratarbimist toetav kiire palgakasv ei saa olla jätkusuutlik, kuna ületab oluliselt tootlikkuse kasvu.

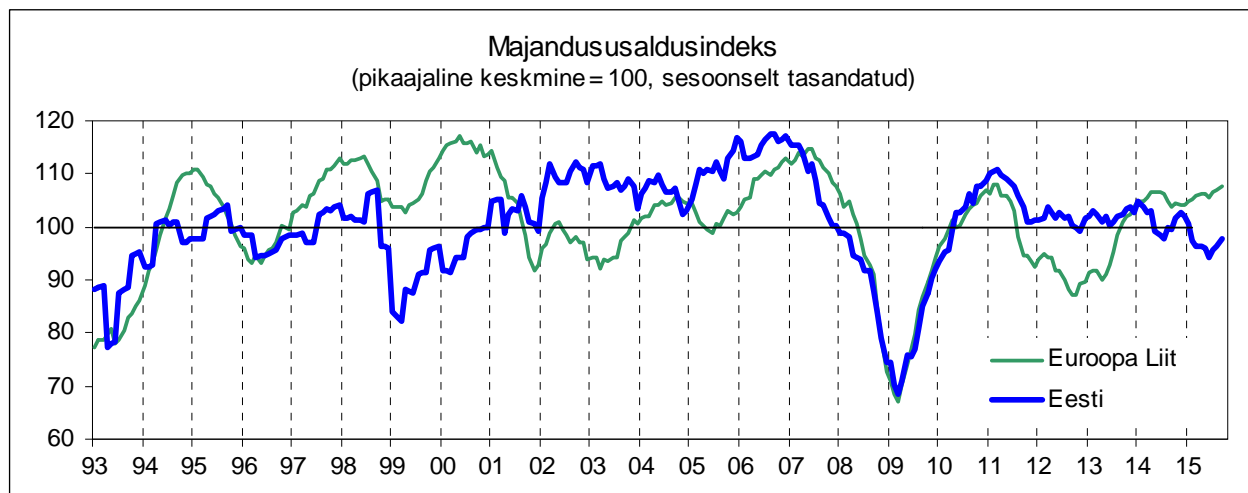
Eratarbimise olukorda hinnati Soomes 2,6 p, Rootsis 7,7 p, Venemaal 2,4 p, Lätis 5,9 p ja Leedus 7,0 punktiga (EL 28 keskmine – 5,8 p, euroala –5,7 p).

Eesti praeguse majandusolukorra võrdlus **aastatagusega** (september 2014), näitab, et eksperdid hindavad eratarbimise osas käesolevat aastat paremaks (6,8 p), investeeringute osas halvemaks

(3,9 p) ja majanduse üldolukorda enam-vähem samaks (4,8 p). Hinnangud majanduse üldolukorra võrdluses jagunesid järgmiselt:

olukord on nüüd parem	10% eksperte
olukord on umbes sama	74% eksperte
olukord on nüüd halvem	16% eksperte
koondhinnang	4,8 punkti

Etteruttavalt olgu märgitud, et äriettevõtete ja tarbijate kindlustunnet üldistav **majandusaldusindeks**³ (tasandatud) tõusis septembris 97,6 punktile ja on nüüd 3,2 punkti kõrgem kui juunis kuid madalam pikaajalisest keskmisest. Pikemalt vaata II peatükk.

1.2. Majandusolukord on 6 kuu pärast mõõdukalt parem, majanduskliimaindeks tõusis 5,4 punktile

IFO väljaande WES nr 3/2015 andmetel näitab juulikuu uuring, et ootused maailma majanduse üldolukorra suhtes on jätkuvalt positiivsed. Nii on EL 28 liikmesriikide 6 kuu väljavaateid hinnatud 6,6 punktiga ja euroala 6,7 punktiga. Positiivseid nihkeid Euroopa arengus võis täheldada juba II kvartalis. Euroala majanduse elavnemist toetab nõrgenenud vahetuskurss, paranenud konkurentsivõime, väiksemad krediidiipiirangud jne. Eesti jaoks on oluline, et Venemaa osakaalu vähenemist väliskaubanduses on tasakaalustanud Rootsi ja mitmete Aasia riikide suurenev import Eestist. EKI prognoosib käesoleva aasta majanduskasvuks 2,0%.

EKI ekspertide ootused Eesti majanduse **üldolukorra kohta 6 kuu pärast** olid septembris järgmised (sulgudes juuni ootused):

olukord on siis parem	15% eksperte (20)
olukord on umbes sama	80% eksperte (65)
olukord on siis halvem	5% eksperte (15)
ootused kokku	5,4 punkti (5,2 p)

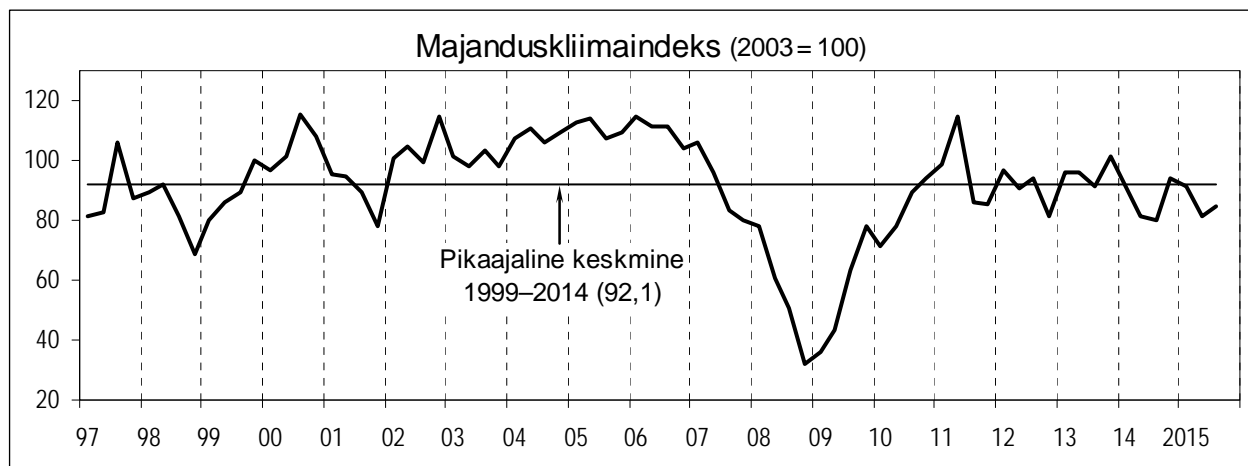
Toodust nähtub, et Eesti majandusolukorra arenguootused on mõõdukalt positiivsed ja mõnevõrra optimistlikumad kui eelmisel vaatlusel 3 kuud tagasi. Samas on paranemisootused aga mada-

³ Majandusaldusindeks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20 %) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena

lamad kui EL-is tervikuna (6,6 p). Võrdluseks olgu veel märgitud, et 6 kuu ootused Soomes on 7,4 punkti, Rootsis 6,0 p, Venemaal 3,7 p, Lätis 4,0 p ja Leedus 7,7 punkti.

Tulenevalt tulevikuootuste tugevnemisest (0,2 p võrra) ja hetkeolukorra hinnangu paranemisest (0,2 p võrra) on Eesti **majanduskliima**⁴ näitaja võrreldes juuniga tõusnud. Nüüd on see 5,4 punkti ehk 0,2 punkti kõrgem juuni tasemest. Indeksina arvatult on Eesti majanduskliima septembris 84,5, jäädes endiselt alla oma pikaajalisele keskmisele, mis on 92,1.

Võrdluseks olgu märgitud, et majanduskliimaindeks EL 28-s on 6,1 p ja euroalal 6,0 p. Meie lähinaabrite majanduskliimat iseloomustavad järgnevad hinnangud: Soome 4,5, Rootsi 6,5, Venemaa 3,2, Läti 4,8 ja Leedu 6,7 punkti.

Ekspertide paneeli ootused **investeeringute** ja **eratarbimise** arenguväljavaadete suhtes **6 kuu pärast** on samuti võrreldes eelmise vaatlusega paranenud. Täpsemalt jagunesid ootused septembris järgmiselt (%):

	investeeringud	eratarbimine
olukord on siis parem	37	21
olukord on umbes sama	47	68
olukord on siis halvem	16	11
ootused kokku	5,8 p	5,4 p

Võrdluseks olgu märgitud, et juunis olid ootused investeeringute ja eratarbimise osas vastavalt 5,2 p ja 5,0 p.

1.3. Väliskaubanduse arenguväljavaated püsivad mõõdukalt positiivsed, kuid kaubavahetusbilanss halveneb

Eesti väliskaubanduse areng on suuresti sõltuv väliskeskkonnast ja sellega seotud riskidest. Viimastel aastatel on mitme Eestile olulise ekspordituru (eelkõige Venemaa ja Soome) olukord olnud keeruline, mis on olnud ka peamisi põhjusi, miks Eesti eksport pole oodatud kiirusega arenenud (viimasel 3 aastal on tegemist praktiliselt ekspordikäibe paigaltammumisega). Nüüd on olukord muutumas ja mitme meie lähipartneri ekspordi ja impordi arenguväljavaated muutunud positiivsemaks. Müncheni IFO juulikuu väljaande andmetel ootavad Soome, Rootsi ja Leedu ekspordid

⁴ Majanduskliimaindeks on tuletatud ekspertide poolt jooksvale olukorrale ja tulevasele (6 kuud) majandusolukorrale antud hinnangute aritmeetilise keskmisena

lähikuudel väliskaubanduse elavnemist. Näiteks Soome ekspertide ootused ekspordi ja impordi kasvu osas on 8,5 ja 6,6 punkti ja Rootsil vastavalt 7,0 ja 6,0.

Septembri küsitluse kohaselt võime ka meie oodata lähemal poolaastal mõõdukat **ekspordi** ja **impordi** mahu suurenemist (püsihindades). Ekspertide ootused olukorra kohta 6 kuu pärast jagunesid septembris järgmiselt:

	eksport	import
maht on siis suurem	35	40
maht on umbes sama	55	60
maht on siis väiksem	10	0
ootused kokku	6,0 p	6,6 p

Võrdluseks olgu märgitud, et juunis olid ekspertide ootused umbes samasugused – ekspordi osas 6,1 p ja impordi osas samuti 6,1. Kõigi IFO vaatluses osalenud 117 riigi keskmised ootused olid III kvartalis (juulis) ekspordi osas 5,9 punkti ja impordi osas 6,0 punkti. Vastavad näitajad EL 28 kohta olid 7,2 ja 6,8 punkti ning euroalal 7,5 ja 6,7 punkti.

Kaubandusbilansi arengute osas näitab ekspertide hinnang, et eeloleval 6 kuul on võimalik selle mõõdukas halvenemine. Septembris jagunesid ekspertide ootused järgmiselt (sulgudes juuni ootused):

bilanss on siis parem	0% eksperte (5)
bilanss on umbes sama	63% eksperte (70)
bilanss on siis halvem	37% eksperte (25)
ootused kokku	3,5 punkti (4,2 p)

Kaupade impordi eeliskasvu ja defitsiidi suurenemist eeloleval 6 kuul võib põhjustada investeringute oodatav suurenemine ja jätkuvalt kiire eratarbimise areng.

1.4. Hinnatõus 6 kuu pärast on positiivne, intressimäärad püsivad madalad ning aktsiahinnad tõusevad aeglaselt

Tarbijahindade deflatsioon, mis sai alguse enam kui aasta tagasi, ei ole veel lõppenud ning on põhjustatud eelkõige energiahindade püsimisest madalal tasemel. Varasemad prognoosid hinnalanguse lõppemisest II poolaastal pole seni realiseerunud. Ekspertide septembrikuu hinnangul on 6 kuu pärast hinnad praegustest siiski kõrgemad, kuigi hinnang ei olnud kaugeltki üksmeelne. Täpsemalt jagunesid ootused järgmiselt:

inflatsioon on siis kõrgem	43% eksperte
inflatsioon on umbes sama	57% eksperte
inflatsioon on siis madalam	0% eksperte
ootused kokku	6,7 punkti

Aasta (2015) keskmiseks tarbijahindade tõusuks prognoosivad eksperdid 0,04 % (hinnangute aritmeetiline keskmine). Pikaajaline prognoos andis inflatsiooni tasemeks 2020. aastal 2,4% (eelmisel vaatlusel 2,3%). Olgu märgitud, et inflatsiooni tasemeks 2015. aastal oodatakse maailmas tervikuna 3,0%, Lääne-Euroopas 0,8% ja Ida-Euroopas 0,7%. Venemaal kallinevad hinnad oodatavalt 13,6% ja Ukrainas 37,7%.

Laenuintresside taseme suhtes on ekspertide valdav (89%) enamus arvamusel, et lähemal 6 kuul jäävad need umbes samaks. Ekspertide ootused jagunesid seejuures järgmiselt:

	lühiajalised laenud	pikaajalised laenud
intressimäärad on siis kõrgemad	11	33
intressimäärad on umbes samad	89	67
intressimäärad on siis madalamad	0	0
ootused kokku	5,4 p	6,3 p

Võrdluseks olgu märgitud, et IFO vaatluses osalevate 117 riigi keskmised intressimäärade ootused on vastavalt 5,8 ja 6,4 punkti, sellest euroalal 5,7 ja 6,6 punkti.

Kodumaiste aktsiahindade võimaliku tõusu suhtes eeloleval 6 kuul on ekspertide paneel mõõdukalt optimistlik, kuid vähemal määral kui eelmisel vaatlusel juunis. Hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes juuni jagunemine):

aktsiahinnad on siis kõrgemad	37% eksperte (50)
aktsiahinnad on umbes samad	47% eksperte (45)
aktsiahinnad on siis madalamad	16% eksperte (5)
ootused kokku	5,8 p (6,8 p)

WES nr 3/2015 andmetel olid Müncheni IFO uuringus osalenud EL 28 riikide aktsiahindade tõusuootuste tugevus juulis 6,3 punkti.

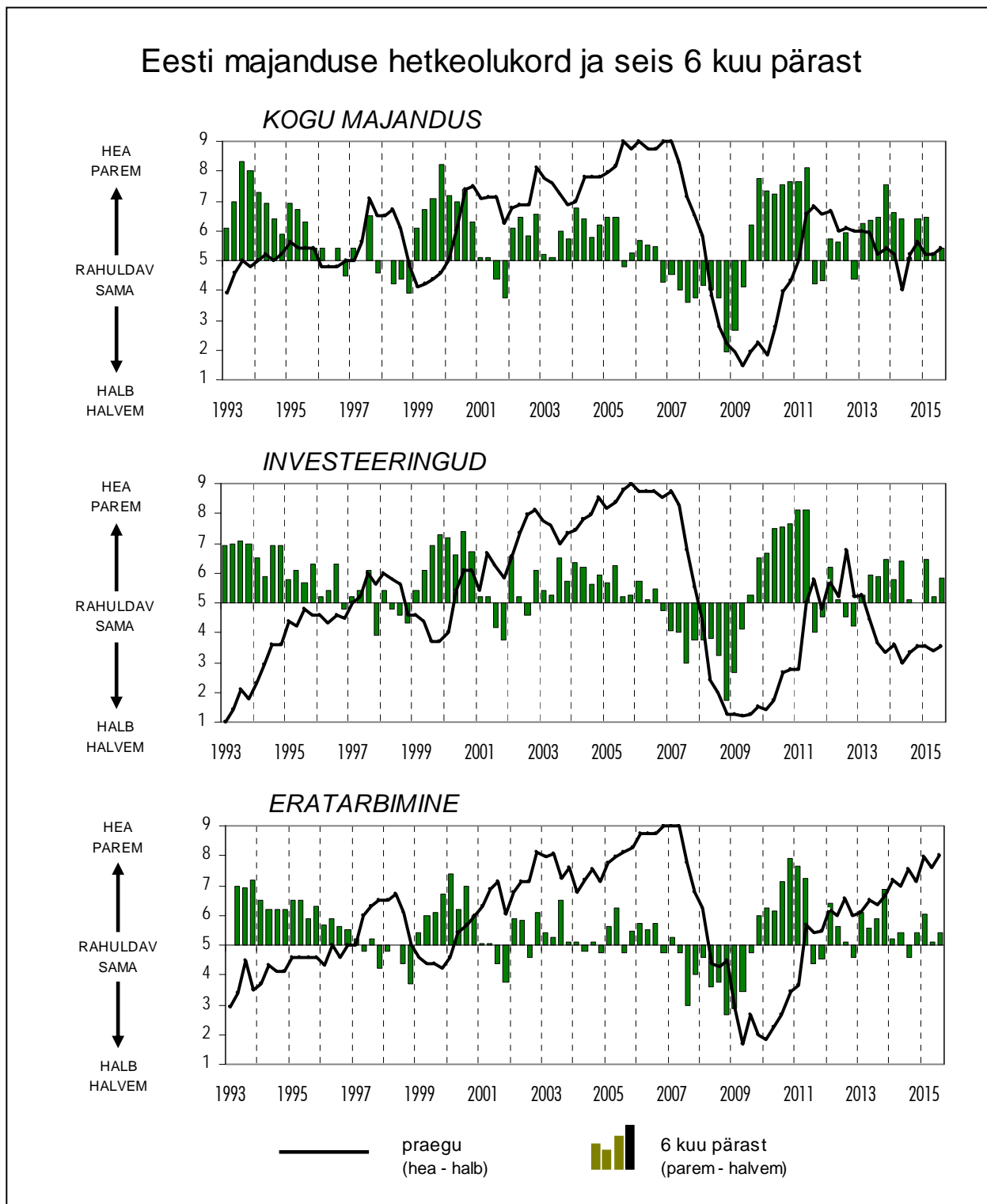
1.5. Majandusprobleemide raskusaste on juuniga võrreldes langenud

Septembrikuu vaatlus näitas, et Eestis on majandusprobleemide raskusaste viimase 3 kuuga mõnevõrra langenud, samas on põhiprobleemid endised – oskustööjõu puudus, rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus ja ebapiisav nõudlus.

Probleem	Probleemi olulisus (max = 9)		
	September 2015	Juuni 2015	Muutus
Vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes	3,4	5,2	-1,8
Ebapiisav nõudlus	5,8	6,3	-0,5
Tööpuudus	1,8	1,7	+0,1
Inflatsioon	1,4	1,7	-0,3
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	6,8	6,3	+0,5
Ekspordibarjäärid	4,0	4,1	-0,1
Kvalifitseeritud (oskus)tööjõu puudus	7,0	6,6	+0,4
Eelarve defitsiit	1,6	1,7	-0,1
Välisvõlad	1,4	1,2	+0,2
Kapitali vähesus	2,9	2,6	+0,3
Kokku	36,1	37,4	-1,3

Toodust nähtub, et kõige enam on kaotanud oma probleemsust valitsuse majanduspoliitika.

Eesti majanduse hetkeolukord ja seis 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – September 2015
(20 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majandusolukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Hinne
<i>majandus tervikuna</i>	11	89	0	5,4
<i>investeeringute alal</i>	5	53	42	3,5
<i>eratarbimises</i>	80	15	5	8,0
Praegune majandusolukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>majandus tervikuna</i>	10	74	16	4,8
<i>investeeringute alal</i>	11	50	39	3,9
<i>eratarbimises</i>	44	56	0	6,8
Hinnang majandusolukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>majandus tervikuna</i>	15	80	5	5,4
<i>investeeringute alal</i>	37	47	16	5,8
<i>eratarbimises</i>	21	68	11	5,4
Hinnang väliskaubanduse käibele 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Hinne
<i>eksport</i>	35	55	10	6,0
<i>import</i>	40	60	0	6,6
Hinnang kaubavahetusbilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halvneb	Hinne
	0	63	37	3,5
Hinnang inflatsioonimäärale 6 kuu pärast (võrreldes sama kuuga möödunud aastal)				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	43	57	0	6,7
Inflatsiooni tase 2015. a				0,0%
2020. a				2,4%
Hinnang intressimääradele 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
<i>lühiajalised intressid</i>	11	89	0	5,4
<i>pikaajalised intressid</i>	33	67	0	6,3

Hinnang alljärgnevat valuutade kursile euro suhtes praegu				
	üleväärtus- tatud	enam- vähem õigae	alaväärtus- tatud	Hinne
<i>USD</i>	33	39	28	5,2
<i>GBP</i>	17	66	17	5,0
<i>JPY</i>	11	89	0	5,4
Hinnang USD kursile euro suhtes 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	42	42	16	6,1
Hinnang kodumaistele aktsiahindadele 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	37	47	16	5,8
Hinnang majanduse ees seisvate probleemide olulisusele praegu				
	Kõige olulisem	Oluline	Mitte eriti oluline	Hinne
<i>vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes</i>	10	40	50	3,4
<i>ebapiisav nõudlus</i>	40	40	20	5,8
<i>tööpuudus</i>	0	20	80	1,8
<i>inflatsioon</i>	0	10	90	1,4
<i>rahvusvahelise konkurent- sivõime vähesus</i>	45	55	0	6,8
<i>ekspordibarjäärid</i>	10	55	35	4,0
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	50	50	0	7,0
<i>eelarvedefitsiit</i>	5	5	90	1,6
<i>välisvõlad</i>	5	0	95	1,4
<i>kapitali vähesus</i>	5	37	58	2,9
Majanduskliima				5,4

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

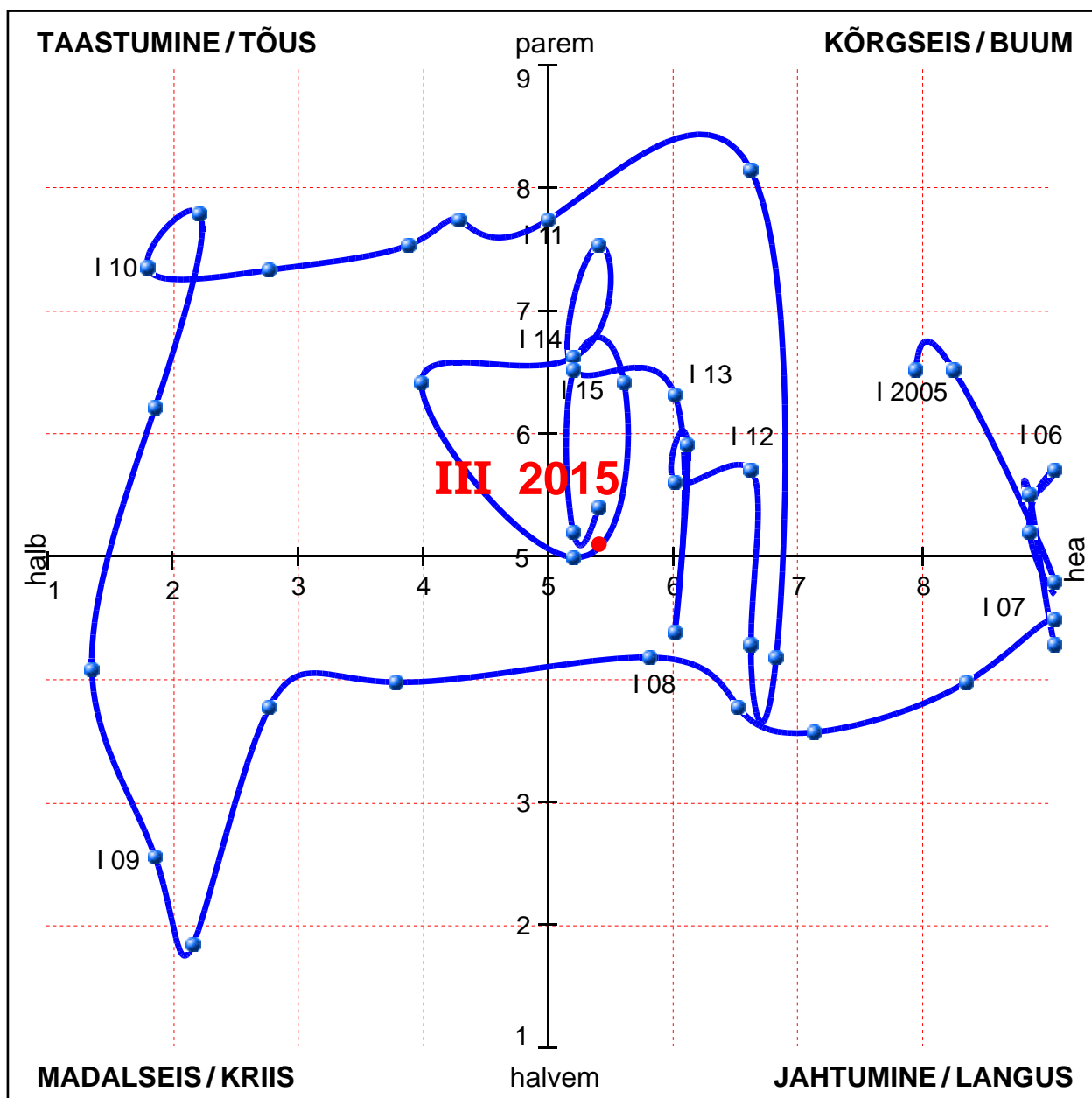
R. Arumäe	M. Kitsing	L. Kuum	T. Mertsina	J. Reiljan
R. Eamets	A. Kokk	M. Lauri	M. Milder	I. Rõtov
M. Ivask	P. Koppel	E. Lõhmuste	T. Palm	A. Saarniit
A. Järvan	A. Kuningas	H. Meerits	A. Purju	H. Vitsur

EKI MAJANDUSTEST
Eesti olukorra muutumine 2003. a – 2015. a III kvartal
(EKI ekspertide hinnangute alusel)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014				2015		
												I	II	III	IV	I	II	III
Hinnang praegusele majandusolukorrale												[hea(9) <—> halb(1)]						
<i>majandus tervikuna</i>	7,4	7,6	8,5	8,9	7,7	3,6	1,9	3,2	6,2	6,2	5,6	5,2	4,0	5,2	5,6	5,2	5,2	5,4
<i>investeeringute alal</i>	7,4	7,9	8,6	8,7	7,3	2,5	1,3	2,2	4,6	5,7	4,2	3,6	3,0	3,3	3,5	3,5	3,4	3,5
<i>eratarbimises</i>	7,7	7,2	8,0	8,8	8,1	4,9	2,3	2,6	5,0	6,2	6,4	7,2	7,0	7,5	7,1	7,9	7,6	8,0
Praegune majandusolukord võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi												[parem(9) <—> halvem(1)]						
<i>majandus tervikuna</i>	6,2	7,8	8,3	8,0	4,8	1,4	1,4	7,2	8,5	6,5	5,1	4,6	2,8	5,2	5,0	6,1	5,4	4,8
<i>investeeringute alal</i>	6,1	7,3	8,2	7,6	4,8	1,3	1,3	6,1	7,9	6,6	4,1	4,0	3,6	3,9	4,4	3,9	3,8	3,9
<i>tarbimises</i>	7,0	6,7	8,1	8,0	5,8	2,6	1,5	5,2	7,8	7,3	6,3	6,0	5,6	6,1	6,1	6,3	6,6	6,8
Hinnang majandusolukorrale 6 kuu pärast												[parem(9) <—> halvem(1)]						
<i>majandus tervikuna</i>	5,5	6,3	5,7	5,2	4,0	3,5	5,2	7,4	6,1	5,4	6,6	6,6	6,4	5,0	6,4	6,5	5,2	5,4
<i>investeeringute alal</i>	5,7	6,0	5,6	5,2	3,7	3,1	4,6	7,3	6,2	5,0	5,9	5,8	6,4	5,0	5,0	6,5	5,2	5,8
<i>eratarbimises</i>	5,5	4,9	5,5	5,4	4,2	3,6	4,3	6,9	6,0	5,4	6,1	5,2	5,4	4,6	5,4	6,1	5,0	5,4
Hinnang väliskaubanduse käibe 6 kuu pärast												[suurem(9) <—> väiksem(1)]						
<i>eksport</i>	7,8	8,7	8,2	8,2	7,1	5,4	5,7	8,1	6,5	5,6	7,3	6,6	6,0	5,4	7,6	7,3	6,1	6,0
<i>import</i>	7,5	8,0	8,1	8,0	6,6	3,5	4,5	7,8	6,6	6,3	7,3	6,8	6,2	5,2	7,7	7,3	6,1	6,6
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast												[parem(9) <—> halvem(1)]						
	4,8	6,4	6,3	5,8	6,2	7,9	6,7	3,9	3,7	4,6	4,4	4,2	4,4	4,6	4,8	4,6	4,2	3,5
Hinnang inflatsioonimääradele 6 kuu pärast												[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
	6,8	6,1	3,7	4,2	6,1	1,9	3,4	6,3	3,5	4,1	3,3	4,2	6,3	6,1	7,0	7,9	6,6	6,7
Inflatsiooni tase (%-des)																		
2015. a	2,9	3,7	3,7	4,1	5,7	8,9	0,1	2,3	4,6	3,8	3,1	1,8	1,2	0,4	1,0	0,7	0,4	0,0
2020. a																		2,4
Hinnang intressimääradele 6 kuu pärast												[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
<i>lühiajalised intressid</i>	5,3	6,3	6,4	8,7	8,3	6,4	5,5	5,8	6,3	5,1	5,6	5,6	4,4	4,6	5,0	5,0	2,3	5,4
<i>pikaajalised intressid</i>										4,8	5,6	5,6	4,4	4,6	5,0	5,0	2,3	5,4
Hinnang alljärgnevat valuutade kursile euro suhtes praegu												[üleväärtustatud(9) <—> alaväärtustatud(1)]						
<i>USD</i>										5,7	4,5	3,5	4,8	5,4	5,0	6,3	5,8	5,2
<i>GBP</i>										4,5	4,6	4,8	4,4	4,3	5,0	5,0	5,9	5,0
<i>JPY</i>										5,0	4,5	4,6	5,0	4,8	5,0	4,8	5,0	5,4
Hinnang USD kursile euro suhtes 6 kuu pärast												[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
										5,2	4,9	6,1	6,9	6,3	6,1	6,4	5,0	6,1
Hinnang kodumaiste aktsiahindadele 6 kuu pärast												[kõrgem(9) <—> madalam(1)]						
	6,6	6,8	6,8	5,9	4,9	4,1	5,5	7,0	5,8	6,6	7,3	5,8	6,6	6,3	6,3	7,5	5,6	5,8
Hinnang majanduse ees seisvate probleemide olulisusele praegu												[kõige olulisem(9) <—> mitte eriti oluline(1)]						
<i>vähene usaldus valitsuse majanduspoliitika suhtes</i>	2,9	3,3	2,5	3,0	3,5	4,6	5,0	3,2	2,5	3,0	3,1	3,8	2,8	2,3	2,7	2,5	6,8	3,4
<i>nõudlus</i>	4,6	4,2	3,1	1,5	2,4	6,4	8,1	7,0	6,0	6,3	6,2	6,2	7,0	7,0	6,4	5,8	5,4	5,8
<i>tööpuudus</i>	3,6	3,8	2,8	1,4	1,1	2,0	6,6	7,9	6,5	4,8	3,8	3,0	2,8	2,5	2,4	2,4	6,2	1,8
<i>inflatsioon</i>	1,2	1,5	2,6	4,0	5,6	6,3	1,6	3,6	5,7	4,1	2,7	1,4	1,2	1,0	1,4	1,2	1,8	1,4
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	6,5	7,1	6,1	5,7	6,5	6,5	6,1	5,9	6,0	6,1	7,1	6,2	6,6	5,8	6,4	5,8	1,6	6,8
<i>eksportibarjäärid</i>	3,9	3,0	2,5	2,1	2,2	1,6	2,7	2,0	2,2	2,4	2,1	2,6	2,6	4,8	4,4	4,2	6,2	4,0
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	6,8	7,3	8,0	8,6	7,7	5,1	3,6	4,3	6,2	6,7	7,1	7,2	6,8	6,7	7,6	7,1	4,0	7,0
<i>eelarvedefitsiit</i>	1,1	1,2	1,1	1,3	1,1	2,4	5,7	2,4	1,7	1,4	1,2	1,4	1,6	1,4	1,4	1,2	6,4	1,6
<i>välisvõlad</i>	1,6	1,7	2,1	2,4	2,4	2,7	3,2	2,5	2,4	1,9	1,7	1,6	1,4	1,2	1,4	1,2	1,6	1,4
<i>kapitali vähesus</i>	2,2	2,8	2,1	1,4	1,5	4,0	5,8	5,0	3,8	3,7	3,8	2,8	3,0	2,7	2,4	2,9	1,2	2,9
Majanduskliima												[hea(9) <—> halb(1)]						
	6,4	6,9	7,1	7,1	5,8	3,6	3,5	5,3	6,2	5,8	6,1	5,9	5,2	5,1	6,0	5,8	5,2	5,4

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2005. a I kv)

Koostatud Müncheni IFO meetodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad 9 palli süsteemis (9 = max).

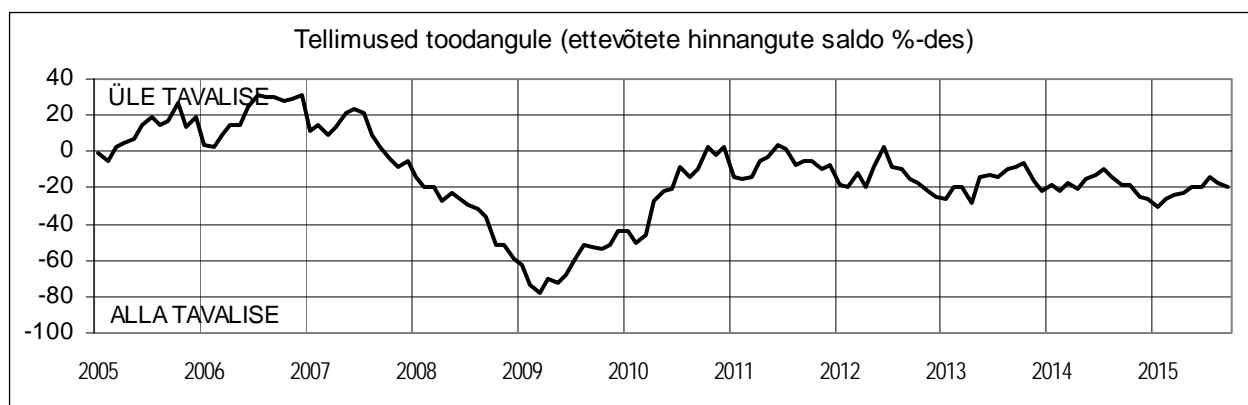
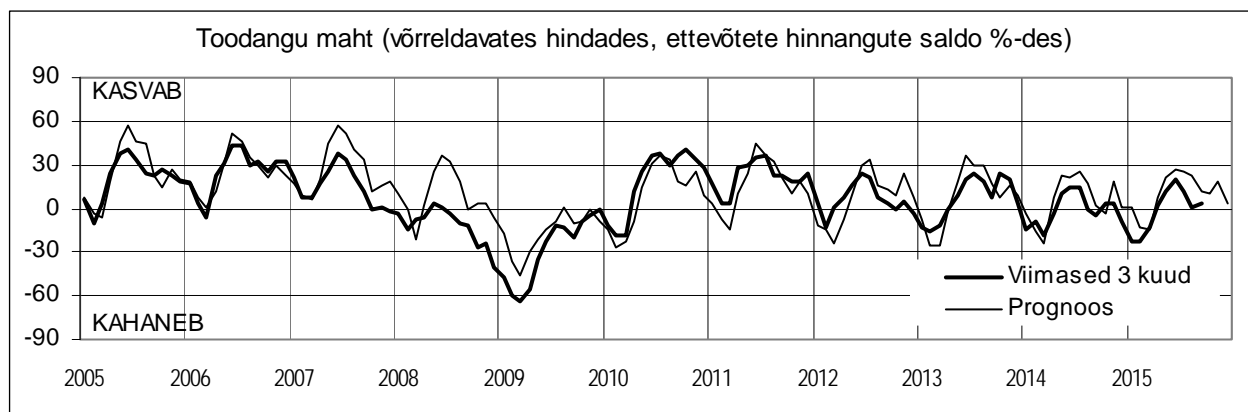
2. Konjunkturibaromeetrid: juuni 2015

2.1. Tööstusbaromeeter⁵

Töötleva tööstuse kindlustunde indikaator on jätkuvalt pikaajalisest keskmisest madalam, ja umbes sama, mis eelmise aasta septembris.

Kindlustunde indikaator⁶ septembris (-5) on 3 punkti madalam kui juunis, kuid peaaegu sama, mis aasta tagasi (2014. a septembris -4). Kindlustunde mõningase languse põhjuseks on tagasihoidlikumad toodangu mahu prognoosid järgnevas 3 kuuks. Tootmise oodatavast suurenemisest teatas 26% ettevõtteid (juunis 29%) ja vähenemisest 22% ettevõtteid (juunis 17%). Sise- ja välisuru nõudlus toodangule on endiselt tavalisest väiksem (saldod septembris ja juunis -20; 2014. a septembris -18). Töötajate arv jääb samaks (saldo +1). Valdav osa ettevõtteid (85%) ei kavatsenud toodangu müügihindu muuta, kuid tervikuna nad veidi langevad (saldo⁷ -4). Valmistoodangu varud püsivad enam-vähem aasta keskmisel tasemel (saldo septembris -2, eelmise 12 kuu saldode keskmine -4).

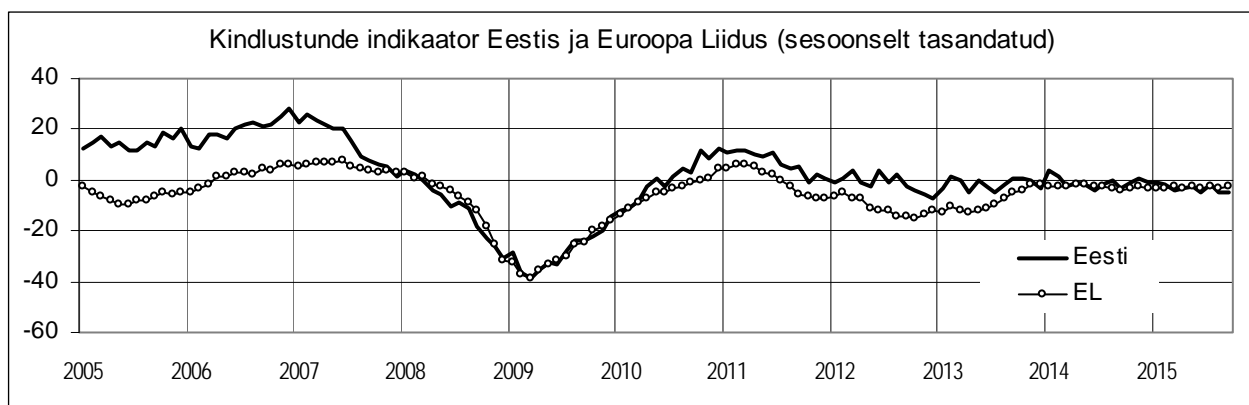
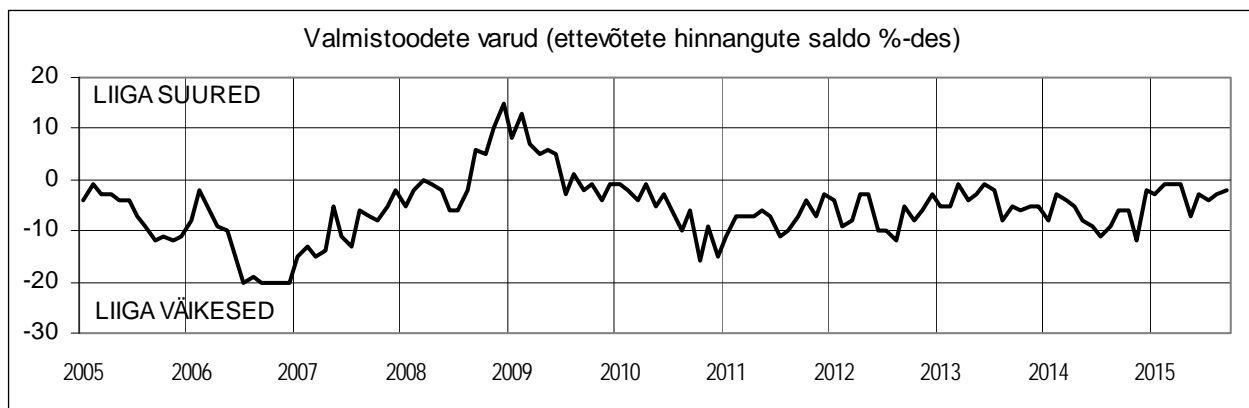
Viimasel 3 kuul toodangu maht suurenes varasemast aeglasemas tempos (saldo septembris +3, eelmise 3 kuu saldode keskmine +11). Ebapiisav nõudlus, mida märkis 62% tootjaid, oli kõikides harudes olulisimaks toodangu kasvu pidurdavaks teguriks, erandiks oli mööblitootmine. Teiseks oluliseks takistuseks oli sobiva tööjõu puudus (märkis 18% ettevõtteid).

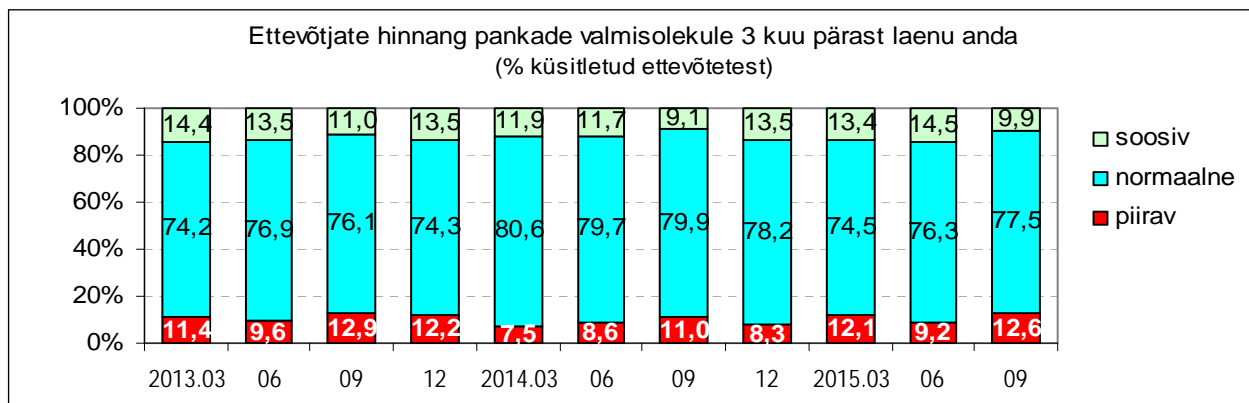
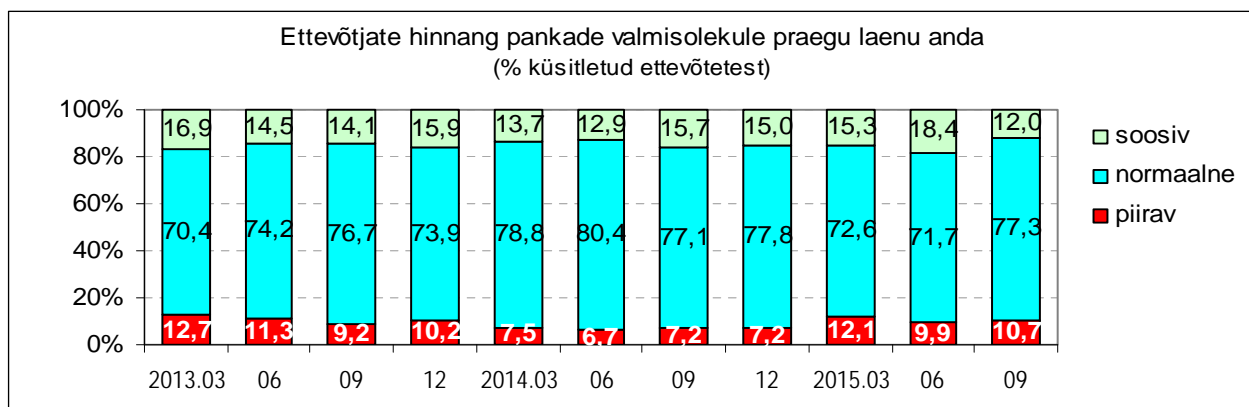
⁵Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Statistikaameti tellimusel. Septembrikuu baromeeter on koostatud 171 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶Kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud

⁷Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

Septembris läbi viidud laenukeskkonna uuring näitas, et suurenes ettevõtete osatähtsus, kes hindab laenusaaamise võimalusi normaalseks (septembris 77% ettevõtteid, juunis 72%). Prognoside kohaselt püsib sama olukord ka järgneval 3 kuul.

Toiduainete ja jookide tööstus

Kindlustunde indikaator on veidi madalam kui juunis ja peaaegu sama, mis aasta tagasi (septembris +2, juunis +6; 2014. a septembris +1). Kindlustunne on parem toiduainete tootmisel (septembri indikaator +10), joogitootmise indikaator püsib miinuspoolel (-14). Prognoosid järgmiseks 3 kuuks on positiivsed ning oodatakse tootmise kasvu (saldo +25), seda suurel määral eksporttellimuste arvel (saldo +23). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +15), töötajate arv suureneb (saldo +10). Sise- ja välisturu nõudlus toodangule on tavalisest väiksem ja seda rohkem kui juunis (üldsaldod septembris -20, juunis -4).

Viimasel 3 kuul toodangu maht kasvas oodatust aeglasemas tempos (saldo septembris +5; juuni prognoosi saldo +35). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 6%-punkti kõrgem kui II kvartalis (III kv 70%).

Tekstiilitootmine

Ettevõtete kindlustunne paranes (septembris +15, juunis +4; 2014. a septembris +8). Järgneval 3 kuul toodangu maht kasvab 44%-l ettevõtetel, ülejäänutel ei muutu. Pooled tootjad prognoosivad suuremaid eksporttellimusi. Kolmandik ettevõtteid kavatses suurendada töötajate arvu. Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +11). Hetkeseisu peegeldav nõudlus toodangule on enam-vähem sama, mis 3 kuud tagas (saldo septembris -11, juunis -13), kusjuures eksporttellimusi on rohkem, kui juunis (saldo septembris -11, juunis -38).

Varasemad prognoosid täitusid ning toodangu mahu suurendamisest viimasel 3 kuul teatas 22% ettevõtteid, 11%-l tootmine vähenes.

Rõivatootmine

Kindlustunde indikaator liikus miinuspoolele, kuid on kõrgem kui aasta tagasi (septembris -3, juunis +10; 2014. a septembris -7). Kindlustunnet on nõrgendanud negatiivsed tootmismahu prognoosid (saldo -10). Eksporttellimused oluliselt ei muutu. Sama kehtib ka töötajate arvu ja toodangu müügihindade kohta. Septembri nõudlus toodangule on tavalisel tasemel.

Juunis prognoositud toodangu mahu kiiret kasvu ei toimunud.

Nahatööstus

Haru olukord on endiselt halb. Seda kinnitab ka madalaim kindlustunde indikaator (-28), mis oli sama ka juunis ja aasta tagasi. Kõik indikaatori komponendid olid madalseisus. Järgnevas 3 kuuks prognoosivad pooled ettevõtted toodangu mahu langust, vaid 17% kasvu. Sama palju ettevõtteid (50%) prognoosib ka eksporttellimuste ja töötajate arvu vähendamist. Toodangu väljamüügihinnad jäävad samaks (teatas 100% ettevõtteid). Sise- ja välisturu nõudlus toodangule on endiselt tavalisest madalam (mõlema indikaatori saldod septembris ja juunis -50).

Viimasel 3 kuul ei ole toodangu maht muutunud (saldo =0).

Puidutööstus

Kindlustunde indikaator (-12) on 10 punkti madalam kui II kvartali lõpus ja ka eelmise aasta septembris. Prognoosid järgmiseks 3 kuuks on tagasihoidlikud. Tootmismahu kasv pidurdub (saldo =0), kuna vähenes ettevõtete osakaal, kellel tootmine suureneb (septembris 18% ettevõtteid, juunis 46%). Ka eksporttellimused jäävad samaks. Valdav osa ettevõtteid (91%) ei muuda töötajate arvu ega toodangu müügihindu. Septembris on sise- ja välisturu tellimuste portfell tavalisest kõhnem ning lähedane juuniku tasemele (üldsaldod septembris -18, juunis -15).

Viimasel 3 kuul jätkus tootmismahu kasv prognoositust oluliselt aeglasemas tempos (saldo septembris +9, prognoosi saldo juunis +31).

Mööblitootmine

Haru olukord on hea. Kindlustunde indikaator tõusis +43-le (eelmise 3 kuu keskmine indikaator +22). Toodangu mahu ootused järgmiseks 3 kuuks paranesid oluliselt (saldo septembris +57, eelmise 3 kuu saldode keskmine +31). Kavatsusest suurendada töötajate arvu informeeris 29% ettevõtteid (ülejäanutel jääb samaks). Toodangu müügihinnad mõõdukalt tõusevad (saldo +14). Nõudlus toodangule ületab tavalise taseme (saldo +14) ja seda siseturu nõudluse arvel, sest välisuru nõudlus on alla tavalist taset (saldo -14). Teistest harudest rohkem tootjaid (57%) teatas ebapiisavatest laovarudest.

Viimasel 3 kuul liikus toodangu maht tõusutrendil (saldo +29). Tootmisvõimsuste rakendatus tõusis 85%-le (II kv 69%). Erinevalt teistest harudest toodangu kasvu takistas kõige rohkem sobiva tööjõu puudus (märkis 67% ettevõtteid).

Paberitööstus

Kindlustunde indikaator on madalam nii II kvartali lõpuga kui ka aastatagusega võrreldes (septembris -17, juunis -6; 2014. a septembris +20). Kindlustunnet nõrgendab nõudlus toodangule, mis on tavalisest madalam ja seda varasemast suuremal määral (saldo septembris -38, eelmise 3 kuu saldode keskmine -8). Sama kehtib ka eksporttellimuste kohta, kusjuures nende vähenemist prognoositakse ka järgmiseks 3 kuuks (saldo -17). Neljandik ettevõtteid teatas tootmismahu suurenemisest eelseisval 3 kuul, 12%-l tootmine kahaneb. Liigsed laovarud, mida omab 25% ettevõtteid, võivad veelgi kasvada. Enamus ettevõtteid (86%) ei kavatse toodangu müügihindu muuta. Töötajate arv jääb samaks.

Juunikuu prognooside kohaselt viimasel 3 kuul toodangu maht kahanes (saldo -13).

Trükindus ja salvestite paljundus

Kindlustunde indikaator muutus positiivseks (septembris +11, juunis -33). Kindlustunnet tugevdasid märgatavalt paranenud prognoosid eelseisvaks 3 kuuks. Teistest harudest rohkem ettevõtteid (67%) ootab toodangu mahu kasvu, ülejäanutel jääb tootmine samaks. Toodangu müügihinnad tõusevad ja töötajate arv suureneb (mõlema indikaatori saldo +17). Septembris on tellimuste portfelli tervikuna tavalisest madalamal tasemel, kuid varasemast vähemal määral (saldo septembris -33, juunis -50).

Viimasel 3 kuul toodangu maht vähenes prognoositust vähem (saldo septembris -17; juunikuu prognoosi saldo -50). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 4%-punkti madalam kui II kvartalis (III kv 70%). Ebapiisav nõudlus on ainsaks teguriks, mis takistas haru arengut (märkis 100% ettevõtteid).

Keemiatööstus

Kindlustunde indikaator (-18) on 9 punkti kõrgem kui 3 kuud tagasi ja eelmise aasta augustis. Vastavalt ettevõtete prognoosidele toodangu mahu ja töötajate arvu osas ei ole muutusi oodata (mõlema indikaatori saldod =0). Toodangu väljamüügihinnad mõõdukal langevad (saldo -13). Septembri nõudlus toodangule on endiselt tavapärasest väiksem (saldo septembris -38, juunis -44) ja seda suuresti eksporttellimuste arvel (saldo septembris -43). Oluliselt vähenes ettevõtete osakaal, kes omasid liigseid valmistoodete varusid (septembris 17%, juunis 38%).

Viimasel 3 kuul tootmine vähenes (saldo -38). Lisaks vähesele nõudlusele (märkis 75% ettevõtteid), takistas toodangu mahu kasvu materjali ning seadmete puudus (märkis 13% ettevõtteid).

Kummi- ja plasttoodete tööstus

Ettevõtete kindlustunde indikaator (-13) on 14 punkti kõrgem kui 3 kuud tagasi, kuid 4 punkti madalam 2014. aasta septembriga võrreldes. Kindlustunnet mõjutav toodangu maht lähimal 3 kuul ei muutu (saldo septembris =0). Ka teised prognoosi indikaatorid jäävad samaks. Olukord sise- ja välisturu tellimuste osas on halb, kuid parem kui 3 kuud tagasi (üldsaldo septembris -30, juunis -55).

Viimasel 3 kuul liikus toodangu maht langustrendil, sellest teatas viiendik ettevõtteid, ülejäänutel jäi samaks. Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2%-punkti madalam kui II kvartalis (57%).

Metalltoodete tööstus

Kindlustunde indikaator (+8) on kõrgem kui viimasel 3 kuul ja ka aasta tagasi (eelmise 3 kuu keskmine indikaator +4; 2014. a septembris -2). Prognoosid lähimateks kuudeks on positiivsed. Oodatakse toodangu mahu ja ka eksporttellimuste edasist kasvu (saldod vastavalt +24 ja +25). Töötajate arv suureneb (teatas 18% ettevõtteid), ülejäänutel ei muutu. Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +12). Septembris tõusis nõudlus toodangule tavalisele tasemel (juunis -17), ka eksporttellimusi on varasemast rohkem (saldo septembris -6, juunis -22).

Viimasel 3 kuul kasvas toodangu maht 41%-l ettevõtetel (juunis 22%-l), vähenes 12%-l. Tootmisvõimsuste rakendatus suurenes 83%-ni (II kv 73%).

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine

Kindlustunde indikaator on negatiivne ning viimase 3 kuu keskmisele indikaatorile ligilähedane (septembris -10, eelmise 3 kuu keskmine indikaator -12). Ootuste kohaselt järgmisel 3 kuul toodangu maht kasvab (saldo +14). Viiendik tootjaid prognoosib suuremaid eksporttellimusi. Toodangu müügihinnad ei muutu (teatas 100% ettevõtteid). Töötajate arv väheneb 14%-l ettevõtetel, ülejäänutel jääb samaks. Nõudlus toodangule on madal ja enam vähem eelmise 3 kuu keskmisel tasemel (saldo septembris -43, eelmise 3 kuu saldode keskmine -41).

Viimasel 3 kuul tootmine kasvas, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo septembris +14, juunis +57) ning ebapiisav nõudlus on ainsaks takistuseks tootmise arengule (märkis 67% tootjaid).

Elektriseadmete tootmine

Kindlustunde indikaator on 24 punkti madalam kui 3 kuud tagasi ja 29 punkti madalam eelmise aastata septembriga võrreldes (septembris -24, juunis =0; 2014. a +5). Indikaatori kõikide komponentide mõju oli negatiivne. 28% ettevõtteid teatasid toodangu mahu võimalikust vähenemisest järgmisel 3 kuul, 14%-l toodang suureneb. Kahanevad ka eksporttellimused (saldo -25). Valmistoodangu müügihinnad mõõdukalt langevad (saldo -14). Töötajate arv jääb samaks. Ligi 3/4 ettevõtteid teatas, et nõudlus nende toodangule on tavapärasest madalam ja suur osa tootjaid (67%) teatas et ka eksporttellimusi on alla tavalise taseme.

Kolm kuud tagasi tehtud prognoosid ei täitunud ning viimasel 3 kuul toodangu maht vähenes (saldo septembris -29, juuni prognoosi saldo +33). Ebapiisav nõudlus on ainsaks takistuseks toodangu mahu kasvule ja seda märgiti varasemast rohkem (III kv märkis 75% ettevõtteid, II kv 57%).

Masinate ja seadmete tööstus

Ettevõtete kindlustunde indikaator (+9) on 16 punkti madalam kui juunis, kuid 26 punkti kõrgem kui eelmise aasta septembris. Toodangu prognoosid järgneva 3 kuuks on positiivsed ning tootmismahd suureneb (saldo septembris +13). Kolmandik ettevõtteid loodab suurematele eks-

porttellimustele. Toodangu müügihinnad ja töötajate arv ei muutu. Nõudlus toodangule on tavalisel tasemel ja seda siseturu nõudluse arvel, sest eksporttellimusi on tavaliselt vähem (saldo -14).

Viimasel 3 kuul toodangu maht suurenes, kuid edukaid ettevõtteid oli vähem kui juunis (saldo septembris +13, juunis +38). Tootmisvõimsuste rakendatus langes 70%-le (II kv 75%). Vähenes ettevõtete osakaal, kelle arengut takistas ebapiisav nõudlus (III kv märkis 43% ettevõtteid, II kv 75%). Sama palju ettevõtteid teatas vajaliku tööjõu puudusest (II kv 13% ettevõtteid).

Ehitusmaterjalitööstus

Haru olukord on ebarahuldav, kuid antud hooajale tavapärane. Seda kinnitab kindlustunde indikaator, mis võrdub viimase 5 aasta septembrikuude keskmisega (-11). Toodangu mahu prognoosid eelseisvaks 3 kuuks on veidi paremad kui aasta tagasi (saldo septembris -33; 2014. a septembris -39). Töötajate arv väheneb (saldo -11) ja müügihinnad mõnevõrra langevad (saldo -6). Hetkeiseisu peegeldav sise- ja välisturu nõudlus toodangule on tavalisest madalam (üldsaldo -11).

Viimasel 3 kuul liikus toodangu maht tõusutrendil, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo septembris +33, eelmise 3 kuu saldode keskmine +51). Nagu töötlevas tööstuses tervikuna, on ebapiisav nõudlus olulisimaks toodangu kasvu piirajaks (märkis 72% ettevõtteid), lisaks sellele teatas 11% tootjaid sobiva tööjõu puudusest.

TÖÖSTUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	2014		2015											
	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	18,5	25,3	27,7	22,4	16,0	15,8	16,6	27,0	27,8	31,8	29,1	24,1	22,5
	jäi samaks	58,3	53,4	48,7	46,1	45,3	45,4	54,3	48,0	56,3	56,1	53,4	52,4	57,6
	vähenes	23,2	21,2	23,7	31,6	38,7	38,8	29,1	25,0	15,9	12,2	17,6	23,5	19,9
	saldo	-5	4	4	-9	-23	-23	-13	2	12	20	11	1	3
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	9,8	9,7	8,1	7,3	4,6	7,2	8,6	11,8	9,9	10,0	11,5	6,9	7,3
	tavalised	62,1	62,5	58,8	58,9	61,2	59,2	58,6	53,6	59,9	60,0	63,5	69,2	65,6
	alla tavalise	28,1	27,8	33,1	33,8	34,2	33,6	32,9	34,6	30,3	30,0	25,0	24,0	27,2
	saldo	-18	-18	-25	-26	-30	-26	-24	-23	-20	-20	-14	-17	-20
Eksporttellimused toodangule praegu	üle tavalise	10,7	8,9	9,5	8,5	7,9	9,3	12,1	10,8	8,7	7,3	8,8	6,0	7,4
	tavalised	57,9	59,3	51,8	58,9	56,1	57,9	53,6	55,4	61,6	64,2	65,4	70,9	63,7
	alla tavalise	31,4	31,9	38,7	32,6	36,0	32,9	34,3	33,8	29,7	28,5	25,7	23,1	28,9
	saldo	-21	-23	-29	-24	-28	-24	-22	-23	-21	-21	-17	-17	-21
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	9,1	5,9	5,0	9,2	7,7	10,4	11,2	10,5	7,6	7,9	6,5	8,8	9,3
	piisavad	75,5	82,2	78,0	79,6	81,8	78,5	76,9	78,3	77,8	81,4	83,5	79,6	79,3
	liiga väikesed	15,4	11,9	17,0	11,3	10,5	11,1	11,9	11,2	14,6	10,7	10,1	11,7	11,4
	saldo	-6	-6	-12	-2	-3	-1	-1	-1	-7	-3	-4	-3	-2
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	22,5	25,0	18,8	17,3	24,2	33,1	36,9	34,5	28,3	29,1	24,1	31,5	26,5
	jäab samaks	56,3	50,7	49,0	50,0	59,1	55,0	53,0	56,1	65,1	54,1	61,4	55,5	51,0
	väheneb	21,2	24,3	32,2	32,7	16,8	11,9	10,1	9,5	6,6	16,9	14,5	13,0	22,5
	saldo	1	1	-13	-15	7	21	27	25	22	12	10	19	4
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	5,3	2,8	5,4	14,5	12,7	11,3	10,5	8,6	7,9	6,0	6,2	5,6	5,4
	jäävad samaks	90,1	89,4	79,7	72,4	70,7	75,5	77,0	79,5	84,2	88,7	84,8	86,7	85,2
	langevad	4,6	7,8	14,9	13,2	16,7	13,3	12,5	11,9	7,9	5,3	9,0	7,7	9,4
	saldo	1	-5	-9	1	-4	-2	-2	-3	0	1	-3	-2	-4
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	15,9	11,0	6,0	7,2	10,5	11,9	13,8	16,5	11,3	10,1	12,2	9,6	10,7
	jäab samaks	70,2	74,0	75,8	77,8	75,0	76,8	75,7	74,3	82,1	81,2	78,4	80,1	79,9
	väheneb	13,9	15,1	18,1	15,0	14,5	11,3	10,5	9,2	6,6	8,7	9,5	10,3	9,4
	saldo	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1	3	-1	1
KINDLUSTUNDE indikaator	-4	-4	-9	-13	-7	-1	1	1	3	-2	0	2	-5	

TÖÖSTUSBAROMEETER, SEPTEMBER 2015
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Tööstusarvade tootmine	Jalg- tootmine	Tekstiili- tootmine	Põva- tootmine	Nära- tootmine	Ridu- tootmine	Päevi- tootmine	Keemia- tootmine	Kurmi- ja plast- tootmine	Eritus- materjal- tootmine	Metsa- tootmine	Elektro- nika- ja optika- tootmine	Elektri- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Trüki- ja salvestise- tootmine	Kogu tootmine
Toodangu maht																	
viimase 3 kuu jooksul	38,5	28,6	22,2	20,0	16,7	27,3	12,5	12,5	0,0	38,9	41,2	28,6	14,3	25,0	28,6	16,7	22,5
jääb samaks	38,5	28,6	66,7	60,0	66,7	54,6	62,5	37,5	80,0	55,6	47,1	57,1	42,9	62,5	71,4	50,0	57,6
väheneb	23,1	42,9	11,1	20,0	16,7	18,2	25,0	50,0	20,0	5,6	11,8	14,3	42,9	12,5	0,0	33,3	19,9
saldo	15	-14	11	0	0	9	-13	-38	-20	33	29	14	-29	13	29	-17	3
Tellimused (nõudlus)																	
üle tavalise	7,7	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0	5,6	17,7	0,0	14,3	12,5	14,3	16,7	7,3
tavalised	76,9	57,1	88,9	60,0	50,0	81,8	62,5	37,5	70,0	77,8	64,7	57,1	14,3	75,0	85,7	33,3	65,6
alla tavalise	15,4	42,9	11,1	20,0	50,0	18,2	37,5	50,0	30,0	16,7	17,7	42,9	71,4	12,5	0,0	50,0	27,2
saldo	-8	-43	-11	0	-50	-18	-38	-38	-30	-11	0	-43	-57	0	14	-33	-20
Eksporditellimused																	
üle tavalise	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	14,3	0,0	0,0	17,7	0,0	16,7	14,3	14,3	16,7	7,4
tavalised	83,3	57,1	88,9	50,0	50,0	72,7	71,4	28,6	80,0	84,6	58,8	60,0	16,7	57,1	57,1	50,0	63,7
alla tavalise	16,7	42,9	11,1	30,0	50,0	27,3	28,6	57,1	20,0	15,4	23,5	40,0	66,7	28,6	28,6	33,3	28,9
saldo	-17	-43	-11	-10	-50	-27	-29	-43	-20	-15	-6	-40	-50	-14	-14	-17	-21
Valmistoodete varud																	
liiga suured	0,0	0,0	11,1	0,0	0,0	18,2	25,0	16,7	20,0	5,6	13,3	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0	9,3
piisavad	100,0	100,0	66,7	100,0	100,0	81,8	75,0	83,3	70,0	77,8	73,3	100,0	66,7	87,5	42,9	100,0	79,3
liiga väikesed	0,0	0,0	22,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	16,7	13,3	0,0	16,7	12,5	57,1	0,0	11,4
saldo	0	0	-11	0	0	18	25	17	10	-11	0	0	0	-13	-57	0	-2
Toodangu maht																	
suureneb	53,9	28,6	44,4	30,0	16,7	18,2	25,0	12,5	30,0	5,6	35,3	28,6	14,3	37,5	57,1	66,7	26,5
jääb samaks	30,8	42,9	55,6	30,0	33,3	63,6	62,5	75,0	40,0	55,6	52,9	57,1	57,1	37,5	42,9	33,3	51,0
väheneb	15,4	28,6	0,0	40,0	50,0	18,2	12,5	12,5	30,0	38,9	11,8	14,3	28,6	25,0	0,0	0,0	22,5
saldo	38	0	44	-10	-33	0	13	0	0	-33	24	14	-14	13	57	67	4
Toodangu müügin hinnad																	
tõusevad	23,1	14,3	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,1	5,6	11,8	0,0	0,0	12,5	14,3	16,7	5,4
jäävad samaks	69,2	85,7	88,9	100,0	100,0	90,9	85,7	87,5	77,8	77,8	88,2	100,0	85,7	75,0	85,7	83,3	85,2
langevad	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	9,1	14,3	12,5	11,1	16,7	0,0	0,0	14,3	12,5	0,0	0,0	9,4
saldo	15	14	11	0	0	-9	-14	-13	0	-11	12	0	-14	0	14	17	-4
Töötajate arv																	
suureneb	30,8	0,0	33,3	10,0	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0	5,6	17,7	0,0	14,3	14,3	28,6	16,7	10,7
jääb samaks	53,9	100,0	66,7	80,0	50,0	90,9	100,0	75,0	100,0	83,3	82,4	85,7	71,4	71,4	71,4	83,3	79,9
väheneb	15,4	0,0	0,0	10,0	50,0	9,1	0,0	12,5	0,0	11,1	0,0	14,3	14,3	14,3	0,0	0,0	9,4
saldo	15	0	33	0	-50	-9	0	0	0	-6	18	-14	0	0	29	17	1
KINDLUSTUNDE indikaator	10	-14	15	-3	-28	-12	-17	-18	-13	-11	8	-10	-24	9	43	11	-5

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993–2015
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2015			2014													2015												
	min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-64	11	47	-5	4	4	-9	-23	-23	-13	2	12	20	11	1	3												
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	saldo	-78	-8	31	-18	-18	-25	-26	-30	-26	-24	-23	-20	-20	-14	-17	-20												
Eksporttellimused toodangule praegu	saldo	-71	-10	24	-21	-23	-29	-24	-28	-24	-22	-23	-21	-21	-17	-17	-21												
Valmistoodete varud praegu	saldo	-20	-4	15	-6	-6	-12	-2	-3	-1	-1	-1	-7	-3	-4	-3	-2												
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-46	15	57	1	1	-13	-15	7	21	27	25	22	12	10	19	4												
Toodangu müügi-hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-35	10	53	1	-5	-9	1	-4	-2	-2	-3	0	1	-3	-2	-4												
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-47	-1	21	2	-4	-12	-8	-4	1	3	7	5	1	3	-1	1												
Toodangu kasvu piiravad praegu (%)																													
mitte miski		1	12	22	x	10	x	x	11	x	x	9	x	x	11	x	x												
ebapiisav nõudlus		16	55	85	x	61	x	x	73	x	x	68	x	x	62	x	x												
tööjõu puudus		1	17	44	x	19	x	x	8	x	x	9	x	x	18	x	x												
materjali/seadmete puudus		0	10	21	x	5	x	x	3	x	x	7	x	x	4	x	x												
finantsprobleemid		0	5	16	x	1	x	x	0	x	x	5	x	x	3	x	x												
muu		0	4	18	x	4	x	x	6	x	x	3	x	x	4	x	x												
Tootmisvõimsuste piisavus	saldo	-22	8	47	x	3	x	x	19	x	x	19	x	x	4	x	x												
Olemaolevad tellimused tagavad tootmise	kuu	2,8	4,2	8,0	x	3,0	x	x	3,1	x	x	3,1	x	x	4,1	x	x												
Tellimused viimase 3 kuu jooksul	saldo	-51	10	48	x	3	x	x	-21	x	x	3	x	x	12	x	x												
Eksporttellimused järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-32	12	43	x	-3	x	x	0	x	x	10	x	x	4	x	x												
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu	%	57	72	80	x	75	x	x	68	x	x	70	x	x	75	x	x												
Ettevõtte konkurentsi- võime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	2	13	29	x	8	x	x	5	x	x	8	x	x	7	x	x												
Ettevõtte konkurentsi- võime EL turul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-10	7	25	x	2	x	x	6	x	x	6	x	x	1	x	x												
Ettevõtte konkurentsi- võime mujal välisurul viimase 3 kuu jooksul	saldo	-13	5	33	x	3	x	x	-2	x	x	0	x	x	2	x	x												
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-37	9	33	x	-5	x	x	-14	x	x	-1	x	x	7	x	x												
Ekspordi osakaal toodangus	%	44	57	68	x	66	x	x	66	x	x	67	x	x	66	x	x												
KINDLUSTUNDE indikaator		-40	4	27	-4	-4	-9	-13	-7	-1	1	1	3	-2	0	2	-5												

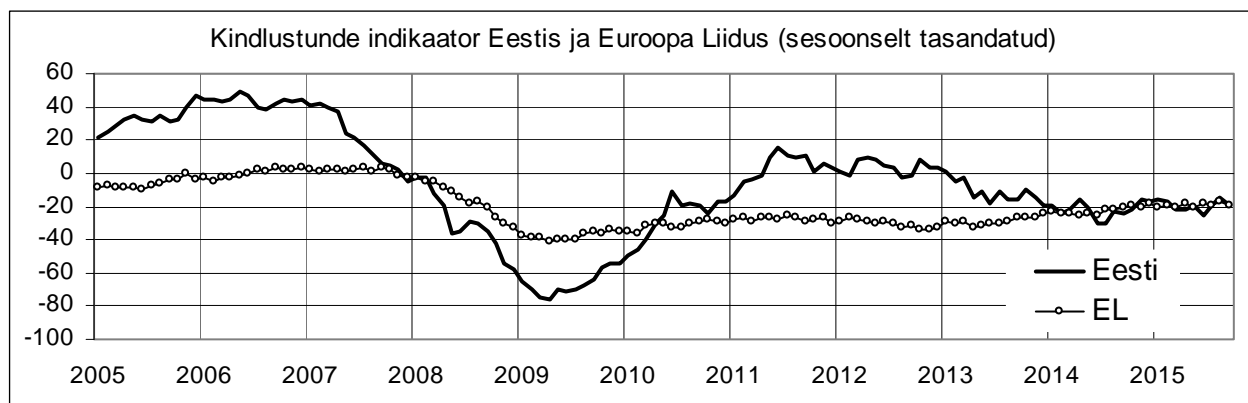
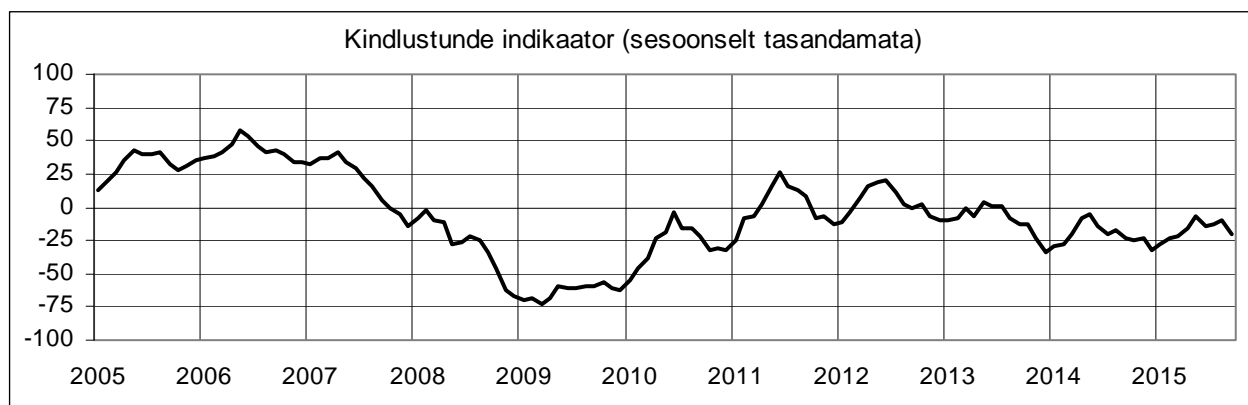
2.2. Ehitusbaromeeter⁸

Ehitusettevõtete kindlustunde indikaator on endiselt miinuspoolel (-20) kuid veidi paremas seisus kui eelmisel aastal samal ajal (-23).

Kindlustunde indikaator⁹ (-20) on parem kui aasta eest (septembris 2014 -23), kuigi madalam kui eelnenud suvekuudel (juunis -15). Kindlustunde langus eelmiste kuudega võrreldes tuleneb sesoonselt tellimuste seisu halvenemisest, seda eriti rajatiste ehituses. 52%-l ettevõtetest on tellimusi tavalisel määral ja 9%-l üle tavalise, kuid 39%-l tavalisest vähem (saldo¹⁰ septembris -31, augustis -19, septembris 2014 -36). Kindlustunde indikaatorit mõjutab languse suunas ka eelolev töötajate arvu sesoone vähendamine (saldo -10 nagu ka septembris 2014).

Viimasel 3 kuul ehitustööde maht suurenes (saldo +20) ja ettevõtetal oli tellimusi rohkem kui aasta tagasi. III kvartali algul jätkus tellimusi 3,8 kuuks (aasta tagasi 3,5 kuuks) ja ehitusvõimuste rakendatus (keskmiselt 82%) oli kõrgem kui aasta eest (77%). Iga kuuenda ehitusettevõtte tegevuses oli kõige olulisemaks takistuseks tööjõu puudus.

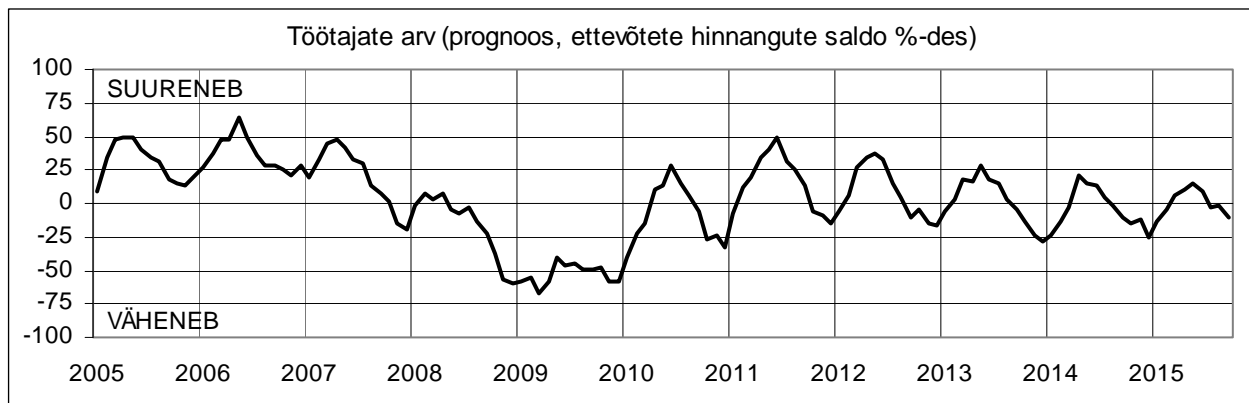
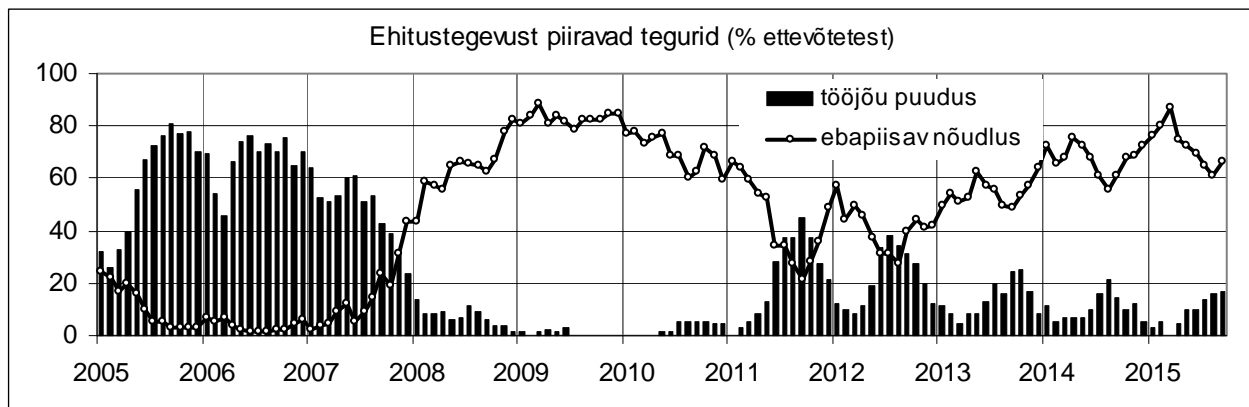
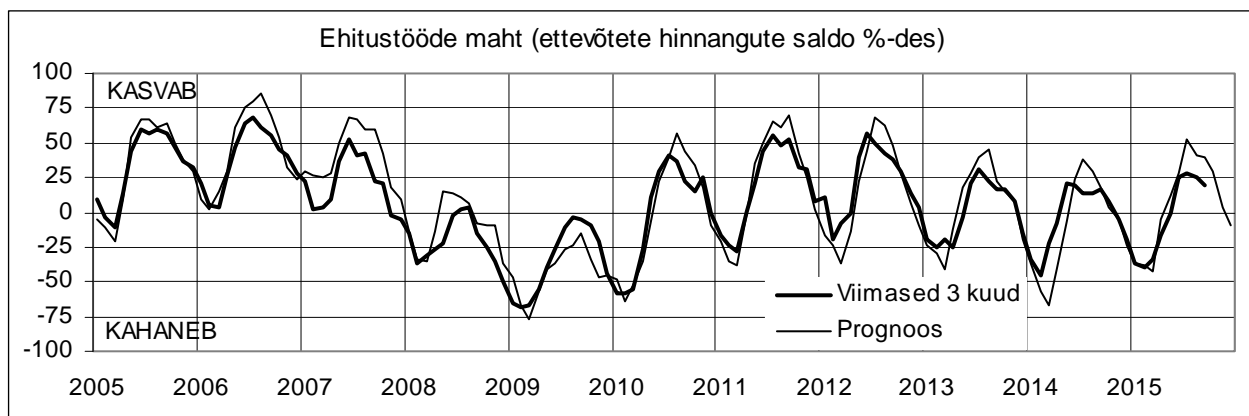
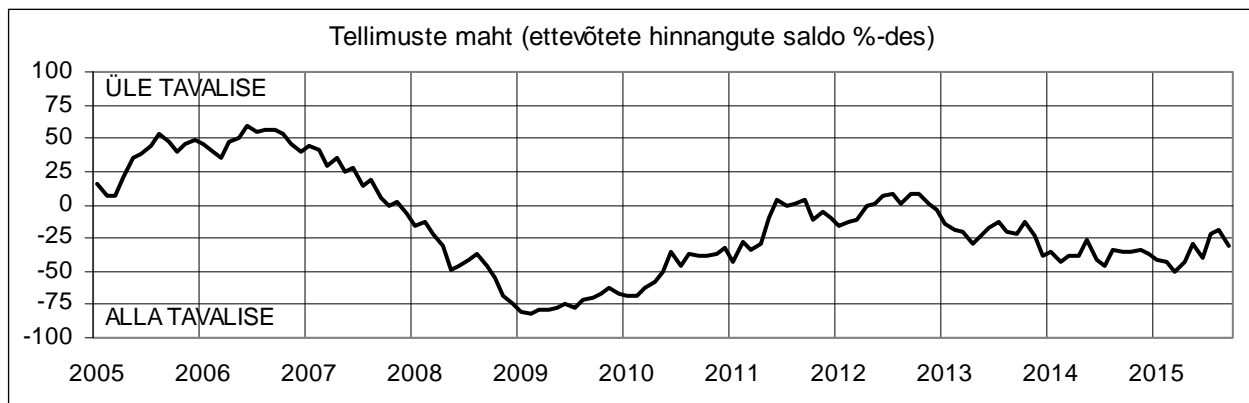
Järgmise 3 kuu suhtes on väljavaated paremad kui aasta tagasi. Kuigi töömaht hakkab nii hoonete kui rajatiste ehituses hooajaliselt vähenema, tuleb sesoone langus aastatagusest väiksem (prognoosi saldo -9, septembris 2014 -23). Ehitustööde hinnatase lähemal 3 kuul eriti ei muutu (saldo +2).

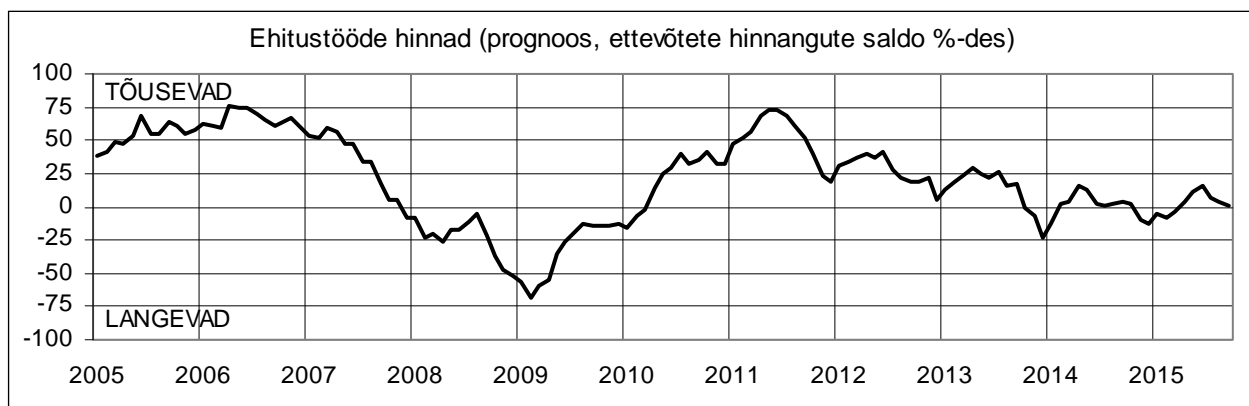

⁸ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel, septembris 71 ehitusettevõtte hinnangute alusel

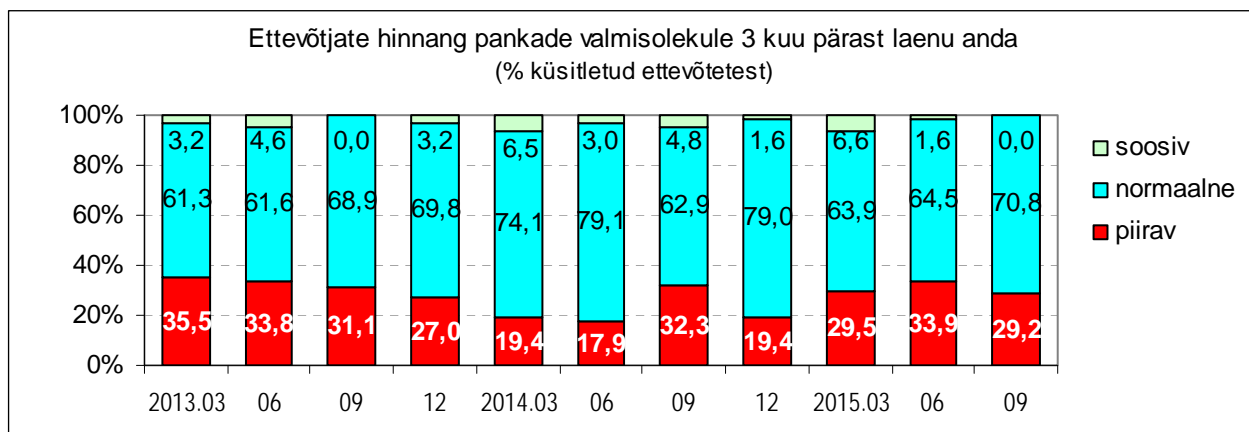
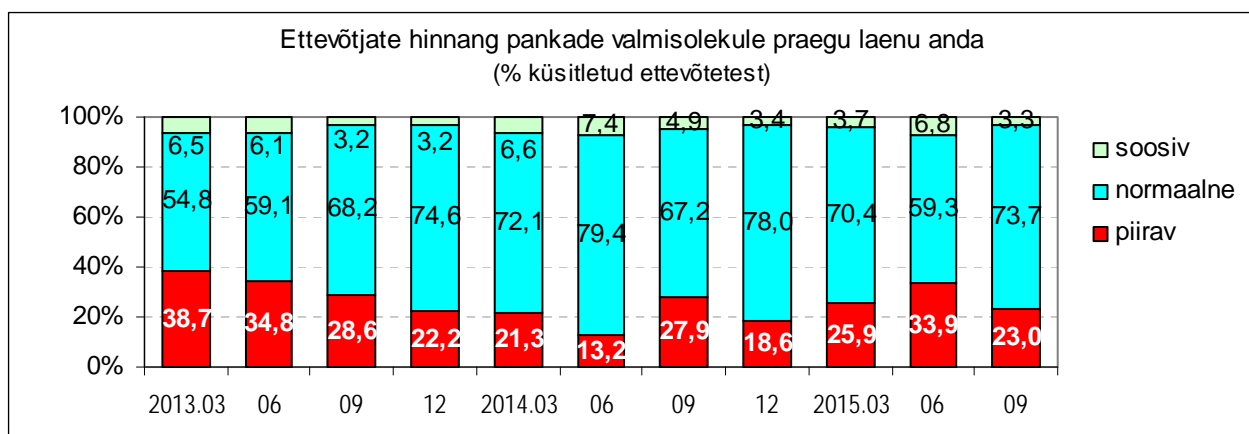
⁹ koondnäitaja, mis peegeldab tellimuste seisu ja töötajate arvu muutusi järgmisel 3 kuul

¹⁰ saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

Laenukeskkonna uuring näitas, et ehitusettevõtete laenusaaamise võimalused on paranenud: 77% ettevõtetest hindas võimalusi pangalaenu saada normaalseks, 23% piiravaks (juunis hindas võimalusi piiratuks 34% ettevõttest)

Hoonete ehituses on kindlustunne (-11) paranenud nii eelmise ehitushooajaga kui ka juuniga võrreldes (juunis -19, septembris 2014 -18). Enamikul ettevõtetest (56%-l) on tellimusi tavalisel määral, 11%-l tavalisest enam ja 33%-l endiselt tavalisest vähem.

Eeloleval 3 kuul hakkab töömaht sesoonselt vähenema, ettevõtete prognoosid on veidi allpool pikaajalist keskmist taset (saldo -4, pikaajaline keskmine septembris +1), kuid paremad kui aasta eest (saldo -28).

Rajatiste ehitusega tegelevate ettevõtete kindlustunde indikaator (-50) on hooajalises languses ja allpool eelmise aasta sama aja taset (-42). Suurel osal ettevõtetest (ligi 60%-l) on tellimusi vähem kui varasematel aastatel, ülejäänutel tavapärasel tasemel (saldo -39, augustis 2014 -32). Sügis-kuude töömahu prognoos on seetõttu tavalisest pessimistlikum (saldo -24, pikaajaline keskmine prognoos septembris -15) ja 40%-l ettevõtetest töötajate arv väheneb.

EHITUSBAROMEETER, september 2015
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kokku	sh			Rajatised
			Hooned		sh	
			elamud	mitteeluhooned		
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas jäi samaks kahanes saldo	35,2 49,3 15,5 20	40,7 40,7 18,5 22	60,0 40,0 0,0 60	38,8 40,8 20,4 18	17,7 76,5 5,9 12
Ehitustegevust piirab praegu	mitte miski ebapiisav nõudlus ilmastikutingimused tööjõu puudus masinate, seadmete, materjalide puudus finantsprobleemid muu	8,5 66,2 2,8 16,9 0,0 4,2 1,4	7,4 64,8 1,9 20,4 0,0 5,6 0,0	0,0 60,0 0,0 40,0 0,0 0,0 0,0	8,2 65,3 2,0 18,4 0,0 6,1 0,0	11,8 70,6 5,9 5,9 0,0 0,0 5,9
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise tavaline alla tavalise saldo	8,5 52,1 39,4 -31	11,1 55,6 33,3 -22	20,0 40,0 40,0 -20	10,2 57,2 32,7 -23	0,0 41,2 58,8 -59
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jääd samaks väheneb saldo	9,9 70,4 19,7 -10	13,0 74,1 13,0 0	20,0 80,0 0,0 20	12,2 73,5 14,3 -2	0,0 58,8 41,2 -41
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad jääd samaks langevad saldo	13,0 75,4 11,6 2	15,1 71,7 13,2 2	0,0 100,0 0,0 0	16,7 68,8 14,6 2	6,3 87,5 6,3 0
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab jääd samaks kahaneb saldo	26,1 39,1 34,8 -9	26,9 42,3 30,8 -4	40,0 40,0 20,0 20	25,5 42,6 31,9 -6	23,5 29,4 47,1 -24
Kindlustunde indikaator		-20	-11	0	-12	-50

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2014				2015								
		09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	kasvas jäi samaks kahanes saldo	30,0 57,1 12,9 17	26,8 54,9 18,3 9	16,7 61,1 22,2 -6	15,9 49,3 34,8 -19	11,3 40,8 47,9 -37	7,9 44,7 47,4 -40	12,9 40,0 47,1 -34	19,7 43,7 36,6 -17	27,1 44,3 28,6 -1	43,1 38,9 18,1 25	42,3 43,7 14,1 28	40,0 45,7 14,3 26	35,2 49,3 15,5 20
Ehitustegevust piirab praegu														
	mitte miski	11,4	11,3	9,6	5,7	2,8	1,3	2,9	4,2	5,7	8,3	11,3	17,1	8,5
	ebapiisav nõudlus	61,4	67,6	68,5	72,9	76,1	80,3	87,1	74,6	72,9	69,4	64,8	61,4	66,2
	ilmastikutingimused	4,3	2,8	4,1	10,0	14,1	9,2	7,1	8,5	1,4	1,4	0,0	0,0	2,8
	tööjõu puudus	14,3	9,9	12,3	5,7	2,8	5,3	0,0	4,2	10,0	9,7	14,1	15,7	16,9
	masinate, seadmete, materjalide puudus	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0
	finantsprobleemid	2,9	4,2	2,7	4,3	2,8	1,3	1,4	2,8	5,7	6,9	7,0	2,9	4,2
	muud	4,3	4,2	2,7	1,4	1,4	1,3	1,4	4,2	4,3	1,4	1,4	2,9	1,4
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise tavaline alla tavalise saldo	7,1 50,0 42,9 -36	5,6 53,5 40,9 -35	6,9 52,1 41,1 -34	4,3 54,3 41,4 -37	7,1 44,3 48,6 -41	6,6 43,4 50,0 -43	5,7 38,6 55,7 -50	5,6 46,5 47,9 -42	11,4 48,6 40,0 -29	5,6 49,3 45,1 -39	11,3 54,9 33,8 -23	14,3 52,9 32,9 -19	8,5 52,1 39,4 -31
Töötajate arvu järgneva 3 kuu jooksul	suureneb jäab samaks väheneb saldo	11,6 66,7 21,7 -10	5,6 73,2 21,1 -16	12,3 63,0 24,7 -12	5,8 62,3 31,9 -26	8,6 70,0 21,4 -13	10,5 75,0 14,5 -4	15,9 73,9 10,1 6	22,5 64,8 12,7 10	24,6 65,2 10,1 15	20,8 68,1 11,1 10	11,4 74,3 14,3 -3	11,4 75,7 12,9 -1	9,9 70,4 19,7 -10
Ehitustööde hinnade järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad jäävad samaks langevad saldo	11,6 81,2 7,3 4	12,9 77,1 10,0 3	5,6 79,2 15,3 -10	7,3 72,5 20,3 -13	9,9 74,7 15,5 -6	7,9 76,3 15,8 -8	5,8 84,1 10,1 -4	12,7 78,9 8,5 4	18,6 74,3 7,1 11	19,1 77,9 2,9 16	8,6 90,0 1,4 7	11,4 81,4 7,1 4	13,0 75,4 11,6 2
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	kasvab jäab samaks kahaneb saldo	12 54 35 -23	11 41 48 -37	8 46 46 -38	9 40 51 -43	25 44 31 -6	30 51 18 12	46 37 17 29	66 21 13 53	49 42 9 41	48 44 8 39	39 53 9 30	24 54 21 30	26 39 35 -9
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)		x	3,3	x	x	3,0	x	x	3,4	x	x	3,8	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)		x	81	x	x	67	x	x	71	x	x	82	x	x
Kindlustunde indikaator		-23	-25	-23	-32	-27	-24	-22	-16	-7	-15	-13	-10	-20

EHITUSBAROMEETER
(saldod %-des)

		1994 - 2015			2014		2015										
		min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	11	76	17	9	-6	-19	-37	-40	-34	-17	-1	25	28	26	20
Ehitustegevust piirab praegu																	
mitte miski	%	0	12	33	11	11	10	6	3	1	3	4	6	8	11	17	9
ebapiisav nõudlus	%	1	48	89	61	68	69	73	76	80	87	75	73	69	65	61	66
ilmastikutingimused	%	0	13	65	4	3	4	10	14	9	7	9	1	1	0	0	3
tööjõu puudus	%	0	26	81	14	10	12	6	3	5	0	4	10	10	14	16	17
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
finantsprobleemid	%	0	4	16	3	4	3	4	3	1	1	3	6	7	7	3	4
muu	%	0	4	23	4	4	3	1	1	1	1	4	4	1	1	3	1
Tellimuste portfelli praegu	saldo	-83	-10	59	-36	-35	-34	-37	-41	-43	-50	-42	-29	-39	-23	-19	-31
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	5	65	-10	-16	-12	-26	-13	-4	6	10	15	10	-3	-1	-10
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	21	82	4	3	-10	-13	-6	-8	-4	4	11	16	7	4	2
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	13	86	-23	-37	-38	-43	-6	12	29	53	41	39	30	3	-9
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1,9	3,5	5,7	x	3,3	x	x	3,0	x	x	3,4	x	x	3,8	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	77	95	x	81	x	x	67	x	x	71	x	x	82	x	x
Kindlustunde indikaator		-73	-3	58	-23	-25	-23	-32	-27	-24	-22	-16	-7	-15	-13	-10	-20

2.3. Jaekaubandusbaromeeter¹¹

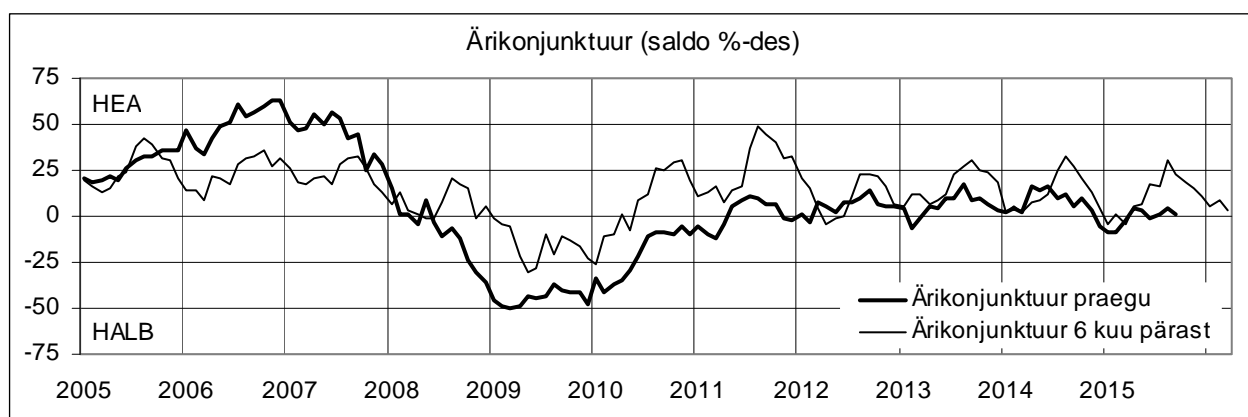
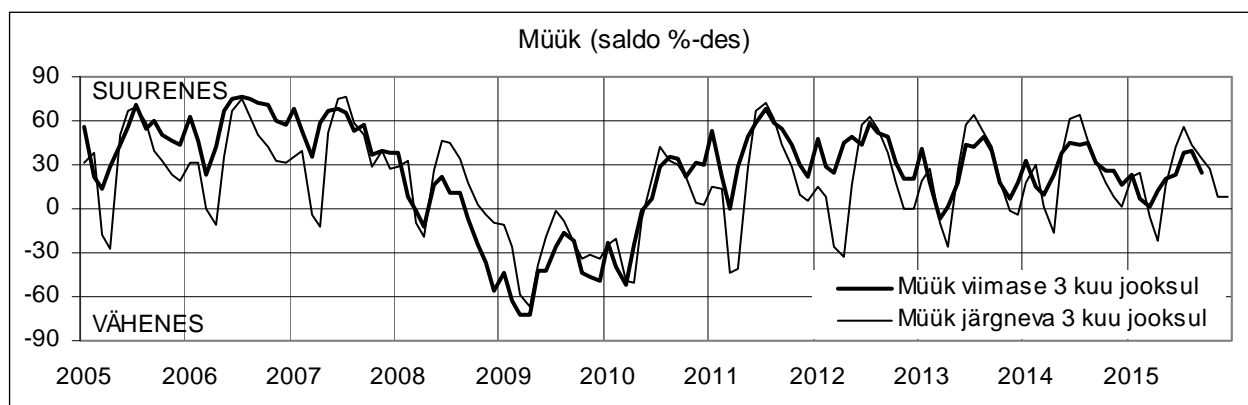
Jaekaubandusettevõtete kindlustunde indikaator püsib positiivne, ettevõtetejuhtide hinnangul on ärikonjunktuur rahuldav.

Kindlustunde indikaator¹² (+7) on aastatagusel tasemel, kuid võrreldes käesoleva aasta juuniga (+16) on see langenud. Hooajaline kindlustunde langus tuleneb madalamast müügiprognoosist. Kui juunis oli 3 kuu müügiprognoosi saldo¹³ +34, siis septembris oli see +8. Järgmise 3 kuu käive kasvab prognoosi kohaselt siiski kiiremini kui aasta eest (saldo septembris 2014 +1).

Kaupluste hinnangul püsib ärikonjunktuur rahuldav (saldo +1). III kvartalis kasvas müük kiiremini kui II kvartalis.

Osa kauplusi kavatses lähikuudel töötajate arvu kärpida, peamiselt suvehooaja töötajate arvel (saldo -5). Mõõdukas hinnatõus jätkub (saldo +14).

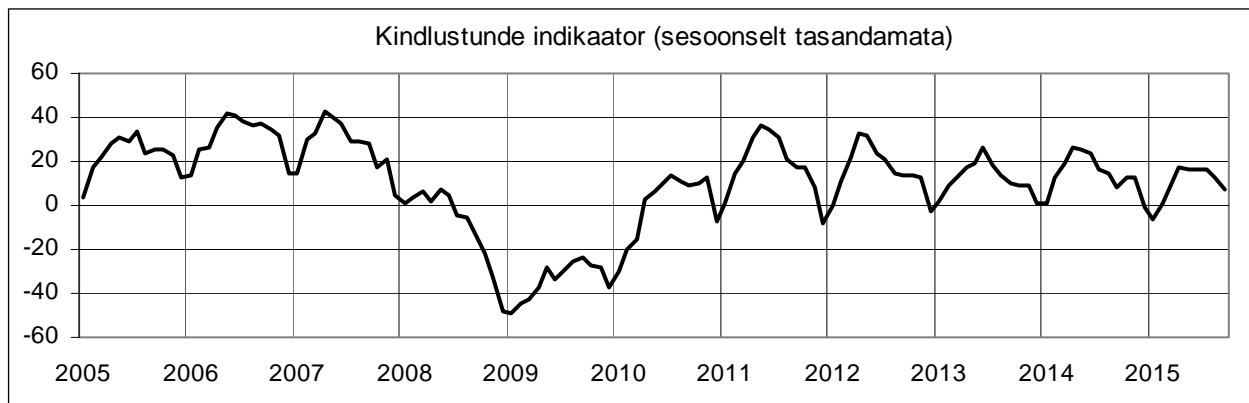
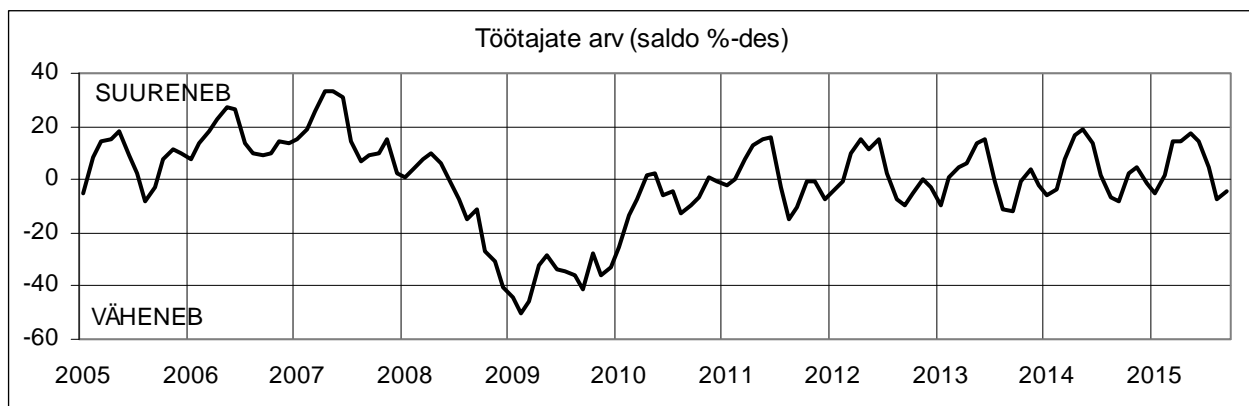
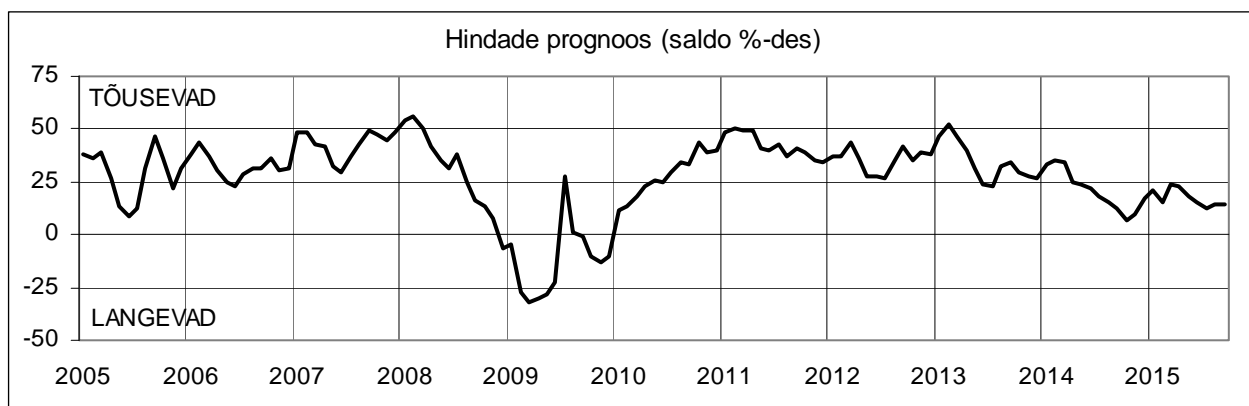
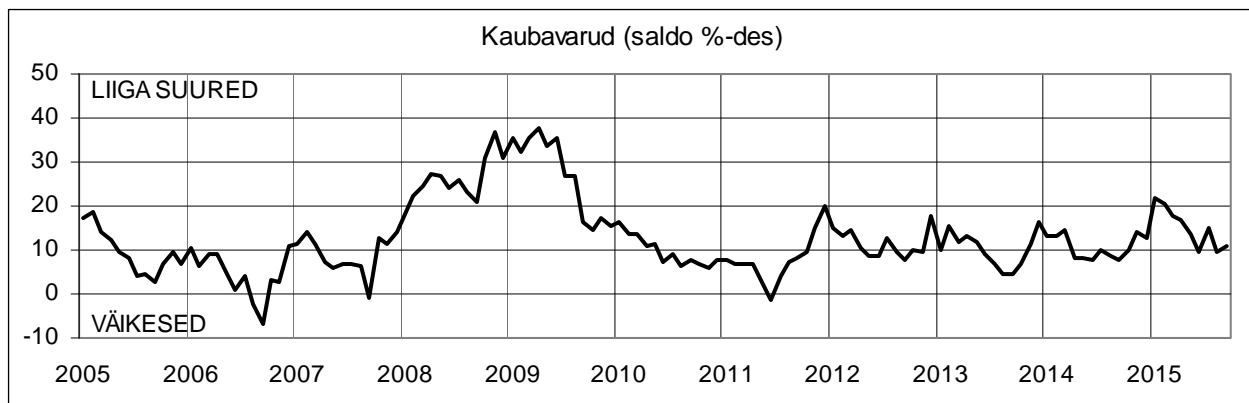
Laenukeskkond oli 2015. aasta septembris enamiku (75%) kaubandusettevõtete jaoks normaalne, 12%-l soosiv, kuid 14% hinnangul olid laenuvõimalused piiratud (saldo -2, septembris 2014 -7). Lähemal 3 kuul olukord palju ei muutu (saldo -5).

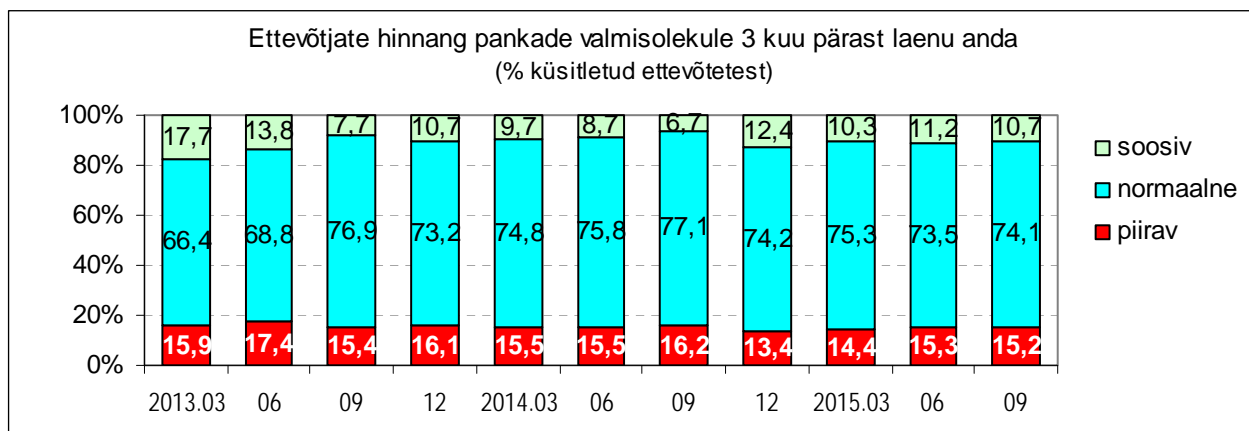
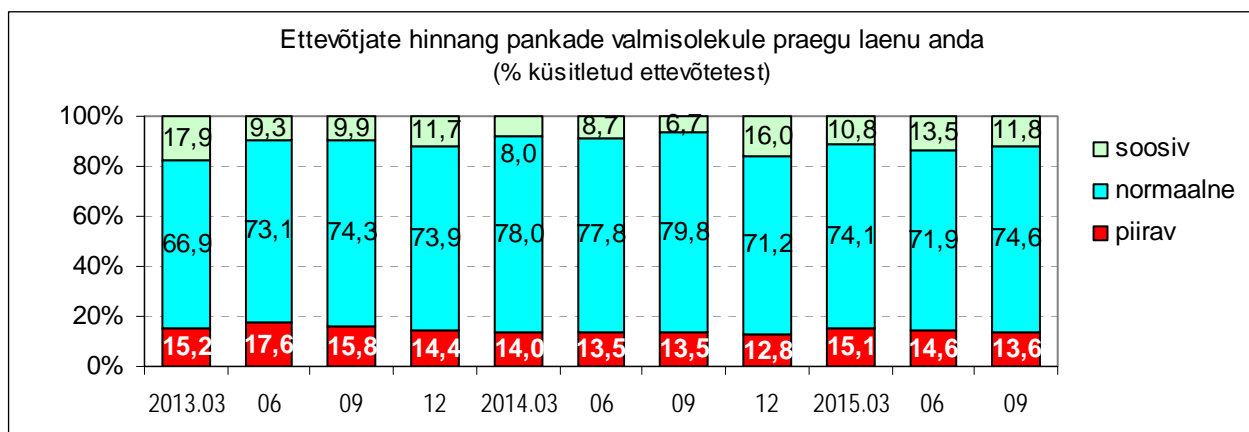
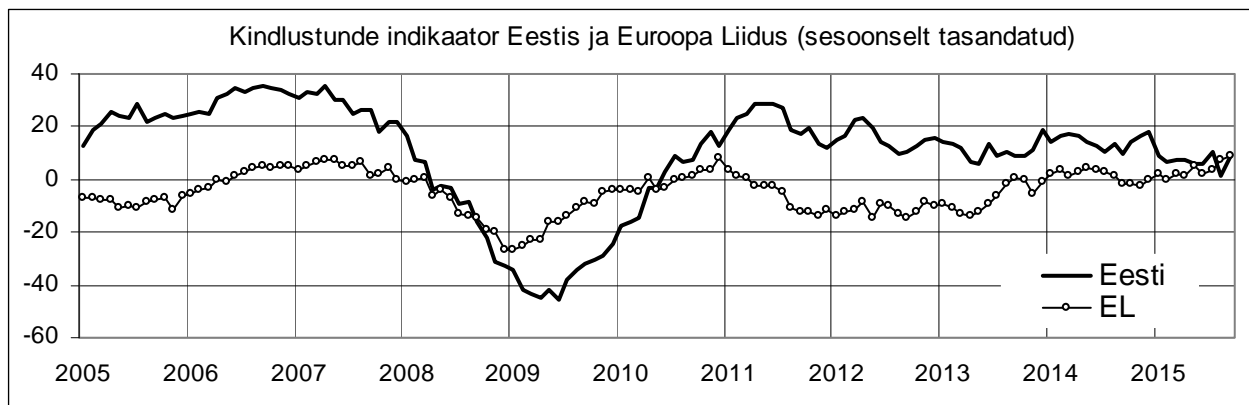

¹¹ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi tellimisel, septembris 130 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel

¹² koondnäitaja, mis koondab eelmise 3 kuu müügi, hinnangu kaubarudele ja järgmise 3 kuu müügi prognoosi

¹³ saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute osakaalude vahed (protsentides)

Kaupluste gruppide lõikes on olukord järgmine:

Toidukaupluste kindlustunde indikaator on langenud juuni +26-lt +13-le, kuid jääb eelmise aasta septembri tasemele. Viimasel 3 kuul 2/3 kauplustel müük kasvas. Konjunkturi hindas 17% kauplustest heaks, 78% rahuldavaks. Eelseisva 3 kuu müügi kasv aeglustub võrreldes suvekuudega (saldo +7). Viiesik toidukauplustest kavatses töötajate arvu kärpida. Hindade tõusu prognoosib 18% kauplustest, ülejäänud 82% arvates jäävad hinnad samaks.

Garderoobikaupluste kindlustunde indikaator on tõusnud juuni -11-lt +2-le, seda eelkõige tänu optimistlikele müügi prognoosidele. Järgmisel 3 kuul suurendab käivet oodatav nõudluse kasv sügis- ja talvekaupade järel (saldo +47). Viimasel 3 kuul ei edenenud müük ootuste kohaselt (saldo -24). Ärikonjunkturi hinnatakse jätkuvalt mitterahuldavaks (saldo -12). Kaupade hinnad lähiajal tõusevad.

Kodukaupade kaupluste kindlustunde indikaator (+2) on madalam kui 3 kuud tagasi (+16), enne kõike lähikuudeks prognoositava müügi languse tõttu majatarvete, ehitus- ja sisustuskaupade kauplustes (saldo -33). Viimaste kuude müük on suurenenud 42%-l kodukaupade kauplustel, 46%-l on see jäänud samaks. Hinnang ärikonjunkturile on rahuldav (saldo +8). Oodata on kaupade mõningast hinnatõusu.

Sõidukite müügiga tegelevate ettevõtete kindlustunde indikaator on septembris langenud juuni +14-lt +3-le. Nii nagu ettevõttejühid suve alguses prognoosisid, müük kolmandas kvartalis langes (saldo septembris -9). Ärikonjunktuur oli septembris 18%-l ettevõtetal halb, ülejäänud 82%-l rahuldav. Lähikuudel peaks müük kasvama 36%-l kauplustel, 45%-l jääma samaks (saldo +18).

Kaubamajade ja hüpermarketite grupi kaupluste kindlustunde indikaator (+25) on madalam kui juunis (saldo +33) ning eelmisel aastal samal ajal (+31). Müük suurenes III kvartalis sama kiiresti kui II kvartalis (saldo +33), kuid jäi aastatagusele alla (saldo +85). Järgmisel 3 kuul ootab müügi edasist kasvu 67% ettevõtetest (saldo +50, septembris 2014 +8).

Muude kaupluste¹⁴ kindlustunde indikaator (-2) on madalam kui juunis (+14), aga samal tasemel kui aasta tagasi. Müük viimasel 3 kuul kasvas (saldo +36), kuid võib järgmisel 3 kuul hooajaliselt väheneda (prognoosi saldo -26). Konjunkturi hindas 17% kauplustest heaks, 25% halvaks ning ülejäänud 58% rahuldavaks. Umbes viiendik kauplustest plaanib hindu tõsta.

JAEKAUBANDUSBAROMEETER (saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2015			2014				2015								
	min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	27	76	31	25	26	17	23	7	1	13	20	24	38	39	25
Kaubavarud praegu	-7	12	38	8	10	14	13	22	20	18	17	14	10	15	9	11
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	12	57	-5	7	13	-12	-21	10	29	36	27	26	21	-2	-5
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	19	77	1	22	25	-6	-21	17	43	56	44	34	27	9	8
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	-1	34	-8	2	5	-2	-5	2	14	14	18	15	5	-7	-5
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-32	26	56	13	7	9	18	21	15	24	23	18	15	12	14	14
Ärikonjunktuur praegu	-53	6	63	5	10	4	-6	-9	-9	-3	5	4	-1	2	5	1
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	16	49	-4	5	6	18	17	31	23	19	15	11	6	9	3
Kindlustunde indikaator	-49	10	43	8	12	12	-1	-7	1	9	17	17	16	17	13	7

¹⁴ sh bürootarvete, raamatu-, spordi-, vaba aja kaupade jms kauplused, kioskid, tanklad

JAEKAUBANDUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2014				2015								
		09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Müük	suurenes	48,8	45,4	46,2	38,1	45,2	36,2	30,9	37,5	43,4	44,9	51,6	53,9	46,2
viimase 3 kuu	jäi samaks	33,3	34,6	33,9	40,5	32,5	34,7	39,0	37,5	33,3	33,9	35,2	31,5	32,3
jooksul	vähenes	17,8	20,0	20,0	21,4	22,2	29,1	30,1	25,0	23,3	21,3	13,3	14,6	21,5
	saldo	31	25	26	17	23	7	1	13	20	24	38	39	25
Kaubavarud	liiga suured	10,1	11,6	13,9	14,3	22,4	21,1	17,9	18,3	16,7	11,1	15,0	11,7	13,2
praegu	hooajale kohased	87,6	86,8	86,2	84,1	76,8	78,1	82,1	80,2	80,2	87,3	85,0	85,9	84,5
	liiga väikesed	2,3	1,6	0,0	1,6	0,8	0,8	0,0	1,6	3,2	1,6	0,0	2,3	2,3
	saldo	8	10	14	13	22	20	18	17	14	10	15	9	11
Kaupade tellimused	suurenevad	24,0	31,5	34,4	21,6	13,5	26,2	44,2	46,9	41,4	39,2	33,6	24,0	26,0
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	46,5	43,8	43,7	44,8	52,4	57,1	40,8	42,2	44,5	47,2	53,9	50,4	43,3
jooksul	vähenevad	29,5	24,6	21,9	33,6	34,1	16,7	15,0	10,9	14,1	13,6	12,5	25,6	30,7
	saldo	-5	7	13	-12	-21	10	29	36	27	26	21	-2	-5
Müük	suureneb	29,7	43,9	42,3	24,2	12,7	36,2	55,7	61,7	54,3	48,4	40,5	32,6	36,7
järgneva 3 kuu	jääb samaks	41,4	33,8	40,0	46,0	53,2	44,1	31,2	32,0	35,7	37,3	46,0	43,4	34,4
jooksul	väheneb	28,9	22,3	17,7	29,8	34,1	19,7	13,1	6,3	10,1	14,3	13,5	24,0	28,9
	saldo	1	22	25	-6	-21	17	43	56	44	34	27	9	8
Töötajate arv	suureneb	6,3	10,0	8,5	8,1	5,6	6,3	17,4	18,8	20,9	19,5	15,0	6,2	5,4
järgneva 3 kuu	jääb samaks	79,7	82,3	87,6	82,3	84,1	89,0	79,3	76,6	76,0	75,6	74,8	80,6	84,5
jooksul	väheneb	14,1	7,7	3,9	9,7	10,3	4,7	3,3	4,7	3,1	4,9	10,2	13,2	10,1
	saldo	-8	2	5	-2	-5	2	14	14	18	15	5	-7	-5
Kaupade hinnad	tõusevad	17,2	14,6	17,1	27,0	29,6	23,0	26,8	26,0	22,7	20,6	19,7	18,1	17,3
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	78,1	77,7	75,2	63,5	61,6	69,0	69,9	70,9	72,7	73,8	73,0	78,0	79,5
jooksul	langevad	4,7	7,7	7,8	9,5	8,8	7,9	3,3	3,2	4,7	5,6	7,4	3,9	3,2
	saldo	13	7	9	18	21	15	24	23	18	15	12	14	14
Ärikonjunktuur	hea	13,9	19,4	16,2	13,5	10,4	12,6	12,3	16,5	16,9	15,9	17,2	16,3	16,3
praegu	rahuldav	77,7	71,3	71,5	67,5	70,4	66,1	73,0	71,7	70,0	67,5	67,2	72,1	68,2
	halb	8,5	9,3	12,3	19,1	19,2	21,3	14,8	11,8	13,1	16,7	15,6	11,6	15,5
	saldo	5	10	4	-6	-9	-9	-3	5	4	-1	2	5	1
Ärikonjunktuur	parem	12,5	16,9	18,5	27,4	22,2	32,3	26,2	21,1	19,2	16,1	14,2	15,4	17,5
6 kuu pärast	sama	71,1	71,5	69,2	62,9	72,2	66,2	70,5	76,6	76,9	78,2	77,2	77,7	68,3
	halvem	16,4	11,5	12,3	9,7	5,6	1,6	3,3	2,3	3,9	5,7	8,7	6,9	14,3
	saldo	-4	5	6	18	17	31	23	19	15	11	6	9	3
Kindlustunde indikaator		8	12	12	-1	-7	1	9	17	17	16	17	13	7

JAEKAUBANDUSBAROMEETER, september 2015
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kauba-majad	Muud	
					A	B				
Müük	suurenes	46,2	63,4	29,4	41,7	33,3	44,4	9,1	50,0	48,0
viimase 3 kuu	jäi samaks	32,3	14,6	17,7	45,8	66,7	38,9	72,7	33,3	40,0
jooksul	vähenes	21,5	22,0	52,9	12,5	0,0	16,7	18,2	16,7	12,0
	saldo	25	42	-24	29	33	28	-9	33	36
Kaubavarud	liiga suured	13,2	9,8	17,7	17,4	0,0	23,5	9,1	8,3	16,0
praegu	hooajale kohased	84,5	90,2	82,4	73,9	66,7	76,5	81,8	91,7	84,0
	liiga väikesed	2,3	0,0	0,0	8,7	33,3	0,0	9,1	0,0	0,0
	saldo	11	10	18	9	-33	24	0	8	16
Kaupade tellimuse	suurenevad	26,0	25,0	23,5	21,7	60,0	11,1	36,4	58,3	12,5
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	43,3	42,5	52,9	34,8	40,0	33,3	54,6	25,0	50,0
jooksul	vähenevad	30,7	32,5	23,5	43,5	0,0	55,6	9,1	16,7	37,5
	saldo	-5	-8	0	-22	60	-45	27	42	-25
Müük	suureneb	36,7	36,6	52,9	25,0	50,0	16,7	36,4	66,7	21,7
järgneva 3 kuu	jääb samaks	34,4	34,1	41,2	37,5	50,0	33,3	45,5	16,7	30,4
jooksul	väheneb	28,9	29,3	5,9	37,5	0,0	50,0	18,2	16,7	47,8
	saldo	8	7	47	-13	50	-33	18	50	-26
Töötajate arv	suureneb	5,4	4,9	5,9	8,3	0,0	11,1	0,0	0,0	8,3
järgneva 3 kuu	jääb samaks	84,5	75,6	88,2	83,3	100,0	77,8	100,0	91,7	87,5
jooksul	väheneb	10,1	19,5	5,9	8,3	0,0	11,1	0,0	8,3	4,2
	saldo	-5	-15	0	0	0	0	0	-8	4
Kaupade hinnad	tõusevad	17,3	17,5	29,4	8,7	0,0	11,8	18,2	8,3	20,8
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	79,5	82,5	64,7	91,3	100,0	88,2	81,8	83,3	70,8
jooksul	langevad	3,2	0,0	5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	8,3	8,3
	saldo	14	18	24	9	0	12	18	0	13
Ärikonjunktuur	hea	16,3	17,1	17,7	25,0	33,3	22,2	0,0	8,3	16,7
praegu	rahuldav	68,2	78,1	52,9	58,3	66,7	55,6	81,8	83,3	58,3
	halb	15,5	4,9	29,4	16,7	0,0	22,2	18,2	8,3	25,0
	saldo	1	12	-12	8	33	0	-18	0	-8
Ärikonjunktuur	parem	17,5	17,1	12,5	17,4	33,3	11,8	36,4	18,2	12,5
6 kuu pärast	sama	68,3	65,9	81,3	65,2	66,7	64,7	54,6	72,7	70,8
	halvem	14,3	17,1	6,3	17,4	0,0	23,5	9,1	9,1	16,7
	saldo	3	0	6	0	33	-12	27	9	-4
Kindlustunde indikaator		7	13	2	2	39	-10	3	25	-2

Kodukaupade kauplused

A - Elektriliste kodumasinade, audio- ja videokaupade kauplused

B - Majatarvete, sisustuskaupade, ehituskaupade, rauakaupade kauplused

Kaubamajad sh ka hüpermarketid

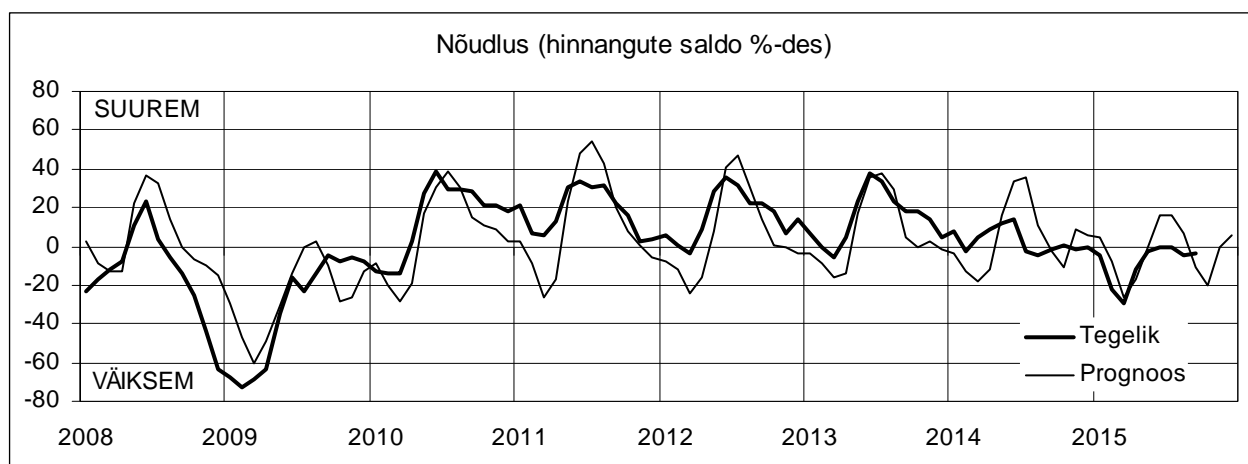
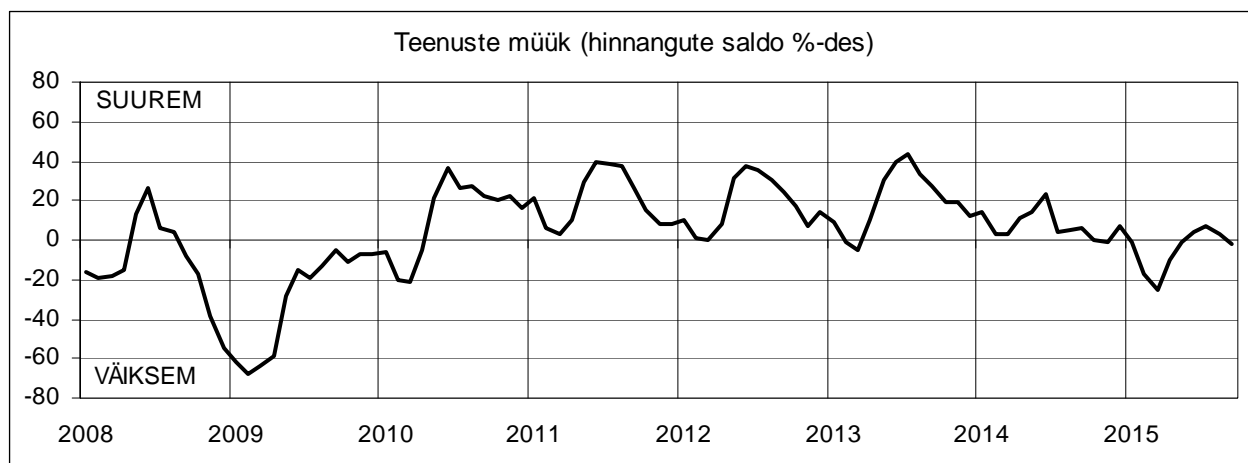
Muud sh bürootarvete, raamatu-, ja sporditarvete jm kauplused

2.4. Teenindusbaromeeter¹⁵

Kindlustunde indikaator tõusis 3 kuu võrdluses negatiivselt poolelt 0-le, kuid on madalam kui eelmisel aastal samal ajal (+3). Eelseisval 3 kuul on oodata nõudluse kasvu.

Kindlustunde indikaator¹⁶ on madalseisust väljumas, tõustes septembris 0-le (eelmisel 5 kuul keskmiselt -2). Välisnõudluse vähenemise tõttu on kindlustunne sel aastal olnud madalam kui eelmisel aastal (septembris 2014 +3). Kindlustunne on endiselt kõige madalam transpordil-logistikasektoris (-12; -13), kus nõudluse langus lähiturgudel mõjutab olukorda kõige enam. Kõige kõrgem on kindlustunne infotehnoloogia- ja telekommunikatsioonisektoris (+17; +22) ning restoranidel (+18).

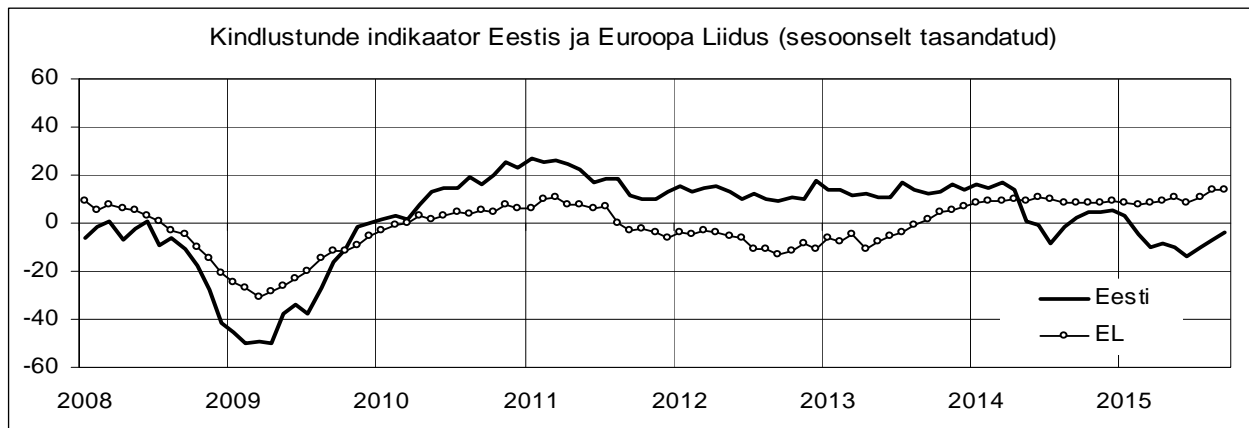
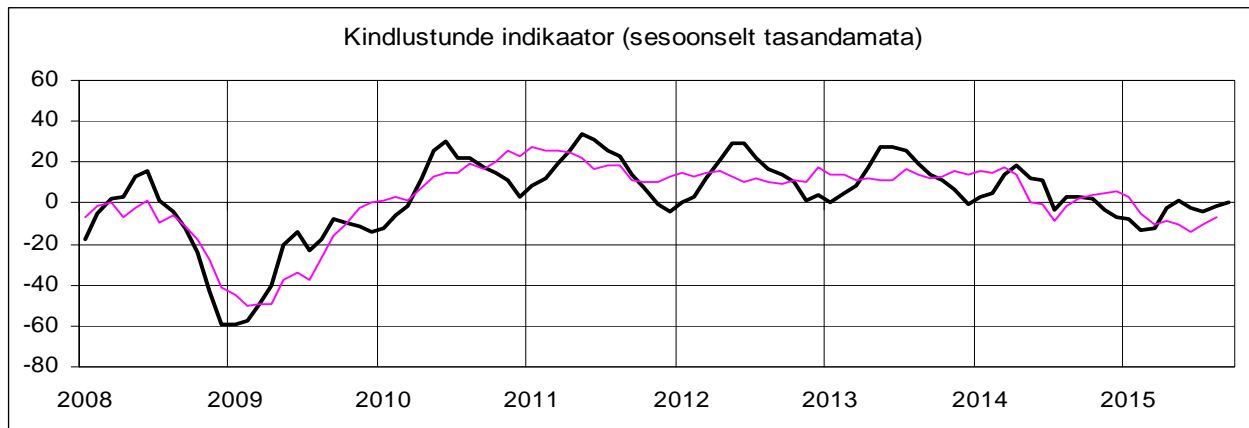
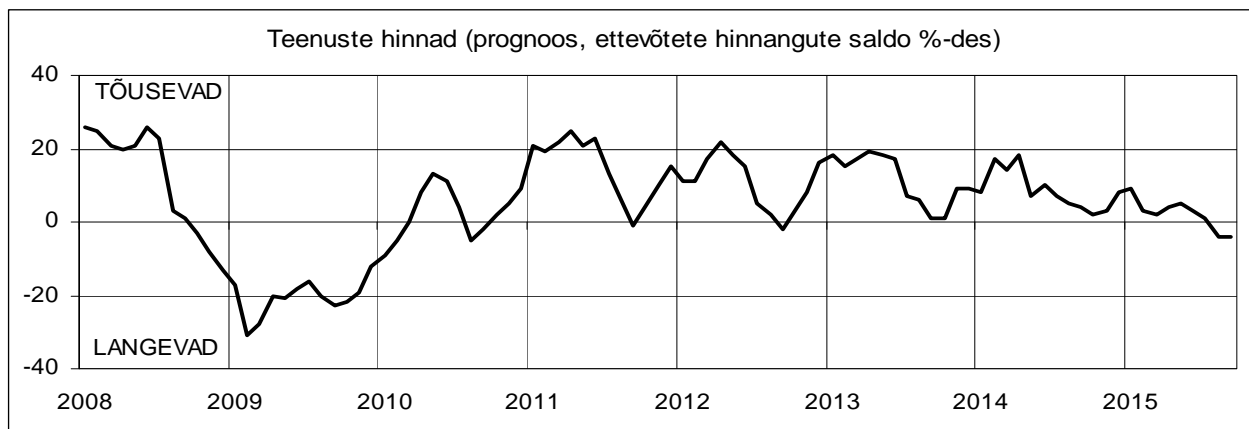
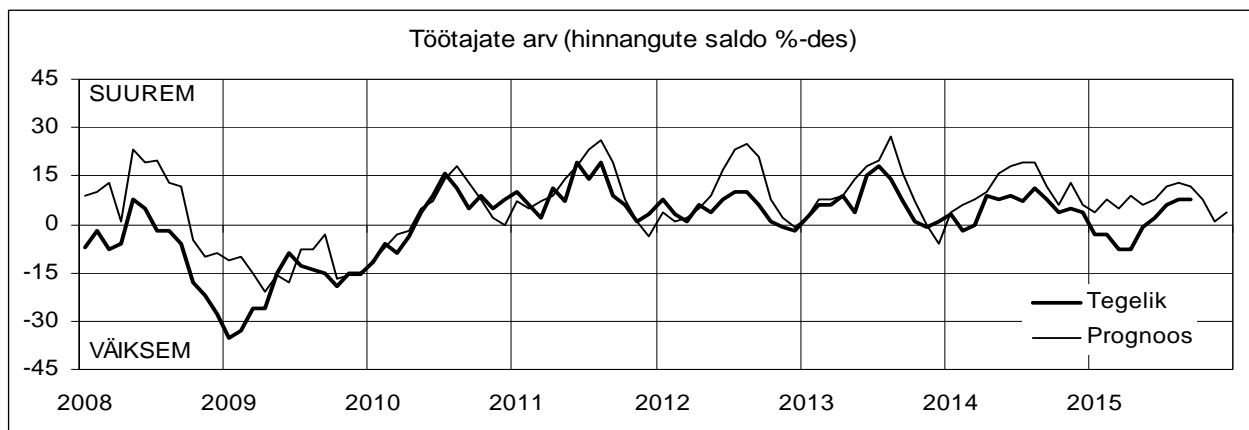
Viimasel 3 kuul nõudlus ja teenuste müük tervikuna vähenesid (saldo¹⁷ -4 ja -2) ja seda just madalseisu tõttu transpordi-logistikasektoris ning reklaamifirmadel, teistel aladel nõudlus eelmistel kuudel kasvas, sh eriti jõudsalt hotellidel-restoranidel. Väljavaated eelseisva 3 kuu nõudluse suhtes on tervikuna aga positiivsed (saldo +6) ja samal tasemel kui aasta tagasi. Töötajate arvu kasv peaks jätkuma (saldo +4, eelmise 3 kuul kasvu saldo +8).

¹⁵ Koostatud septembris 336 teenindustevõtte hinnangute põhjal. Baromeeteruuring on läbi viidud Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel.

¹⁶ Kindlustunde indikaator on koondnäitaja, mis peegeldab teenuste müüki ja nõudlust eelmisel 3 kuul, ning järgmise 3 kuu nõudluse prognoosi

¹⁷ Saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

Infotehnoloogia

IT-ettevõtete kindlustunde indikaator püsib positiivne (septembris +17, juunis +18), peegeldades järjepidevat nõudluse ja teenuste müügi suurenemist (saldod vastavalt +3 ja +10) ning jätkuvalt häid tulevikuväljavaateid. Nagu tavaliselt, ootab suur osa ettevõteteid (43%) sügiskuudel praegusest suuremat nõudlust (saldo +40, septembris 2014 +48).

Vajadus uue, oskustega tööjõu järele on IT-ettevõtetel püsivalt kõrge, ka järgmistel kuudel plaanib ligi kolmandik neist võtta lisatöötajaid. Valdaval osal ettevõtetel hinnatase lähikuudel ei muutu, 10% kavatseb seda tõsta.

Telekommunikatsioon

Kindlustunde indikaator (+22) on viimastel kuudel taas tõusnud, kuid ei ole nii kõrge kui aasta tagasi (septembris 2014 +31), sest nõudluse kasv on aeglustunud (saldo septembris +8, septembris 2014 +34) ja teenuste müük püsib senisel tasemel (saldo =0). Sügiskuudel on enamiku ettevõtete hinnangul oodata nõudluse suurenemist (prognoosi saldo +59). Töötajate arv on mõõdukalt kasvanud (saldo +8) ning lisatööjõudu vajatakse ka lähikuudel. Hinnatase pigem tõuseb kui langeb.

Turism

Suvine kõrghooaeg oli turismifirmadele soodne ja nõudlus ning müük suurenesid jõudsalt (saldod +10 ja +15), kuid vähemal määral kui eelmisel aastal, mil saldod olid vastavalt +18 ja +24. Ka nõudluse prognoos sügiskuudeks (saldo -45) on tagasihoidlikum kui aasta tagasi, sest Vene turistide on oodata vähem. Seetõttu on turismiettevõtete kindlustunde indikaator (-7) sügishooaja kohta tavalisest madalam (septembri keskmine on +8) ning allpool möödunud aasta (+1) ja eelmiste kuude taset (juunis +14). Ligi viiendik ettevõteteid kavatseb pakkuda suvisest soodsamat hinnataset.

Hotellid

Suvekuudel suurenesid nõudlus ja teenuste müük valdaval osal hotellidel (saldod +41 ja +52), vaatamata sellele on hotellide hinnangud turuolukorrale alla eelmise aasta taset, seda peamiselt Venemaa turistide arvu vähenemise tõttu. Kindlustunde indikaator püsib positiivne (+3), kuid on madalam kui eelmise aasta septembris (+21) ja septembri pikaajalise keskmisega võrreldes (+11).

Eeloleval 3 kuul nõudlus väheneb nagu alati sügishooajal (saldo -84). Vähendatakse töötajate arvu, mis eelmistel kuudel ligi pooltel hotellidel suurenes (saldo -44). 2/3 hotelle kavatseb sügiskuudel rakendada soodushindu.

Restoranid

Turuolukord oli suvisel turismi kõrghooajal restoranidele igati soodne, nõudlus ja teenuste müük kasvasid ligi 2/3-l restoranidel. Kindlustunde indikaator (+18) on veidi kõrgem kui eelmise aasta septembris (+15), samuti septembri pikaajalise keskmisega võrreldes (+12). Lähema 3 kuu nõudluse prognoos on pikaajalise keskmise tasemel, ligi 2/3-l restoranidel nõudlus väheneb hooajaliselt (saldo -45), millega kaasneb töötajate arvu vähenemine 55%-l restoranidel.

Transport

Ettevõtete hinnangul on olukord endiselt ebasoodne. Kindlustunde indikaator (–12) on samal tasemel kui juunis, aga veidi paremas seisus kui eelmise aasta septembris (–14). Ettevõtete hinnang nõudlusele ei ole enam nii negatiivne kui eelmisel aastal samal ajal (saldo –21, septembris 2014 –25) ja lähema 3 kuu nõudluse prognoosid on samuti aastatagusest pisut optimistlikumad (saldo +7, septembris 2014 +5). Sügiskuudel peaks nõudlus jälle suurenema (prognoosi saldo +7) ning osa ettevõttest (13%) suurendab ka töötajate arvu. Madal kütuse hind ja tihe konkurents hoiavad hinnataset väikeses languses.

Logistika

Kindlustunne on paranenud prognooside mõjul tõusnud –13-le (juunis –16), kuid nõudlus on endiselt allpool eelmise aasta taset ja oli kogu 2015. aasta langustrendil (saldo septembris –24). Teenuste müük vähenes viimasel 3 kuul 37% ettevõtetest, suurenes 17%-l. Nõudluse ja müügi vähenemise tõttu on kindlustunne (–13) madalam kui eelmisel aastal samal ajal (septembris 2014 –3). Sagenenud on raskused pangalaenu saamisega (saldo –9, septembris 2014 =0).

Eelseisval 3 kuul on oodata väikest nõudluse kasvu (saldo +4), töötajate arv suureneb veidi. Tugev konkurents sunnib hoidma madalat hinnataset ning ka järgmiseks 3 kuuks prognoosib 27% ettevõtetest edasist hindade langust.

Kinnisvarateenused

Kinnisvarateenuste turul on olukord üsnagi soodne. Kindlustunne (septembris +2) on ligilähedalt sama kui 3 kuud tagasi (juunis +3) ja parem kui aasta eest (septembris 2014 –2). Nõudlus on olnud stabiilne (saldo septembris =0) ja võimaldanud teenuste müügil sel aastal areneda kasvutrendil (septembris saldo +10).

Eelseisva 3 kuu nõudluse suhtes on ettevõtete ootused veidi langenud (prognoosi saldo –4, juunis =0); enamik ettevõttest (76%) prognoosib nõudluse püsimist samal tasemel, vähenemist prognoosib 14%, suurenemist 10% ettevõttest. Töötajate arvu osas jätkub positiivne trend. Teenuste hinnatase valdaval osal ettevõttest ei muutu.

Reklaam

Kindlustunde indikaator tõusis paranevate ootuste mõjul taas plusspoolele (+10-le) ja on kõrgem nii juuniga (–4) kui ka eelmise aasta septembriga võrreldes (–1). Viimastel kuudel hakkas nõudlus suvisest madalseisust väljuma ja ligi kolmandikul ettevõttest (31%-l) reklaamiteenuste müük kasvas (31%-l ei muutunud ja 38%-l vähenes). Reklaamiturul muutumist soodsamaks näitavad ka kavatsused võtta lähikuudel lisatööjõudu (saldo +7, juunis –4). Ligi neljandik reklaamiettevõttest kavatses hinnataset tõsta.

Arhitekti- ja inseneritegevused¹⁸

Kindlustunde indikaator (–1) on madalam kui 3 kuud tagasi juunis (+21), kuid paremas seisus kui eelmise aasta septembris (–6). Suvekuudel mõõdukas nõudluse ja müügi kasv jätkus (saldod vastavalt +5 ja +3), kuid eeloleval 3 kuul ettevõtete hinnangul nõudlus pigem langeb (saldo –11).

¹⁸Septembri küsitluses osales 24 arhitektuuribürood ja 19 inseneribürood

Prognoos on siiski optimistlikum kui aasta tagasi (saldo -19). Inseneribüroode väljavaated on paremad ja olukord stabiilsem kui arhitektibüroodel. Nii arhitekti- kui inseneribürood kavatsevad lähikuudel võtta töötajaid lisaks (keskmiselt iga kuues ettevõtte). Paranenud on võimalused pangalaenu saada (saldo -19, septembris 2014 -27).

Arhitektibüroode kindlustunde indikaator (-13) on samal tasemel kui aasta tagasi (-12) ja madalam kui juunis (=0). Nõudlus ja teenuste müük enamikul arhitektibüroodel (2/3-1) eelmisel 3 kuul ei muutunud, kuid viiendikul ettevõtetel (21%-l) need vähenesid ja vaid 13%-l suurenesid (mõlemad saldod -9). Eelolevaks 3 kuuks prognoositakse samuti nõudluse vähenemist (saldo -21).

Inseneribüroode kindlustunde indikaator (+12) on kõrgem kui aasta tagasi (+2). Tänu tuntavale nõudluse kasvule kevadkuudel oli kindlustunne juunis veelgi parem (+46). Viimasel 3 kuul suurenes teenuste müük 42%-l ettevõtetel, vähenes 26%-l ja ei muutunud 32%-l (saldo +16). Eeloleval 3 kuul jääb nõudlus praegusele tasemele (saldo =0).

TEENINDUSBAROMEETER

(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2015			2014			2015									
	min	kesk	max	09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	12	52	6	0	-1	7	-1	-17	-25	-10	-1	4	7	3	-2
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	9	50	-2	1	-2	-1	-5	-22	-29	-12	-3	0	0	-5	-4
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	8	60	6	5	-8	-26	-17	0	16	16	7	-11	-20	-1	6
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	4	21	8	4	5	4	-3	-3	-8	-8	-1	2	6	8	8
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	10	39	6	4	8	5	9	6	8	12	13	12	8	1	4
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	4	2	3	8	9	3	2	4	5	3	1	-4	-4
Äritegevust piirab praegu																
mitte miski	4	18	35	x	18	x	x	19	x	x	15	x	x	22	x	x
ebapiisav nõudlus	21	47	82	x	52	x	x	47	x	x	53	x	x	45	x	x
tööjõu puudus	1	14	36	x	16	x	x	18	x	x	18	x	x	23	x	x
ruumi, seadmete puudus	0	3	9	x	0	x	x	1	x	x	4	x	x	1	x	x
finantsprobleemid	2	9	22	x	5	x	x	6	x	x	6	x	x	4	x	x
muu	3	8	17	x	8	x	x	10	x	x	4	x	x	6	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	10	48	x	-12	x	x	-14	x	x	-6	x	x	-14	x	x
Kindlustunde indikaator	-60	10	43	3	2	-4	-7	-8	-13	-13	-2	1	-2	-4	-1	0

TEENINDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

		2014		2015										
		09	10	11	12	01	02	03	04	05	06	07	08	09
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	31,1	25,7	24,7	28,8	26,1	23,2	17,3	20,7	26,3	30,6	30,4	26,6	23,8
	jäi samaks	43,7	48,8	49,8	49,7	47,2	37,0	40,2	48,8	46,5	43,2	46,6	49,3	50,3
	vähenes	25,3	25,5	25,5	21,5	26,7	39,8	42,5	30,5	27,2	26,2	23,0	24,1	25,9
	saldo	6	0	-1	7	-1	-17	-25	-10	-1	4	7	3	-2
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	28,0	24,6	23,4	24,8	23,5	18,1	12,8	18,1	24,2	26,5	24,0	22,7	21,8
	jäi samaks	41,8	51,2	51,4	49,8	47,6	41,4	45,5	51,6	48,8	47,1	52,1	49,8	51,9
	vähenes	30,1	24,1	25,2	25,4	28,9	40,5	41,6	30,3	27,1	26,5	23,9	27,5	26,3
	saldo	-2	1	-2	-1	-5	-22	-29	-12	-3	0	0	-5	-4
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	28,2	25,5	20,4	13,5	17,3	25,3	31,4	31,2	27,3	17,8	10,9	21,8	26,3
	jääb samaks	49,5	54,0	51,2	46,9	48,4	49,0	52,8	54,0	52,8	52,9	58,6	55,3	53,1
	väheneb	22,2	20,6	28,4	39,6	34,2	25,8	15,8	14,8	20,0	29,3	30,5	22,9	20,6
	saldo	6	5	-8	-26	-17	0	16	16	7	-11	-20	-1	6
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	15,6	14,6	14,3	14,3	11,0	9,9	11,5	9,5	15,9	16,0	19,8	21,0	19,1
	jäi samaks	76,8	74,9	76,3	75,9	75,0	77,2	69,5	72,9	66,7	69,7	66,7	65,8	69,6
	vähenes	7,6	10,5	9,5	9,9	14,0	13,0	19,0	17,6	17,4	14,3	13,6	13,2	11,2
	saldo	8	4	5	4	-3	-3	-8	-8	-1	2	6	8	8
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	15,5	13,7	17,7	12,9	15,6	17,4	16,0	18,2	21,4	20,5	15,0	12,9	15,3
	jääb samaks	75,4	76,1	72,5	79,6	78,2	71,0	75,8	75,1	70,0	70,5	77,7	75,0	73,3
	väheneb	9,1	10,2	9,9	7,5	6,3	11,6	8,2	6,7	8,6	9,0	7,3	12,1	11,4
	saldo	6	4	8	5	9	6	8	12	13	12	8	1	4
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	12,7	11,2	15,2	20,0	19,8	16,2	13,1	14,8	13,7	12,7	11,9	7,8	9,0
	jäävad samaks	78,3	79,9	72,3	68,3	69,2	71,0	76,0	74,0	77,1	77,9	76,9	80,4	78,0
	langevad	9,0	8,9	12,5	11,7	11,1	12,8	10,9	11,2	9,2	9,4	11,2	11,8	13,0
	saldo	4	2	3	8	9	3	2	4	5	3	1	-4	-4
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	18,4	x	x	18,7	x	x	15,3	x	x	21,7	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	51,8	x	x	47,3	x	x	53,0	x	x	44,7	x	x
	tööjõu puudus	x	16,3	x	x	17,6	x	x	17,5	x	x	23,2	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	0,3	x	x	0,8	x	x	3,9	x	x	0,8	x	x
	finantsprobleemid	x	5,4	x	x	5,9	x	x	5,9	x	x	4,0	x	x
	muud	x	7,9	x	x	9,8	x	x	4,5	x	x	5,6	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu päras	parem	x	9,7	x	x	12,2	x	x	14,5	x	x	9,5	x	x
	sama	x	68,3	x	x	61,4	x	x	65,1	x	x	66,7	x	x
	halvem	x	22,0	x	x	26,5	x	x	20,4	x	x	23,8	x	x
	saldo	x	-12	x	x	-14	x	x	-6	x	x	-14	x	x
Võimsuste rakendatus (%)		x	84	x	x	83	x	x	82	x	x	83	x	x
Kindlustunde indikaator		3	2	-4	-7	-8	-13	-13	-2	1	-2	-4	-1	0

TEENINDUSBAROMEETER, september 2015
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

	Infotehno- loogia	Telekommu- nikatsioon	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Transport	Logistika	Kinnis- vara	Arhitekti- ja inseneritegevused	Reklaam	KOKKU
Teenuste müük	27,5	25,0	61,9	60,0	33,3	15,0	16,7	17,2	25,6	30,8	23,8
viimase 3 kuu	54,5	50,0	28,1	30,0	48,7	47,0	46,3	75,8	51,4	31,2	50,3
jooksul	18,0	25,0	10,0	10,0	18,0	38,0	37,0	7,0	23,0	38,0	25,9
saldo	10	0	52	50	15	-23	-20	10	3	-7	-2
Nõudlus viimase	22,5	33,3	54,8	60,0	30,8	12,5	13,3	13,8	20,9	23,1	21,8
3 kuu jooksul	57,5	41,7	31,2	30,0	48,2	54,5	49,7	72,2	63,1	38,9	51,9
jäi samaks	20,0	25,0	14,0	10,0	21,0	33,0	37,0	14,0	16,0	38,0	26,3
vähenes	3	8	41	50	10	-21	-24	0	5	-15	-4
saldo	42,5	66,7	2,4	20,0	10,0	25,0	16,7	10,3	18,6	65,4	26,3
Nõudlus järgneva	54,5	25,3	11,6	15,0	35,0	57,0	70,3	75,7	51,4	22,6	53,1
3 kuu jooksul	3,0	8,0	86,0	65,0	55,0	18,0	13,0	14,0	30,0	12,0	20,6
jääb samaks	40	59	-84	-45	-45	7	4	-4	-11	53	6
väheneb	27,5	25,0	38,1	47,5	10,0	12,8	17,2	13,8	9,3	7,7	19,1
saldo	59,5	58,0	56,9	44,5	82,0	72,2	72,8	79,2	78,7	80,3	69,6
Töötajate arv	13,0	17,0	5,0	8,0	8,0	15,0	10,0	7,0	12,0	12,0	11,2
viimase 3 kuu	15	8	33	40	2	-2	7	7	-3	-4	8
jooksul	31,4	16,7	4,9	10,0	0,0	12,8	13,3	20,7	16,7	15,4	15,3
suureneb	62,6	75,3	46,1	35,0	75,0	79,2	79,7	76,3	78,3	76,6	73,3
jääb samaks	6,0	8,0	49,0	55,0	25,0	8,0	7,0	3,0	5,0	8,0	11,4
väheneb	25	9	-44	-45	-25	5	6	18	12	7	4
saldo	10,3	16,7	4,9	10,0	10,0	2,5	10,0	3,5	16,7	23,1	9,0
Teenuste hinnad	89,7	83,3	29,1	82,0	72,0	89,5	63,0	96,6	78,3	76,9	78,0
3 kuu	0,0	0,0	66,0	8,0	18,0	8,0	27,0	0,0	5,0	0,0	13,0
jooksul	10	17	-61	2	-8	-6	-17	4	12	23	-4
langeb	Äritegevust piirab praegu*										
saldo	35,9	41,7	10,8	20,6	20,6	5,1	16,0	34,6	13,2	16,7	21,7
mitte miski	28,2	16,7	70,3	50,0	70,6	48,7	56,0	34,6	47,4	50,0	44,7
ebapiisav nõudlus	33,3	33,3	10,8	20,6	2,9	33,3	16,0	19,2	31,6	20,8	23,2
tööjõu puudus	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0	0,8
ruumi, seadmete puudus	2,6	8,3	2,7	2,9	5,9	5,1	4,0	0,0	7,9	0,0	4,0
finantsprobleemid	0,0	0,0	5,4	2,9	0,0	7,7	8,0	7,7	0,0	12,5	5,6
muud	18,0	25,0	8,1	11,8	13,9	7,7	3,9	3,9	12,8	8,3	9,5
parem	76,9	66,7	45,9	55,9	63,9	64,1	57,7	88,5	59,0	83,3	66,7
Ärikonjunktuur	5,1	8,3	46,0	32,4	22,2	28,2	38,5	7,7	28,2	8,3	23,8
(olukord) 6 kuu	13	17	-38	-21	-8	-21	-35	-4	-15	0	-14
sama	17	22	3	18	-7	-12	-13	2	-1	0	0
halvem	17	22	3	18	-7	-12	-13	2	-1	0	0
pärast*	17	22	3	18	-7	-12	-13	2	-1	0	0
saldo	17	22	3	18	-7	-12	-13	2	-1	0	0
Kindlustunde indikaator	17	22	3	18	-7	-12	-13	2	-1	0	0

2.5. Tarbijabaromeeter¹⁹

Tarbijate kindlustunne on parem pikaajalisest keskmisest ja III kvartalis püsis stabiilne.

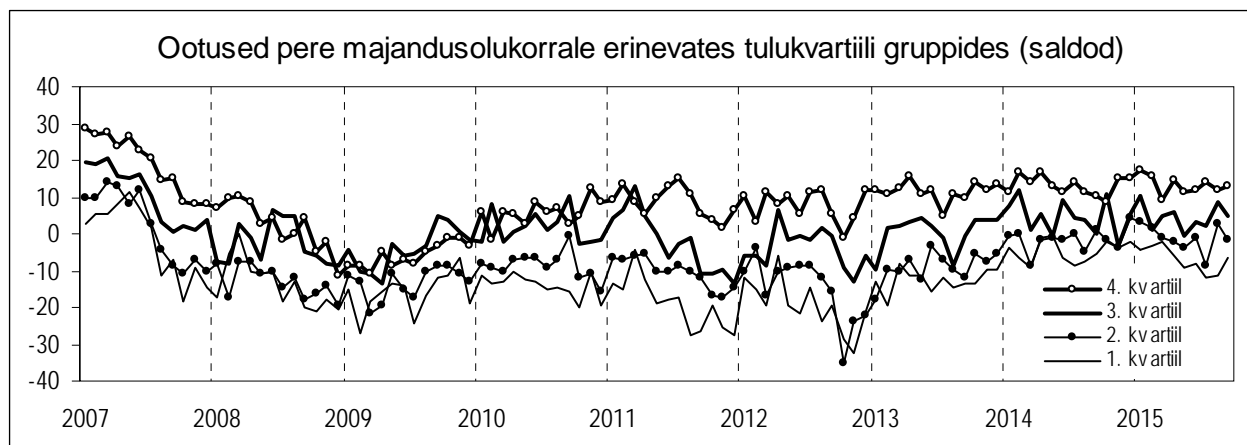
Ootused oma pere majandusväljavaadetele ei muutunud

Septembris hindas 61% tarbijabaromeetri küsitlusele vastanutest, et nende pere majanduslik olukord pole viimase 12 kuu võrdluses muutunud. Majandusolukorra paranemist tundsid 17% peredest ja halvenemist 22% peredest (saldo juunis –5, septembris –3, pikaajaline keskmine –10).

Ootused oma pere majandusolukorra suhtes 12 kuu pärast olid septembris sarnased 3 kuud tagasi antud hinnangutega (saldo +3). Septembris ootas 23% küsitletutest oma pere majandusolukorra paranemist, 53% samaks jäämist ja 16% kartis halvenemist. Madalama tulukvartiili peredest ootab majandusolukorra paranemist 13% vastanutest ja jõukamas kvartiilis 34% vastanutest.

Pere majandusliku olukord 12 kuu pärast (% vastanutest)

	Palju parem	Mõnevõrra parem	Sama	Mõnevõrra halvem	Palju halvem	Ei oska öelda
I kvartiil (madalaim)	1	12	54	22	2	9
II kvartiil	1	14	57	18	1	9
III kvartiil	0	24	54	14	0	8
IV kvartiil (kõrgeim)	1	33	52	9	1	5

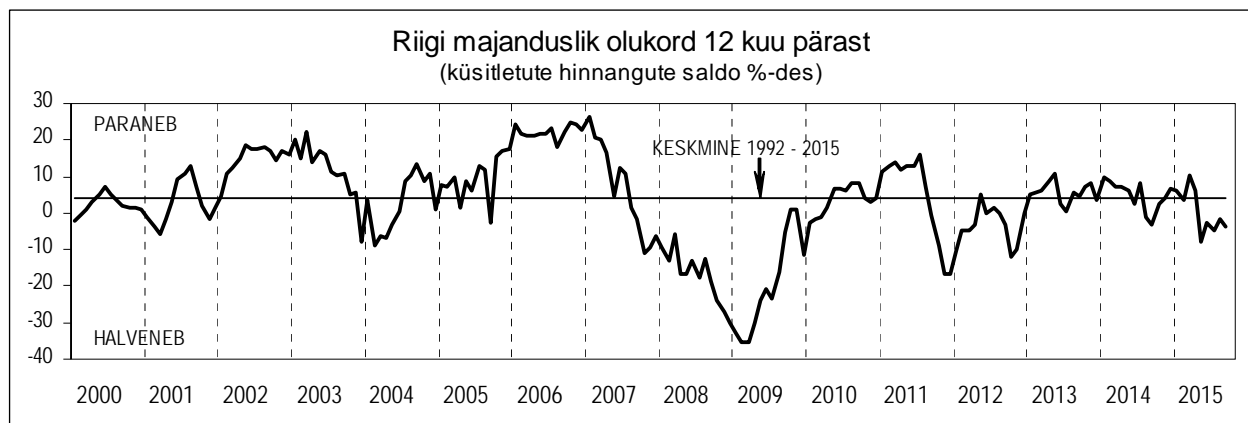

Riigi majandusarengu väljavaated natuke halvenesid

Kui pere majanduslikule olukorrale antud hinnangud olid septembris paremad kui möödunud aastal, siis hinnangud riigi olukorrale on aastaga halvenenud. Septembris 23% küsitletutest prognoosis, et riigi majandusolukord on 12 kuu pärast parem, sama olukorra püsimist ootas 34% ja halvenemist kartis 29% küsitletutest. Elanike halvenenud ootuste taga on nii pingeline rahvusvaheline olukord (jätkuv sõda Ukrainas, Süürias) kui pagulaskriisist tingitud ebakindlus ja mure.

Elanike ootused tööturule on lähedased pikaajalisele keskmisele ja eelmise aasta septembri hinnangutele ning ka viimase 3 kuu võrdluses pole olukord oluliselt muutunud.

¹⁹ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Septembri küsitlus viidi läbi 1.–8. septembrini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti.

Säästmist tõenäoseks pidavate inimeste osakaal suurenes

Suurim osa Eesti peredest tuleb omadega ots-otsaga kokku (nii palju kui teenitakse, nii palju ka kulub) – septembris elas nii 51% vastanutest. Sästab 43% peredest ja rahalistes raskustes on 6% vastanutest. Madalaima tulukvartiili perede säästuvõime on oluliselt väiksem. Nii säästis väiksema sissetulekuga perede kvartiilis 15% vastanutest ja jõukaima tulukvartiili peredest säästis 66% peredest.

Hinnang pere rahanduslikule olukorrale (september 2015, % vastanutest)

Pere sissetuleku grupp	Sästab palju	Sästab natuke	Nii palju kui teenib ka kulutab	Elatakse varasemate säästude abil	Elatakse võlgu
I kvartiil (madalaim)	0	15	74	4	8
II kvartiil	0	29	63	8	0
III kvartiil	2	50	45	2	1
IV kvartiil (kõrgeim)	6	60	30	1	2

48% vastanutest hindas, et tõenäoliselt säästetakse ka järgneva 12 kuu jooksul ja ebatõenäoseks pidas seda 51%.

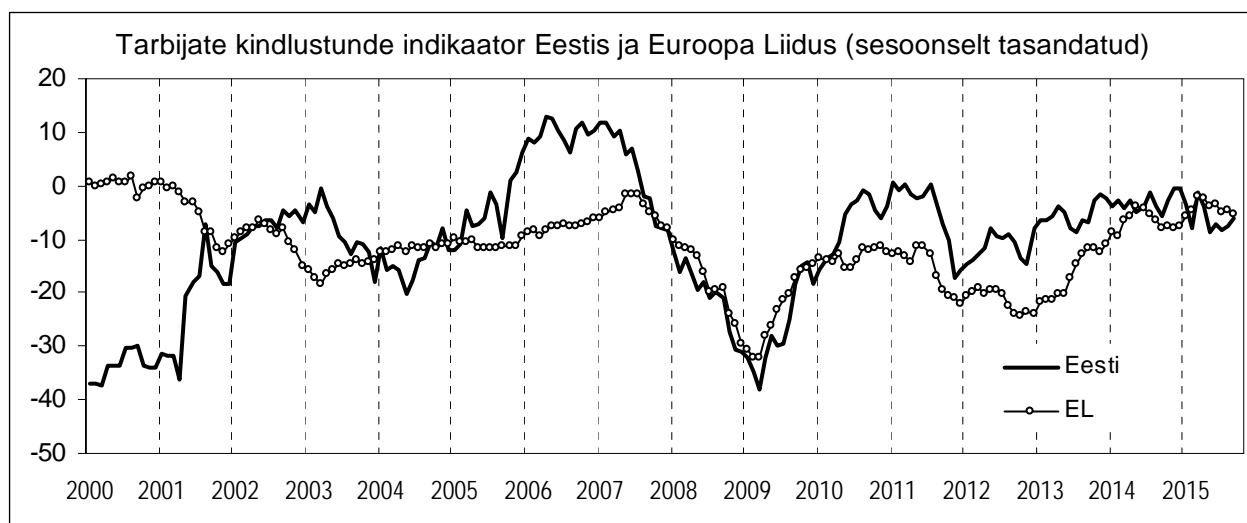
Elanike hinnang toimunud hinnatõusule ja inflatsiooniootused on oluliselt alla pikaajalist keskmist taset ja võrreldes juuniga on hinnatõusu ootused oluliselt vähenenud (saldo juunis +15, septembris +2).

Tarbijate kindlustunne ei muutunud

Tarbijate kindlustunde indikaator oli septembris -7 ja see on sarnane tase eelmise aasta septembri (-7) ja selle aasta juuniga (-8) (1992–2015 pikaajaline keskmine -9).

Tarbijate kindlustunde indikaator (indikaatori komponentide lõikes)

	Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Tööpuudus järgneval 12 kuul (saldo)	Säästmine järgneval 12 kuul (saldo)
Pikaajaline keskmine	-10	-1	4	14	-28
September 2007	-4	1	-2	-1	-18
September 2008	-22	-10	-19	38	-22
September 2009	-19	-5	-5	33	-32
September 2010	-3	-1	8	-8	-25
September 2011	-8	-7	-1	-1	-25
September 2012	-10	-5	-3	4	-27
September 2013	-8	-1	5	2	-32
September 2014	-7	4	-3	13	-17
Juuni 2015	-8	3	-3	15	-19
Juuli 2015	-8	1	-5	12	-18
August 2015	-7	3	-2	15	-15
September 2015	-7	3	-4	13	-14

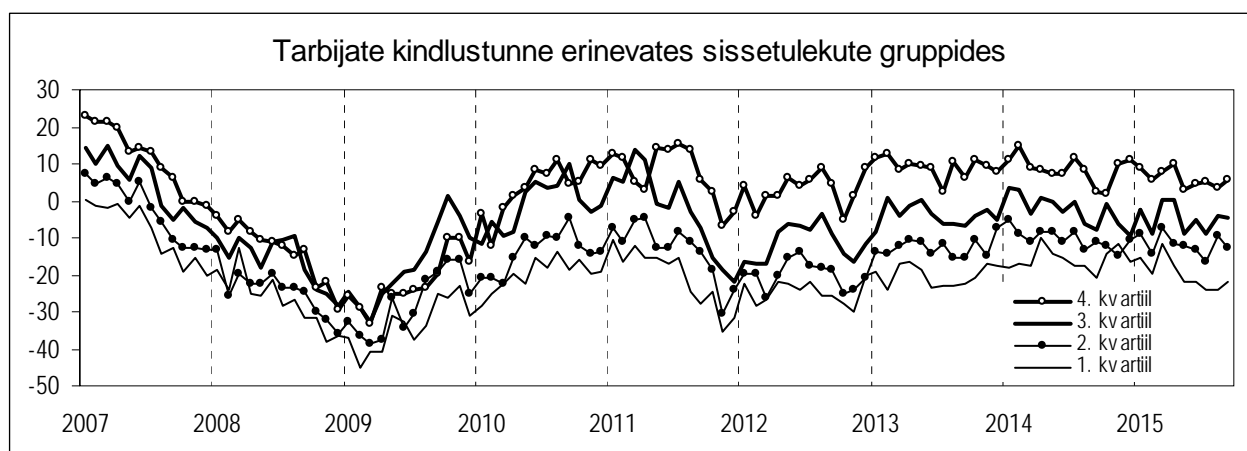

Tarbijate kindlustunde indikaator sotsiaalsetes gruppides septembrikuus

	2011	2012	2013	2014	2015
KOKKU	-8	-10	-8	-7	-7
Sissetulek					
I kvartii	-28	-25	-22	-21	-22
II kvartii	-14	-19	-15	-11	-13
III kvartii	-7	-9	-7	0	-5
IV kvartii	6	5	6	1	6

	2011	2012	2013	2014	2015
Sugu					
Mehed	-3	-5	-4	-6	-5
Naised	-12	-14	-11	-9	-9
Vanus					
16–29	11	3	6	4	11
30–49	-8	-6	-7	-4	-6
50–64	-19	-22	-14	-11	-15
üle 65	-19	-18	-17	-20	-17
Hõivatus					
Eraettevõtja	0	-2	-1	1	-2
Valgekrae	-5	-7	-2	1	4
Oskustööline	-6	-6	-4	-2	-4
Lihttööline	-12	-13	-9	-12	-5
Töötü	-16	-22	-20	-12	-16

Tarbijate kindlustunne erinevate sissetulekute kvartiilides on küllaltki erinev ja positiivne oli septembris kindlustunde indikaator vaid kõige jõukamas – IV kvartiilis (+6). Vahe I ja IV kvartiili hinnangute on viimase aasta jooksul suurenenud (2014. septembris oli saldode vahe 22 punkti, nüüd 28 punkti).

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2015			
	juuli	aug	sept	
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	1,4	0,9	0,9
mõnevõrra parem	+	15,0	18,8	16,4
sama	=	61,8	61,0	60,8
mõnevõrra halvem	-	18,4	16,0	19,3
palju halvem	--	3,4	3,3	2,5
ei oska öelda		0,1	0,1	0,3
saldo		-4	-1	-3
2. Perekonna majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	1,0	0,9	0,6
mõnevõrra parem	+	19,9	23,9	22,0
sama	=	54,4	51,0	52,6
mõnevõrra halvem	-	17,1	16,6	15,1
palju halvem	--	1,4	1,1	0,9
ei oska öelda		6,3	6,5	8,8
saldo		1	3	3
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	0,3	0,1	0,3
mõnevõrra parem	+	14,3	18,1	19,1
sama	=	39,8	37,4	38,8
mõnevõrra halvem	-	33,0	32,1	29,6
palju halvem	--	3,1	4,0	5,0
ei oska öelda		9,6	8,3	7,3
saldo		-12	-11	-10
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	0,1	0,3	0,4
mõnevõrra parem	+	23,0	25,4	23,1
sama	=	36,6	32,1	34,1
mõnevõrra halvem	-	26,8	25,9	26,5
palju halvem	--	3,1	1,9	2,5
ei oska öelda		10,4	14,5	13,4
saldo		-5	-2	-4
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	13,1	9,8	12,0
mõõdukalt tõusnud	+	31,4	30,4	30,5
natuke tõusnud	=	28,4	22,6	20,3
jäänud samaks	-	20,4	27,4	26,9
alanenud	--	4,4	6,4	7,5
ei oska öelda		2,4	3,5	2,9
saldo		14	5	6

Küsimus	2015			
	juuli	aug	sept	
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	10,8	7,4	6,8
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	33,1	28,4	27,6
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	23,4	20,8	19,1
hinnad püsivad samal tasemel	-	20,1	29,5	32,3
hinnad langevad	--	1,8	2,3	2,9
ei oska öelda		10,9	11,8	11,4
saldo		16	5	2
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	2,5	3,4	3,1
kasvab mõnevõrra	+	36,1	40,4	37,8
jääb samaks	=	33,6	28,6	29,0
väheneb mõnevõrra	-	16,8	17,1	16,9
väheneb tunduvalt	--	0,3	0,3	0,4
ei oska öelda		10,8	10,3	12,9
saldo		12	15	13
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	29,4	25,6	27,9
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	42,4	43,3	41,6
ei ole soodne	-	16,3	17,0	16,9
ei oska öelda		12,0	14,1	13,6
saldo		13	9	11
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	3,5	4,3	3,5
mõnevõrra rohkem	+	12,3	13,9	11,9
umbes samad	=	42,8	39,1	41,9
mõnevõrra vähem	-	14,4	21,0	17,6
tunduvalt vähem	--	26,1	20,4	24,1
ei oska öelda		1,0	1,4	1,0
saldo		-24	-20	-24
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	9,5	3,3	4,5
küllaltki sobiv aeg	+	29,8	36,6	38,0
pigem ebasobiv aeg	-	22,9	26,8	24,1
täiesti ebasobiv aeg	--	27,3	21,0	20,6
ei oska öelda		10,6	12,4	12,8
saldo		-14	-13	-9

Küsimus	2015			
	juuli	aug	sept	
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	5,9	3,8	3,8
küllaltki tõenäoline	+	40,6	43,5	44,6
küllaltki ebatõenäoline	-	18,1	24,0	21,3
täiesti ebatõenäoline	--	34,9	28,4	29,6
ei oska öelda		0,5	0,4	0,8
saldo		-18	-15	-14
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	2,1	2,3	2,9
säästetakse natuke	+	39,8	41,8	40,3
tullakse ots-otsaga välja	=	51,5	48,9	50,9
kulutatakse varasemaid sääste	-	4,4	4,3	3,5
elatakse võlgu	--	2,1	2,4	2,5
ei oska öelda		0,1	0,5	0,0
saldo		18	19	19

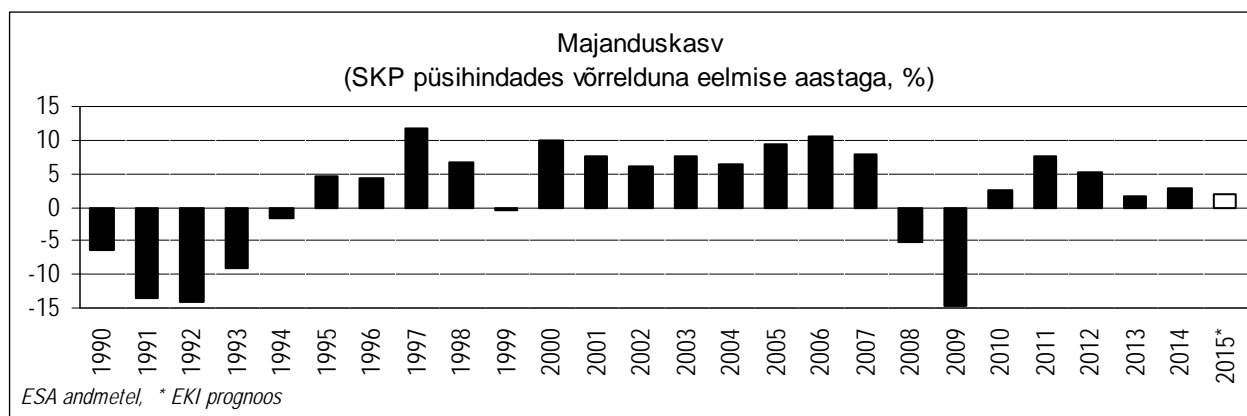
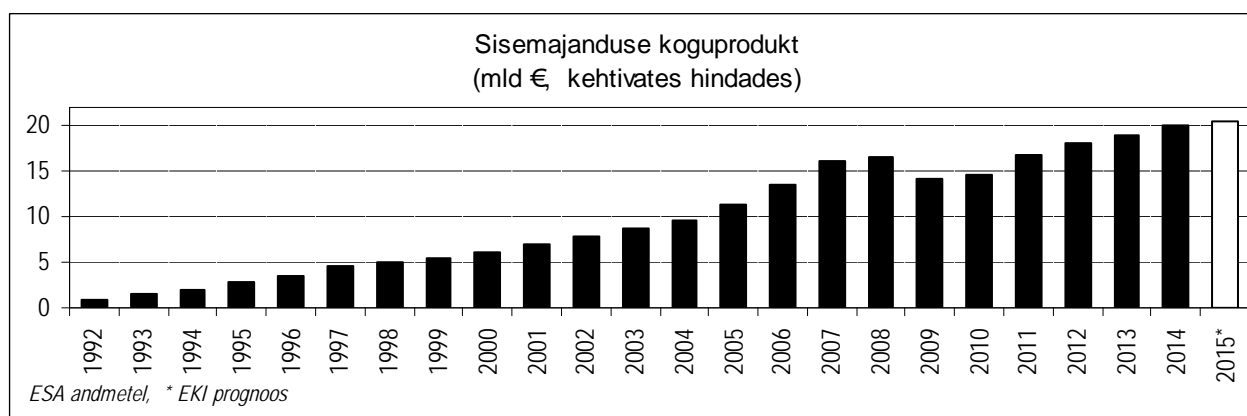
Küsimus	2015			
	juuli	aug	sept	
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	6,5	-	-
küllaltki tõenäoline	+	4,9	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	8,8	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	79,3	-	-
ei oska öelda		0,6	-	-
saldo		-75	-	-
14. Maja/korteri ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	4,0	-	-
küllaltki tõenäoline	+	3,9	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	3,8	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	87,4	-	-
ei oska öelda		1,0	-	-
saldo		-83	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	15,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	11,6	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	5,4	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	67,0	-	-
ei oska öelda		0,8	-	-
saldo		-49	-	-

TARBIJABAROMEETER
(saldod)

Küsimus	1992–2015			2014			2015									
	min	kesk	max	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-53	-9	18	-3	-5	-4	-4	-2	-5	-3	-2	-6	-5	-4	-1	-3
Järgmised 12 kuud	-36	-1	17	4	5	4	8	7	5	5	5	2	3	1	3	3
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																
Viimased 12 kuud	-65	-6	38	-3	-5	-1	-6	-2	-6	-3	-3	-13	-11	-12	-11	-10
Järgmised 12 kuud	-37	4	27	-3	2	4	6	6	3	10	6	-8	-3	-5	-2	-4
HINNAD																
Viimased 12 kuud	-29	38	85	26	25	22	24	12	-2	5	11	13	18	14	5	6
Järgmised 12 kuud	-33	35	85	3	10	7	9	-2	-3	1	8	23	15	16	5	2
Muutus %-des	-1	9	21	3	2	2	3	2	3	3	3	5	2	3	3	2
TÖÖPUUDUS	-22	14	76	13	10	6	10	10	19	7	9	10	12	12	15	13
PÜSIKAUPADE OSTUD																
Praegu	-17	17	47	2	-2	5	4	11	10	5	5	7	7	13	9	11
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-21	-2	-29	-33	-27	-26	-26	-30	-29	-26	-32	-24	-24	-20	-24
SÄÄSTUD																
Praegu	-75	-23	-2	-12	-15	-7	-13	-8	-11	-9	-14	-19	-16	-14	-13	-9
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-27	-6	-17	-17	-12	-14	-13	-20	-11	-13	-17	-19	-18	-15	-14
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																
AUTO OSTMINE	-89	-71	-55	x	-76	x	x	-78	x	x	-76	x	x	-75	x	x
MAJA, KORTERI OSTMINE	-93	-84	-64	x	-86	x	x	-84	x	x	-84	x	x	-83	x	x
MAJA, KORTERI REMONT	-66	-37	-14	x	-50	x	x	-52	x	x	-52	x	x	-49	x	x
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR	-37	-9	13	-7	-5	-3	-3	-2	-8	-1	-3	-8	-8	-8	-7	-7

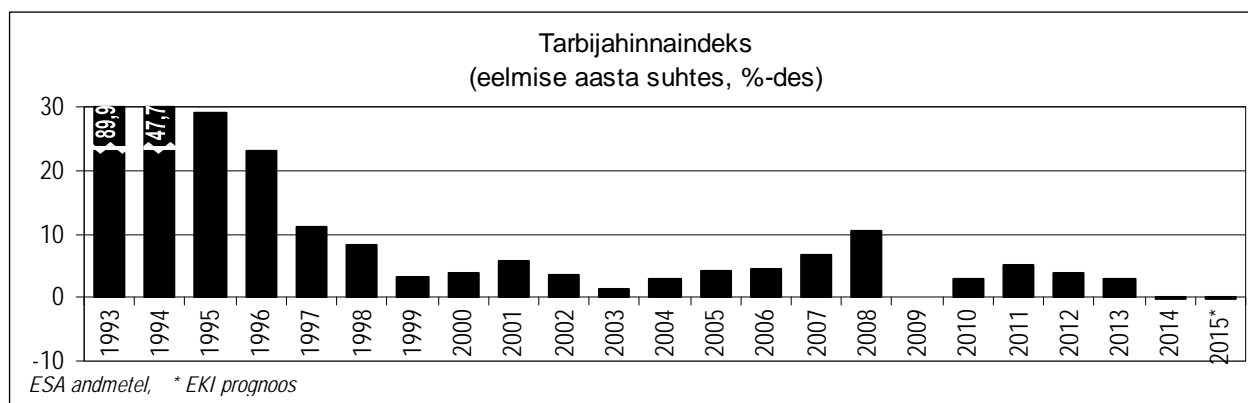
3. Eesti majandusareng 1993–2014 ja prognoos 2015

Sisemajanduse koguprodukt (SKP). Reformide ja majanduse ümberstruktureerimise käigus (1992–1994) kahanes sisemajanduse koguprodukt (püsihindades) ligi veerandi võrra. Tõus algas 1994. aasta teisel poolel ja kestis 2007. aastani. Majanduse reaalkasv oli tõusuaastatel (2000–2007) keskmiselt 7,9% aastas. Nominaalhindades suurenes SKP 1995–2007 ~6 korda. Arengukiirus tõusis pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga. Sellest tulenevalt võib 2004. aastat nimetada kiirenduse aastaks ja 2005. aastat kõrgkonjunkturi aastaks. Sel aastal sai alguse kinnisvarabuum, mis kulmineerus 2006. aastal ja sai nimeks ülekuumenemise aasta. Olukord muutus 2008. aastal, kui maailmas sai alguse finantskriis, mis viis Eesti majanduse langusesse (-5,4%). 2008. aastal moodustas SKP ühe inimese kohta 67% Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest (hindade erinevust arvestades). Majanduslangus süvenes 2009. aastal (langus 14,7%) ja alles 2010. aastal saavutati 2,5%-ne tõus. 2011. aastal, tänu ekspordile, kiirenes SKP kasv 7,6%-ni ning oli 2012. aastal 5,2%. 2013. aastal majanduskeskkond halvenes ja SKP kasv langes 1,6%-le, 2014. aastal oli kasv 2,9% ja EKI prognoosib 2015. aastaks 2,0% majanduskasvu.

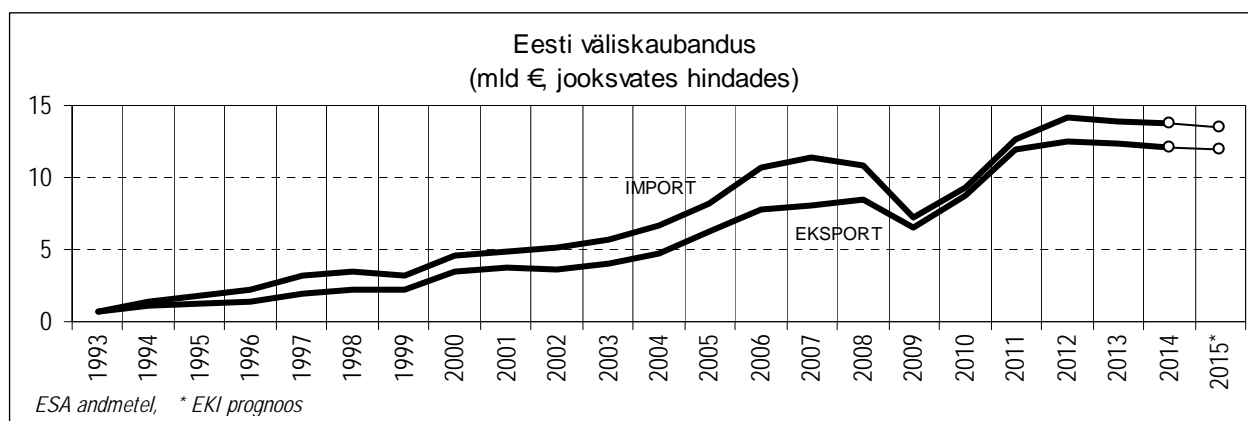
Tarbijahinnaindeks (THI). Tarbekaubad ja tasulised teenused krooni ajal (1992. juunist kuni 2010. a detsembrini) kallinesid 10,7 korda. Tarbijahindade tõus aastast-aastasse aeglustus, jõudes 2003. a 1,3%-ni. Perioodil 2004–2006 THI püsis vahemikus 3,0...4,4%. Hinnatõusu aluseks oli siis siirdemajandusriikidele iseloomulik hindaühildumisprotsess. Sel perioodil kasvasid administratiivselt reguleeritavad hinnad kiiremini vabalt kujunevatest hindadest ja teenuste hinnad kaupade hindadest. Nõudmis- ja pakkumispoolsete tegurite koosmõjul hakkas 2007. aastal inflatsioon taas kiirenema: 2007. aastal oli THI 6,6% ja 2008. aastal koguni 10,4%. Situatsioon muutus oluliselt 2009. aastal, mil majanduslanguse ja vähenenud nõudluse mõjul inflatsioon langes

miinus 0,1%-ni. 2010. aastal majanduskasvu taastumisel kiirenes taas ka inflatsioon: 2010. a 3,0%, 2011. a 5,0%. Alates 2012. a hakkas hinnatõus pidurduma (2012. a 3,9%, 2013. a 2,8%, 2014. a -0,1%). EKI prognoosib ka 2015. aastaks 0,1% hinnalangust.

Väliskaubandus. Eesti väliskaubandus on teisel iseseisvusajal jõudsalt arenenud. Aastatel 1994–2008 kasvas kaupade väliskaubanduse käive jooksvates hindades ligi 8 korda. Samas on kõikidel aastatel olnud kaubavahetusbilans negatiivne, seejuures 2007. aastal ületas defitsiit 3 mld euro piiri. Maailma majanduskliima halvenemisega Eesti väliskaubanduse maht aastatel 1999 ja 2008–2009 vähenes. Kiire hüppe tegi **eksport** kriisijärgsetel 2010. ja 2011. aastal, millele järgnes suhteliselt mõõdukas kasv 2012. ja langus 2013. a. 2014. aasta **eksporti** maht oli 12,1 mld eurot ja 2015. aasta prognoos 12,0 mld eurot.

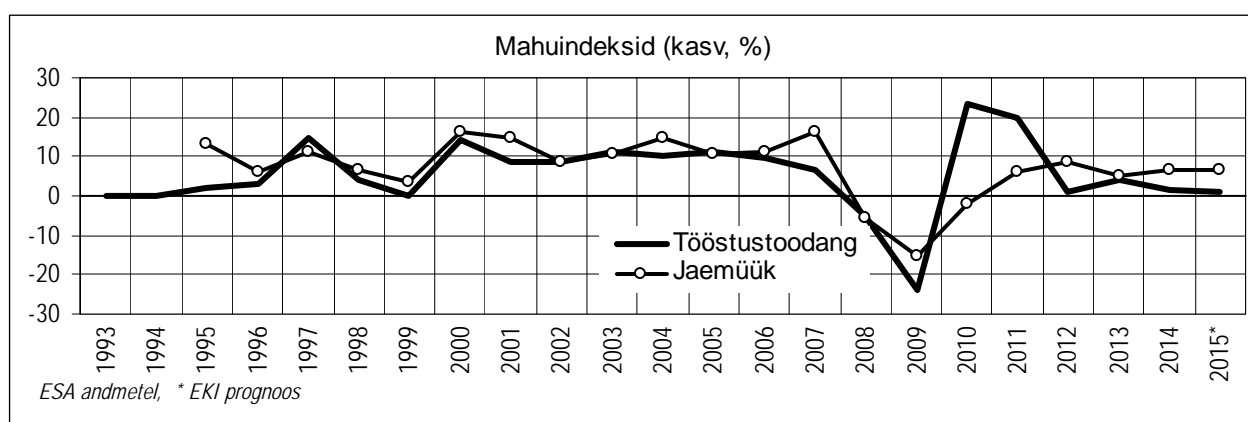
Kaupade **import** on enamikel aastatel suurenenud. Impordinõudluse kiiret kasvu on soodustanud välismaiste otseinvesteeringute hoogne sissevool ja eratarbimise kiire areng. Peamisteks impordi-partneriteks nagu ka ekspordipartneriteks on olnud Soome ja Rootsi, kust on ka pärit valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhankelepingute täitmisel. 2014. aastal oli **impordi** maht 13,7 miljardit eurot ja prognoos 2015. aastaks on 13,5 miljardit eurot.

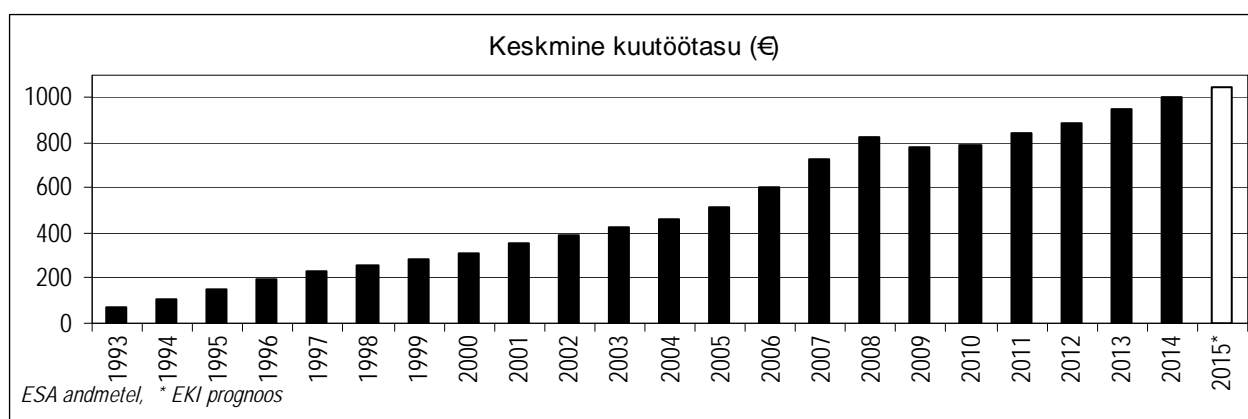
Tööhõive. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Alles alates 2000. aastast hakkas hõivatute arv liikuma tõusu suunas, jõudes 2000. a 572 tuh inimeselt 657 tuhande inimeseni 2008. aastal. Töötuse määr kasvas kuni 2000. aastani, ulatudes siis ligi 14%-ni. Aastatel 2002–2007 töötuse määr liikus langustrendil, moodustades 2003. ja 2004. a ~10% ning 2007. a 4,6%. **Tööhõivet** tõstis kinnisvarabuum, mille käigus ehitussektorisse lisandus ligi 40 tuhat töötajat. 2008. aastal hakkas tööpuudus taas kasvama, põhjustatuna majanduslangusest ja eriti ehitussektori taandarengust. 2009. a tööpuudus kasvas järsult. Registreeritud töötusijaid oli aasta lõpul 87 282 inimest (aasta keskmine 67 tuh in). 2010. aasta

teisel poolel olukord paranes, kuid aasta keskmine töötute arv oli siiski ligi 80 tuhat in (töötuse määr 16,7%). Tööturu olukorra paranemine jätkus aastatel 2011–2014, mil töötuse määr langes 7,4%-le. EKI 2015. a prognoos on 6,0%.

Tööstus. Tööstuse osakaal SKP-s on majanduse ümberstruktureerimise käigus vähenenud 35,4%-lt (1992. a) 21,6%-ni (2013. a). Aastatel 1995–2007 oli tööstustoodangu mahuindeks positiivne, erandiks vaid 1999. aasta, mil 3,4%-st langust põhjustas Vene majanduskriis. 2000–2007. a oli tööstuse areng väga kiire (keskmiselt 10%). Toodangu maht sõltus olulisel määral allhanketööde lepingutest ja viimased omakorda maailmamajanduse olukorrast. Oluline mõju tööstustoodangu arengule on välisnõudlusel, kuna tööstusettevõtteid müüvad välisurgudel enam kui poole oma toodangust. Olukord muutus oluliselt 2008. aastal, mil nõudluse langus sise- ja välis- turul põhjustas toodangu mahu 5,1%-lise vähenemise. Tellimised vähenesid veelgi enam 2009. aastal, mil toodangu maht langes 24,0%. Uus tõus algas 2010. a, seda tänu ekspordinõudluse tõusule (tõus 2010. a 23,5%, 2011. a 19,9%). 2012. a kasvas toodangu maht 1,1%, 2013. aastal 4,1% ning 2014. a 1,7%. Prognoosi kohaselt on 2015. aastal tööstustoodangu mahu kasv 3%.

Palk ja elanike sissetulekud. Aastatel 1992–2008 keskmine brutopalk pidevalt suurenes, ületades 400 € piiri esmakordselt 2003. aastal ja 800 € piiri 2008. aastal. Palga kasv kuni 2008. aastani ületas tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsel palga tõusu. Majanduslangus sundis ettevõtteid tootluse- ja palgatõusu proportsioonist rangemalt kinni pidama. 2009. a keskmine palk langes 784 euroni. Kriisieelne tase ületati 2011. a (839 eurot). Aastatel 1993–2013 on reaalsel palk suurenenud 2,8 korda. 2014. a oli keskmine brutopalk 1005 € ja 2015. aasta prognoos on 1050 eurot.

Tähtsamad majandusnäitajad 1993–2014 ja prognoos 2015. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 prognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld €	1,5	7,8	8,7	9,7	11,3	13,5	16,2	16,5	14,1	14,7	16,7	18,0	19,0	20,0	20,5
SKP, muutus püsihindades	%	-9,0	6,1	7,5	6,5	9,5	10,4	7,9	-5,4	-14,7	2,5	7,6	5,2	1,6	2,9	2,0
Eratarbimine, muutus püsihindades	%	...	9,2	9,1	7,8	9,4	12,7	9,0	-5,1	-15,6	-1,6	3,6	4,4	3,8	3,3	4,5
Investeeringud põhivaras- se, muutus püsihin- dades	%	...	23,9	17,8	5,5	15,3	22,8	10,3	-13,1	-36,7	-2,6	34,3	6,7	3,2	-3,1	0,0
Tarbijainnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	5,0	3,9	2,8	-0,1	-0,1
Tootjainnaindeks (aasta keskmine)	%	75,0	0,4	0,2	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	3,3	4,5	2,3	4,1	-1,6	-1,5
Kaupade eksport	mld €	0,68	3,6	4,0	4,8	6,2	7,7	8,0	8,5	6,5	8,7	12,0	12,5	12,3	12,1	12,0
Kaupade import	mld €	0,75	5,1	5,7	6,7	8,2	10,7	11,4	10,9	7,3	9,3	12,7	14,1	13,9	13,7	13,5
Kaubavahetuse saldo	mld €	-0,08	-1,4	-1,7	-1,9	-2,0	-3,0	-3,4	-2,4	-0,8	-0,5	-0,7	-1,6	-1,6	-1,6	-1,5
Teenuste eksport	mld €	0,28	2,0	2,1	2,5	2,8	3,0	3,4	3,9	3,3	3,6	4,0	4,5	4,9	5,3	5,5
Teenuste import	mld €	0,22	1,2	1,2	1,5	1,8	2,0	2,3	2,4	1,9	2,2	2,7	3,1	3,6	3,6	4,0
Jooksevkonto saldo	mld €	0,02	-0,9	-1,1	-1,2	-1,0	-2,0	-2,4	-1,4	0,4	0,3	0,2	-0,4	0,0	0,2	0,4
SKP suhtes	%	1,2	-11,2	-12,9	-12,0	-8,7	-15,0	-15,0	-8,7	2,5	1,8	1,3	-2,4	-0,1	1,0	2,0
Tööpuudus (töötuse määr)	%	6,6	11,2	10,3	10,1	8,0	5,9	4,6	5,5	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4	6,0
Nominaalpalk keskmiselt kuus	€	68	393	430	466	516	601	725	825	784	792	839	887	949	1005	1050
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	7,6	8,0	5,2	6,4	11,6	13,0	3,1	-4,9	-1,9	0,9	1,8	4,1	6,0	4,3
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	8,4	11,0	10,4	11,0	9,9	6,4	-5,1	-24,0	23,5	19,9	1,1	4,1	1,7	1,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	8,4	10,9	14,6	10,5	11,3	16,3	-5,5	-15,4	-1,8	6,2	8,8	5,5	6,6	6,5
Omal jõul tehtud ehitustööd	mld €	0,12	0,9	1,0	1,2	1,5	2,1	2,6	2,3	1,5	1,3	1,7	2,1	2,2	2,1	2,0
Pankade koondlaenu- portfell aasta lõpul	mld €	...	3,2	4,4	5,9	8,0	11,4	15,3	16,6	15,6	14,8	14,1	14,1	14,4	15,0	16,0

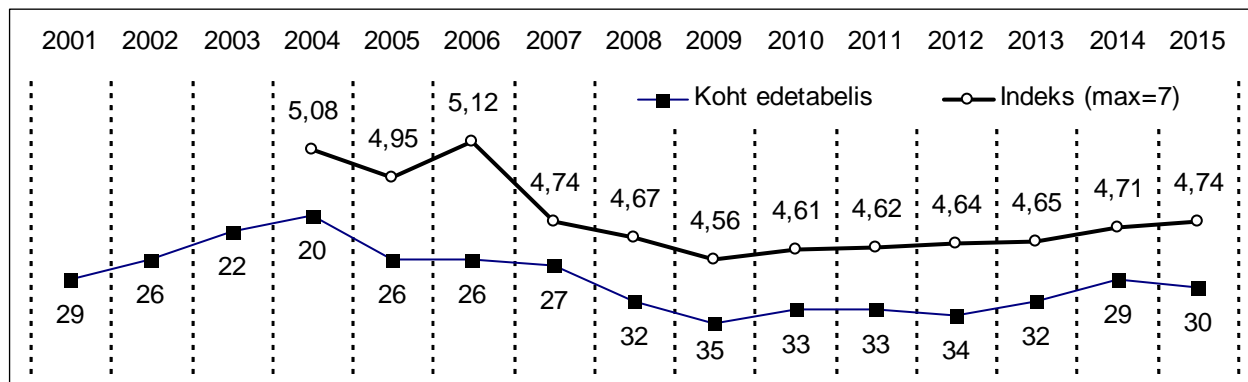
4. Riikide rahvusvaheline konkurentsivõime 2015: WEF edetabel

Äsja avaldas Maailma Majandusfoorum (WEF) omapoolse²⁰ riikide rahvusvahelise konkurentsivõime edetabeli (The Global Competitiveness Report 2015/2016), milles tänavu on hinnatud 140 riigi konkurentsivõimet. WEF kasutas riikide konkurentsivõime hindamisel enam kui sadat näitajat, millede statistiliseks baasiks on riikide 2014. a majandustulemused ja 2015. a alguses läbi viidud ettevõtetejuhtide küsitluse tulemused. Eestis viis ettevõtetejuhtide küsitluse läbi Eesti Konjunkturiinstituut, kes on WEF-i ametlikuks partneriks.

Raportist nähtub, et kõige konkurentsivõimelisemaks riigiks tunnistati tänavu taas (mitmendat aastat järjest) Šveits, kellele järgnevad (TOP 10) Singapur, Ameerika Ühendriigid, Saksamaa, Holland, Jaapan, Hongkong, Soome, Rootsi ja Suurbritannia. Samad riigid olid TOP 10-s ka eelmisel aastal, kuigi omavahelisi kohavahetusi oli mitmeid. Näiteks Soome langes 4-lt kohalt 8-ndaks ja Holland tõusis 8-ndalt positsioonilt 5-ndaks. Olgu veel märgitud, et riikide esikümnes on 5 EL liikmesriiki.

Eesti asub tänavuses edetabelis 140 riigi võrdluses 30-ndal kohal ehk on aastaga 1 koha võrra langenud. Meist on möödunud Island, kes eelmisel aastal oli vahetult meie taga (30. kohal). Eesti konkurentsivõime indeks on tänavu 4,74 (max=7,0), mis on eelmise aastaga võrreldes 0,03 punkti kõrgem. Võrdluseks olgu märgitud, et esikohal oleva Šveitsi indeks on 5,76 punkti ja viimasel kohal oleval Guineal 2,84 punkti. Eesti konkurentsivõime positsiooni ja indeksit perioodil 2001–2015 iseloomustab joonis 4.1.

Joonis 4.1. Eesti konkurentsivõime positsioon ja indeks 2001–2015

EL28 liikmesriikide arvestuses on Eesti 12. kohal, Eestist on edetabelis eespool (lisaks 5-le riigile, kes on TOP 10-s) Taani, Belgia, Luksemburg, Prantsusmaa, Austria ja Iirimaa. Meist tagapool asuvad Tšehhi (31.), Hispaania (33.), Leedu (36.), Portugal (38.), Poola (41.), Itaalia (43.), Läti (44.), Malta (48.), Rumeenia (53.), Bulgaaria (54.), Sloveenia (59.), Ungari (63.), Slovakkia (67.), Horvaatia (77.), Kreeka (81.). Lisaks edetabeli koostamisele liigitab Maailma Majandusfoorum riigid vastavalt nende majanduse arengutasemele **kolme gruppi**:

- ressursipõhised
- efektiivsusepõhised
- innovatsioonipõhised

²⁰ Lausannei Juhtimise Arendamise Instituudi (IMD) riikide rahvusvahelise konkurentsivõime edetabel avaldati 27. mail 2015. a. Eesti on selles paigutatud 31. kohale (vt „Konjunktuur” nr 2/193).

Eesti on käesoleval aastal taas (esmakordselt eelmisel aastal) asetatud nende 36 riigi hulka, kes kuuluvad kõrgeimasse ehk innovatsioonipõhiste riikide hulka.

Metoodilisest aspektist lähtudes tugineb WEFi riikide konkurentsivõime hindamine **12 sambale** ehk alamedetabelile. Raportist nähtub, et Eesti positsioon on sammaste lõikes vägagi ebaühtlane, kuid eelmise aastaga võrreldes (vt tabel) tervikuna natuke paranenud.

Tabel 4.1. Eesti konkurentsivõime positsioon sammaste (alamedetabelite) lõikes 2015. ja 2014. a

Samm (tegur)	Koht alamedetabelis		Indeks (max = 7)	
	2015	2014	2015	2014
Institutsioonid	25	26	5,03	4,98
Infrastruktuur	33	38	4,87	4,85
Makromajandus	15	20	6,15	6,00
Tervishoid ja põhiharidus	22	26	6,34	6,33
Kõrgharidus ja koolitus	20	20	5,50	5,49
Kaubaturgude efektiivsus	22	26	4,93	4,89
Tööturu efektiivsus	15	11	5,00	5,02
Finantsturgude areng	23	29	4,63	4,67
Tehnoloogiline arengutase	32	29	5,32	5,26
Turu suurus	98	100	3,09	3,07
Äritegevuse arengutase (keerukus)	43	48	4,26	4,32
Innovatsioon	29	30	4,03	3,95

Toodust nähtub, et Eesti konkurentsivõime suhtelisteks tugevusteks (alamedetabeli koha järgi) on tööturu efektiivsus (15. koht), kõrgharidus ja koolitus (20. koht), kaubaturgude efektiivsus (22. koht), tervishoid ja põhiharidus (22. koht) ja finantsturgude areng (23. koht). Samad tegurid olid hinnatud kõrgemalt ka eelmisel aastal. Kõige suurem suhteline areng on toimunud aga finantsturgude (6 kohta), infrastruktuuri (5 kohta) ja makromajanduse (5 kohta) osas. Eesti konkurentsivõime nõrkadeks valdkondadeks on turu väiksus (98. koht) ja äritegevuse arengutase (43. koht).

Veel tuuakse WEF-i konkurentsivõime raportis ära ettevõtetejuhtide hinnangud äritegevust takistavate **probleemide olulisuse** kohta. Alljärgnevalt on probleemide raskusastet väljendatud %-na ettevõtetejuhtidest, kes antud probleemi märkisid 5 olulisema hulgas:

- Tööjõu madal kvalifikatsioon 19,7
- Maksumäärad 18,3
- Juurdepääs finantsidele 11,0
- Valitsemise ebaefektiivsus 10,3
- Vähene innovatsioon 9,0
- Infrastruktuuri arengutase 7,6
- Madal tööeetika 7,4
- Maksuregulatsioonide keerukus 5,3
- Töölaste regulatsioonide jäikus 4,4
- Rahva halb tervis 2,0
- Poliitiline ebastabiilsus 1,7

- Korruptsioon 1,6
- Inflatsioon 1,2
- Välisvaluuta regulatsioonid 0,3
- Julgeolek ja eraomandi kaitstus 0,3
- Valitsuse ebastabiilsus 0,1

Toodust nähtub, et ettevõtete juhtide rahulolematust põhjustavad kõige enam töötajate ebapiisav kvalifikatsioon, kõrged maksumäärad ja raskendatud juurdepääs finantsturgudele. Esimesed kaks probleemi olid hinnatud kõige tõsisemateks ka eelmisel aastal.

5. EKI toidukorvi maksumus: III kvartal 2015

EKI toidukorv odavnes septembris võrreldes juuniga 1,6%, aastaga 2,7%.

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) toidukorv²¹ maksis septembris 67.27 € ning on juuni ostukorvist 1,6 % (1.12 €) odavam. Aastaga on toidukorv odavnenud 2,7% ehk 1.90 € (tabel 5.1, joonis 5.1 ja 5.2).

Septembris odavnesid **võrreldes juuniga** piima- ja lihasaadused, teraviljasaadused ja kanamunad, kallinesid puu- ja köögivili ning kartul.

Piimatoodete ostmisele kulus septembris neljaliikmelisel perel 15.33 € nädalas, mis on 0.84 € võrra vähem kui juunis. III kvartalis odavnes koor 16,4%, juust 6,4%, kohupiim 4,7% ja piimkeefir 2,7%. Või ostukulud (3.09 € nädalas) võrreldes juuniga suurenesid kuue senti võrra.

Lihasaaduste ostukulud toidukorvis on suurimad, hõlmates 27% kogu korvi maksumusest. Juuniga võrreldes odavnes septembris hakkliha 3,4%, värske liha 3,2%, suitsuliha 1,9% ja keeduvorst 0,7%. Neljaliikmeline pere kulutas lihasaaduste ostmisele 17.95 € nädalas, mis on 0.46 € võrra vähem kui juunis.

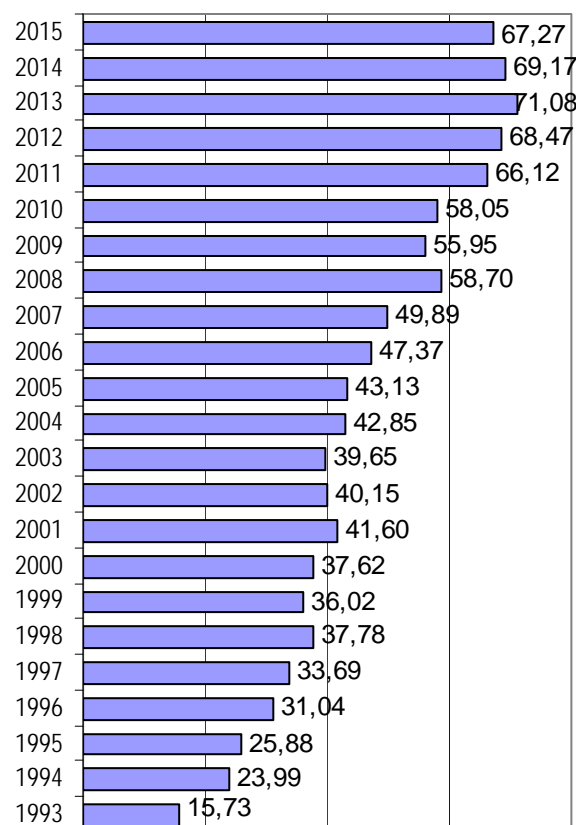
Aiasaaduste maksumus toidukorvis suurenes võrreldes juuniga 2,7%. Kallinesid kartul (9,5%) ja õunad (9,1%), juurvili odavnes (20,1%). Kartuli ostmisele kulutas neljaliikmeline pere 2.53 € ja ünte 2.51 € nädalas. Juurvilja ostukulud nädala toidukorvis vähenesid 27 senti võrra, odavnesid kapsas (57%) ja porgand (8%). Neljaliikmeline pere kulutas aiasaaduste ostmisele 6.11 € nädalas, mis on 16 senti võrra rohkem kui juunis.

Teraviljasaaduste ostukulud toidukorvis septembris võrreldes juuniga vähenesid 0,7% (7 senti). Leib odavnes 1,2% ja sai-sepik 0,3%. Jahu ja tangainete-makaronide hind jäi püsima juuni tasemele.

Ostukulud kalale (2.60 € nädalas) võrreldes juuniga ei muutunud. Kanamunad odavnesid 2,5% ja neljaliikmeline pere kulutas nädalas kanamunadele neli senti vähem kui juunis (1.56 €).

Suhkur kallines 2,9%, limonaad 3,5% ja kondiitritooted 0,1%. Kohvi, tee ja margariini hind jäi püsima juunikuu tasemele. Kokku suurenesid selle kaubagrupi nädala ostukulud 14 senti võrra.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus septembris (1 nädala ostud Tallinna kauplustes, €/4-liikmeline pere)

²¹ Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv on püsiva koostise ja kaaluga ning vastab 4-liikmelise Tallinna pere 1 nädala tegelikele ostudele Tallinna kauplustes. Toidukorvi kuulub 24 kaubagruppi 48 kindla toidukauba.

Aastaga (2015. aasta september võrreldes 2014. aasta septembriga) on EKI toidukorv odavnemine 2,7%, millest suure osa andis piima- ja lihasaaduste odavnemine.

Lihasaaduste maksumus ostukorvis oli 2015. aasta septembris aastatagusest 7,9% (1.54 €) madalam. Värske liha oli 10,5%, hakkliha 6,6%, suitsuliha 3,1% ja keeduvorst 2,7% odavamad kui aasta tagasi.

Piimasaadused kokku on aastavõrdluses 10,6% odavamad ja perede toidukulud nädalas 1.82 € madalamad. Koor odavnes aastaga 18,1%, juust 12,1%, või 10,4%, kohupiim 9% ja piim-keefir 6,5%.

Aiasaaduste ostmisele tehtavad kulutused (võrreldes 2014. aasta septembriga) suurenesid 20% (1.02 €). Kartul odavnes 4,2%, juurvili kallines 64,6% ja õunad 39,4% ning selle kallinemise taga on peamiselt jahedatest suveilmadest tingitud hilisem saagi valmimine.

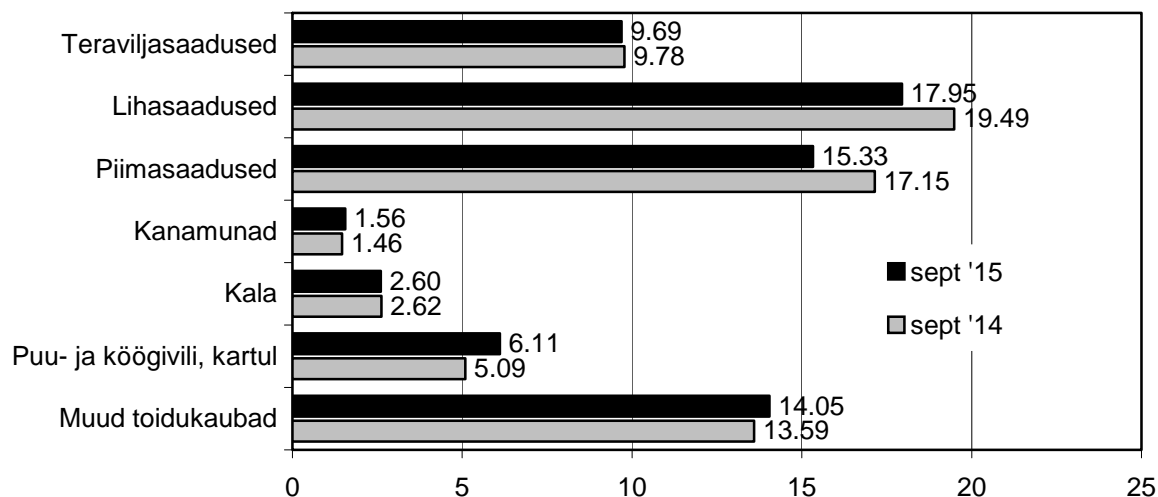
Teraviljasaadused odavnesid aastaga 0,9% (9 senti).

Kulutused kanamunadele on aastaga kasvanud 6,8% (10 senti) ja kalale vähenenud 0,8% (2 senti).

Suhkru hind langes aastaga 16,7% ja margariinil 4,1%, kohv kallines 14,6% ja limonaad 6,3%. Kondiitritoodetest kallinesid šokolaadikompevid 6,6%, karamellikompevid 6,5% ja küpsised 5%.

Eesti Konjunkturiinstituudi hinnangul toidukaupade madal hinnatase säilib ka 2015. aasta IV kvartalis ja toidukorv maksab detsembris 68 eurot.

Joonis 5.2. EKI toidukorvi maksumus kaubagruppide lõikes 2014–2015
(4-liikmeline pere/1 nädal, €)

Tabel 5.1. EKI toidukorvi maksumus ja selle muutumine Tallinna kauplustes (4-liikmeline pere/1 nädal)

Kaup	Kogus	Maksumus (€)			Maksumuse muutus			
		sept 2014	juuni 2015	sept 2015	sept '15 - sept '14	sept '15 - juuni '15	sept '15 - sept '14	sept '15 - juuni '15
		eurodes		%des				
Jahu	0,5 kg	0.46	0.44	0.44	-0.02	0.00	-4.3	0,0
Makaronid, tangained	0,5 kg	0.84	0.81	0.81	-0.03	0.00	-3,6	0,0
Leib	3 kg	4.82	4.90	4.84	0.02	-0.06	0,4	-1.2
Sai, sepik	2 kg	3.66	3.61	3.60	-0.06	-0.01	-1,6	-0,3
Liha	2 kg	12.27	11.34	10.98	-1.29	-0.36	-10,5	-3,2
Hakkliha	250 g	1.22	1.18	1.14	-0.08	-0.04	-6,6	-3,4
Keeduvorst	1 kg	4.39	4.30	4.27	-0.12	-0.03	-2.7	-0.7
Suitsulihatooted	200 g	1.61	1.59	1.56	-0.05	-0.03	3,1	-1,9
Piim, keefir	6 l	5.40	5.19	5.05	-0.35	-0.14	-6.5	-2,7
Kohupiim	0,5 kg	2.22	2.12	2.02	-0.20	-0.10	-9,0	-4,7
Juust	400 g	3.15	2.96	2.77	-0.38	-0.19	-12.1	-6,4
Või	400 g	3.45	3.03	3.09	-0.36	0.06	-10,4	2,0
Koor	1,5 l	2.93	2.87	2.40	-0.53	-0.47	-18,1	-16,4
Kanamunad	10 tk	1.46	1.60	1.56	0.10	-0.04	6,8	-2.5
Kala	0,7 kg	2.62	2.60	2.60	-0.02	0.00	-0.8	0,0
Margariin	250 g	0.73	0.70	0.70	-0.03	0.00	-4.1	0,0
Suhkur	1 kg	0.84	0.68	0.70	-0.14	0.02	-16.7	2,9
Kohv	100 g	0.89	1.02	1.02	0.13	0.00	14.6	0,0
Tee	50 g	0.93	0.93	0.93	0.00	0.00	0.0	0,0
Kondiitritooted	1,3 kg	7.18	7.48	7.49	0.31	0.01	4.3	0,1
Juurvili	2 kg	0.65	1.34	1.07	0.42	-0.27	64,6	-20,1
Kartul	4 kg	2.64	2.31	2.53	-0.11	0.22	-4,2	9,5
Puuvili	2 kg	1.80	2.30	2.51	0.71	0.21	39,4	9,1
Limonaad	4 pdl	3.02	3.10	3.21	0.19	0.11	6,3	3,5
KOKKU		69.17	68.39	67.27	-1.90	-1.12	-2,7	-1,6

6. Toidukaupade hinnatõus ja elanike ostujõu muutus 1992–2015

Eesti taasiseseisvumine lõi eeldused vabadele hindadele üleminekuks ning hindade kujunemisele sõltuvalt nõudlusest ja pakkumisest turul. Vabade hindade tingimustes kallines toit Eestis kiiremini kui Euroopa Liidus (EL-is) keskmiselt, ühtlustades Eesti hinnataset EL-i omaga. Toidukaupade harmoneeritud hinnaindeks tõusis Eestis Eurostati andmetel 1996. aasta III kvartalist kuni 2015. aasta III kvartalini 99%. Samas Euroopa Liidus kallines toit viimase 19 aastaga 63%. Kui 2003. aastal moodustas Eesti toidukaupade hinnatase 67% EL-i keskmisest, siis 2014. aastaks tõusis see 87%-ni.

Eesti Konjunkturiinstituut hakkas jaehinna vaatlusi ja analüüse läbi viima 1990. aastate alguses. Võrreldes selle ajaga on toiduhinnad silmnähtavalt tõusnud, kuid Eesti elanike sissetulekud on veelgi enam suurenenud. Viimase 23 aasta toidukaupade hinnatrendid on toodud tabelis 6.1, kus omavahel on võrreldud 1992., 2004. ja 2015. aasta jaehindu III kvartalis. Toodust nähtub, et 1992. aasta rahareformi järgsete kuude toidukaupade hinnad uskumatult madalad, kuid ka palgad olid tollal praegusega võrreldes kordades väiksemad. Keskmise netokuupalk oli 1993. aastal 54 eurot (vahetuskursiga 1 € = 15.64 kr), 2004. aasta III kvartalis 350 eurot ning 2015. aasta II kvartalis 857 eurot. Viimase 22 aastaga on keskmine netokuupalk kasvanud 16 korda ning ületab keskmist toidukaupade hinnatõusu (3,7 korda) ligi neljakordselt. Seega on elanike ostujõud toidukaupade osas selle ajaga oluliselt kasvanud.

Tabelist 6.1 on näha, et kõige kiiremini on kallinenud lambaliha ja leib (vastavalt 25 ja 24 korda) ning kõige aeglasemalt mugulsibul ja peakapsas (vastavalt 2 ja 3 korda). Lihatoodetest on veel palju kallinenud veiseliha (15 korda). Suitsukarbonaadi hind on tõusnud 6 ning hakklihal 5 korda. Sea- ja linnuliha, mida tarbitakse kõige enam, on kallinenud vastavalt 4 ja 3 korda.

Köögiviljadest on kõige suurem hinnatõus olnud tomatil ja kurgil (vastavalt 15 ja 14 korda). Kartul on selle ajaga kallinenud palju aeglasemalt (6 korda), porgand 4, peakapsas 3 ning mugulsibul 2 korda.

Piimatoodete hinnad on tõusnud 3–7 korda. Kõige enam on piimatoodetest kallinenud juust (7 korda), kodujuustu ja keefiri maksumus on tõusnud 6 korda, piimal ja võil 5, hapukoorel 4 ning kohvikoorel 3 korda.

Märkimisväärselt on viimase 23 aastaga kallinenud veel leib-sai ning räim. Leiva hind on tõusnud 24, saial 11 ning räimel 15 korda. Maitsestatamata 40%-ne viin on kallinenud 7 korda.

Kaalukamaid järeldusi võimaldab teha võrdlus, kui palju mingit toidukaupa saab osta keskmise palga eest erinevatel aastatel. Tabelist 6.2 on näha, et enamikku toiduaineid on võimalik 2015. aastal osta oluliselt rohkem kui 1992. aastal, välja arvatud need, mille hinnatõus ületas selle perioodi palgatõusu (leib ning lambaliha). Toidukaupade arvestuslik ostukogus on natuke tõusnud kallima hinnaklassiga toodetel nagu veiseliha, juust, suitsukarbonaad ja või, samas kui köögivilju ja enim tarvitavaid piimatoteid (piim ja keefir) saab arvestuslikult osta üle 683 kilo rohkem kui 1990-ndate alguses.

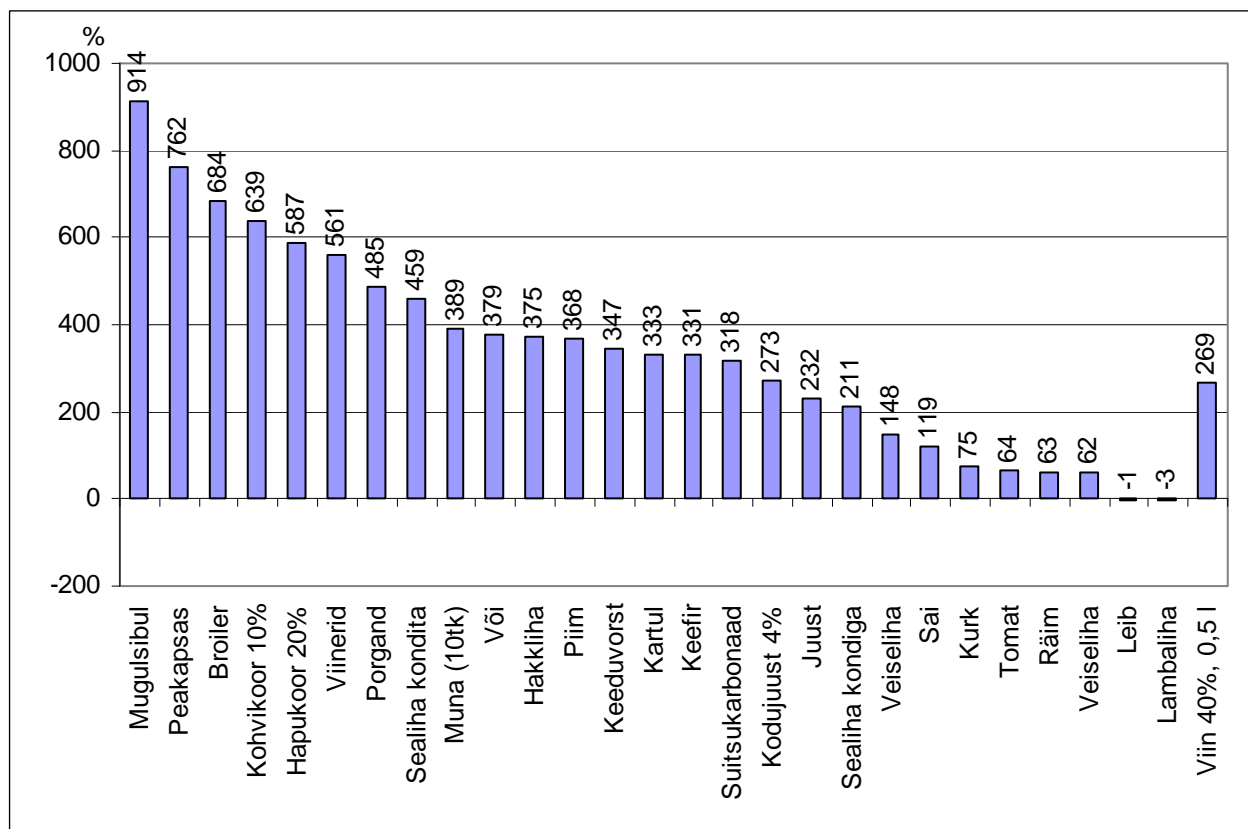
Tabel 6.1. Toidukauba või alkohoolse joogi keskmine jaehind Eesti kauplustes (€/kg)

Toiduaine	Hind			Muutus kordades		
	september 1992	september 2004	august 2015	sept 04 / sept 92	aug 15 / sept 04	aug 15 / sept 92
Lambaliha	0.50	6.25	12.25	12.6	2.0	24.6
Leib	0.08	1.02	1.85	13.3	1.8	24.1
Veiseliha kondita	0.70	4.96	10.30	7.1	2.1	14.7
Räim	0.14	0.71	2.00	5.2	2.8	14.6
Tomat	0.20	0.98	2.89	4.9	3.0	14.5
Kurk	0.15	0.96	2.02	6.5	2.1	13.6
Sai	0.15	1.10	1.65	7.3	1.5	10.9
Veiseliha kondiga	0.57	2.87	5.48	5.0	1.9	9.6
Sealiha kondiga	0.71	3.46	5.44	4.9	1.6	7.6
Juust	1.11	5.02	7.99	4.5	1.6	7.2
Kodujuust 4%	0.64	2.53	4.10	3.9	1.6	6.4
Suitsukarbonaad	1.44	5.40	8.17	3.8	1.5	5.7
Keefir	0.14	0.57	0.77	4.1	1.3	5.5
Kartul	0.12	0.42	0.66	3.5	1.6	5.5
Keeduvorst	0.84	2.85	4.46	3.4	1.6	5.3
Piim	0.13	0.46	0.66	3.6	1.4	5.1
Hakkliha	0.90	3.21	4.50	3.6	1.4	5.0
Või	1.47	3.82	7.29	2.6	1.9	5.0
Muna (10 tk)	0.29	0.95	1.43	3.2	1.5	4.9
Sealiha kondita	1.33	4.74	5.67	3.6	1.2	4.3
Porgand	0.26	0.71	1.04	2.8	1.5	4.1
Viinerid	1.26	2.92	4.53	2.3	1.6	3.6
Hapukoor 20%	0.55	1.20	1.90	2.2	1.6	3.5
Kohvikoor 10%	0.48	1.30	1.54	2.7	1.2	3.2
Broiler	0.93	2.49	2.82	2.7	1.1	3.0
Peakapsas	0.12	0.31	0.33	2.6	1.1	2.8
Mugulsibul	0.22	0.43	0.51	2.0	1.2	2.3
Viin 40%, 0,5 l (€/tk)	1.09	3.87	7.03	3.6	1.8	6.5

Tabel 6.2. Keskmise netokuupalga eest saadava toiduaine või alkohoolse joogi arvestusliku ostukoguse muutus (kg)

Toiduaine	Ostukogus			Muutus		
	september 1992	september 2004	august 2015	sept 04 / sept 92	aug 15 / sept 04	aug 15 / sept 92
Peakapsas	301	1141	2597	840	1456	2296
Mugulsibul	166	817	1680	652	863	1515
Piim	277	755	1298	477	544	1021
Kartul	300	837	1298	538	461	999
Keefir	258	611	1113	352	502	855
Porgand	141	491	824	350	333	683
Kohvikoor 10%	75	269	556	194	287	481
Muna (10tk)	122	368	599	245	232	477
Hapukoor 20%	66	292	451	226	159	385
Sai	238	318	519	80	202	282
Broiler	39	141	304	102	163	265
Kurk	242	364	424	122	61	183
Räim	263	496	429	233	-68	165
Viinerid	29	120	189	91	69	161
Kodujuust 4%	56	138	209	82	71	153
Hakkliha	40	109	190	69	82	150
Keeduvorst	43	123	192	80	70	149
Sealiha kondita	27	74	151	47	77	124
Tomat	181	358	297	178	-62	116
Sealiha kondiga	51	101	158	50	56	107
Veiseliha kondiga	63	122	156	59	34	93
Või	25	92	118	67	26	93
Suitsukarbonaad	25	65	105	40	40	80
Juust	32	70	107	37	38	75
Veiseliha kondita	51	71	83	19	13	32
Lambaliha	72	56	70	-16	14	-2
Leib	469	344	463	-125	119	-6
Viin 40%, 0,5 l (€/tk)	33	90	122	57	31	89

Joonis 6.1. Keskmise netokuupalga eest saadava toiduaine või alkohoolse joogi arvestusliku ostukoguse muutus (%)

Protsentuaalselt on kõige enam kasvanud ostujõud nende toidukaupade osas, mille hinnatõus (2015. aasta hinnad võrreldes 1992. aasta hindadega) oli madal (Joonis 6.1). Kui näiteks mugulsibulat sai 1992. aasta septembris keskmise palga eest osta 166 kg, siis 23 aastat hiljem on Eesti keskmist palka teenival elanikul võimalik mugulsibulat osta üle 10 korra (914%) rohkem. Kurki, tomatit, räime ja kondita veiseliha saab keskmise palga eest osta arvestuslikult rohkem (vastavalt 75, 64, 63 ja 62%), aga nende toiduainete silmapaistev hinnatõus on põhjustanud nende aeglasemat ostujõu kasvu kui teistel joonisel toodud toidukaupadel.

Kokkuvõttes on elanike ostujõud tooteliigiti väga erinevalt kasvanud ja sellest saavad omad (erinevad) järeldused teha nii tootjad kui ka tarbijad.

7. Eesti alkoholiturg 2014. aastal²²

Eesti täiskasvanud elanik tarbis 2014. a 11,7 liitrit absoluutalkoholi ja vaatamata elanike sissetulekute tõusule langes aastaga alkoholitarbimine 1,7%.

Tootmine

2014. aastal suurenes toodangu maht kõigi alkoholsete jookide osas. Erandiks olid vaid puuviljamarjaveinid, mille tootmine oli 9% väiksem kui aasta tagasi. Kange alkoholi toodang kasvas aastaga 18%, õlletoodang 9% ning lahja alkoholi toodang 3%. Kangetest alkoholsetest jookidest suurenesid 2014. aastal peaaegu kõikide jookide toodangumahud (välja arvatud brändi ja džinn). Eesti jaoks olulisemate kangete jookide, milleks on viin (74% toodangumahust) ja liköör (15% toodangumahust), tootmine suurenes vastavalt 18% ja 4%. Ka viski ja rummi tootmine kasvas (vastavalt +15% ja +5%), kuid nende jookide osatähtsus kange alkoholi toodangus oli väike (kummalgi 2%). Kõige kiiremini (üle 2 korra) kasvas muude kangete jookide toodangu maht, kuhu kuuluvad Pipraviin ning tuntud kaubamärkide madalama kangusega piiritusjogid.

Õlut toodeti 2014. aastal 160,8 mln liitrit, mis on 9% rohkem kui aasta tagasi. Muutus ka valmistatava õlle tootmisstruktuur – lahja õlle (alkoholisisaldusega alla 6%) osakaal õlle kogutoodangust langes 82%-ni (2013. a oli lahja õlle osakaal 91%) ja kange õlle osakaal suurenes 18%-ni (2013. a 9%). Struktuuri muutuse põhjustas kange õlle tootmise ületoomine Lätist Eestisse. Selle tulemusena kasvas viiendiku võrra õlle eksport, samas kui müük siseturule vähenes aastaga 4%-punkti võrra. Kohalikul turul müüdi 2014. aastal 61% kodumaisest õlletoodangust.

Lahjasid alkoholseid jooke toodeti 2014. aastal kokku 39,4 mln liitrit (+4%), millest ligi 16,2 mln liitrit olid lahjad segujoogid (*longdringid*), mida valmistati 3% vähem kui 2013. aastal. Siidri toodangu maht oli 13,6 mln liitrit ning seda oli 29% rohkem kui eelneval aastal. Kasvu põhjuseks on tootmise ületoomine Eestisse. Puuvilja- ja marjaveinide toodangu maht kahanes 9,6 mln liitrini (-9,4%).

Väliskaubandus

Alkoholsete jookide ekspordikäive 2014. aastal oli 201,1 mln eurot (-6%), millest märkimisväärse osa moodustas kangete alkoholsete jookide (peamiselt viski) ja viinamarjaveini reeksport. Kangeid alkoholseid jooke eksporditi 141,0 mln euro eest ning see moodustas 70% alkoholsete jookide kogueksporti rahalisest väärtusest. Teiste jookide väliskaubakäive oli oluliselt väiksem, nii müüdi õlut välisurule 29,9 mln euro eest ja lahjasid alkoholseid jooke 15,0 mln euro eest.

Koguseliselt viidi 2014. aastal kangeid alkoholseid jooke Eestist välja 9,9 mln liitrit (100%-lise alkoholina), seda oli peaaegu neljandiku võrra (+23%) rohkem kui eelnenud aastal. Välisurule müüdüd kange alkoholi kogustest moodustas suurima osa viski (59%) ja viin 15%. Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide eksport suurenes aastaga 40,6% ning moodustas 22% kangete alkoholsete jookide kogueksportist (ülejäanud 78% oli reeksport). Eestis valmistatud kangetest alkoholsetest jookidest müüdi välisurule kõige rohkem viina, mis moodustas 88% kogu viina eksportist, likööride eksportis moodustas kohalike ettevõtete toodang 66%. Ülejäänud jookide eksportis, eriti viski ja konjak(brändi) osas, moodustas suurema osa reeksport.

²² Käesolev ülevaade on koostatud järgmiste väljaannete alusel:

- Eesti alkoholiturg 2014. aastal. EKI, 2015

- Illegaalse alkoholi tarbimine ja kaubandus Eestis 2014 (elanike hinnangute alusel). EKI, 2015

Lahjasid alkohoolseid jooke müüdi 2014. aastal välisturule ligi 16,7 mln liitrit (+4%), millest hinnanguliselt 63% (10 mln liitrit) oli Eesti ettevõtete toodang ja ülejäänud reeksport. Õlle mahuline eksport oli 2014. aastal 60,1 mln liitrit, ehk viiendiku võrra enam kui aasta tagasi. Viinamarjaveinide eksport suurenes aastaga 1,7% ulatudes 3,9 mln liitrini.

Analoogselt eelmiste aastatega olid peamisteks eksporditurudeks Läti ja Soome. Läti eksporditi 50% välisturule müüdud õllekogusest ning väljaveetud mahud olid kolm korda suuremad kui aasta tagasi. Samal ajal vähenes Soome osakaal õlleeksportis 14%-ni (2013. a 35%). Soome oli suurimaks välisturuks lahjade kääritatud jookide osas, mille ekspordist 25% suundus põhjanaaberriitele. Venemaa oli ka 2014. aastal olulisimaks transiitvedude sihtriigiks, kuhu viidi 92% viski ja 50% konjaki mahulisest ekspordist

Alkohoolseid jooke imporditi 2014. aastal Eestisse 280,8 mln euro eest (-2%), sellest 61% moodustasid kanged alkohoolsed joogid, 22% viinamarjaveinid, 8% lahjad alkohoolsed joogid ja 7% õlu. Suurema osa impordikäibest andis Eestit läbiv transiit.

Kangete alkohoolsete jookide koguseline import suurenes aastaga 19,5%, moodustades 13 mln liitrit (100%-lises alkoholis). Kangete alkohoolsete jookide mahulisest impordist oli esikohal viski, mida osteti sisse 6,0 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Viin oli kangete alkohoolsete jookide impordi struktuuris teisel kohal ning moodustas 27% kogu tootegrupi sisseveetud mahust (3,5 mln liitrit). Õlut imporditi Eestisse 2014. aastal 30,5 mln liitrit (-22%), lahjasid alkohoolseid jooke 24,9 mln liitrit (-14%), viinamarjaveine 23,0 mln liitrit (-3%) ning etüülalkoholi 4,7 miljonit liitrit (+28%).

Müük siseturul

Kangeid alkohoolseid jooke müüdi Eestis 21,2 mln liitrit, ehk 2% rohkem kui eelneval aastal (vt tabel 7.1), seejuures tuleb märkida, et viina kogumüük ei ole aastaga muutunud (13,6 mln liitrit)²³. Ka õlle müügimaht jäi 2014. aastal samale tasemele võrreldes eelnenud aastaga (131,5 mln liitrit), kuid lahjade alkohoolsete jookide kogumüük vähenes 3% 42,6 mln liitrini. Sealjuures püsis kääritatud jookide (siider ja *longdringid*) müük enam-vähem eelmise aasta tasemel, kuid oluliselt vähenes lahjade segujookide müük. Väikestes kogustes müüdi siseturule ka puuviljamarjaveine (müügikasv oli +3%). Viinamarjaveini ja vermutit müüdi Eesti turule 20,4 mln liitrit ja see suurenes aastaga 2,5%.

Tarbimine elaniku kohta

Eesti elanike alkoholitarbimine on 2012. aastast alates vähenenud. Ühe täiskasvanud (15-aastase ja vanema) elaniku kohta tarbiti 2014. aastal 11,7 liitrit absoluutalkoholi ja sellega langes alkoholitarbimine -1,4% (2013. aastal oli tarbimine 11,9 liitrit). Elanike alkoholitarbimine on leitud nii, et Eestis müüdud 17,9 liitrist absoluutalkoholist ühe 15-aastase ja vanema elaniku kohta on maha arvestatud turistide poolt kaasaostetud ja kohapeal tarbitud alkoholi kogused (6,8 liitrit 15-aastase ja vanema elaniku kohta) ning juurde lisatud illegaalne müük (0,6 liitrit 15-aastase ja vanema elaniku kohta). 2014. aastal suurenes Eestis kangete alkohoolsete jookide legaalne tarbimine +4%, kuid viina tarbimine püsis 2013. aasta tasemel. Pisut kasvas ka viinamarjaveini ja vermuti tarbimine (+1%), kuid vähem joodi õlut (-3%) ja lahjasid alkohoolseid jooke (-8%). Kogu tarbitud absoluutalkoholist moodustasid lahjemad alkohoolsed joogid nagu õlu, vein ja lahjad alkohoolsed joogid kokku 61%.

²³ Kangete alkohoolsete jookide siseturu müügist on maha arvestatud ette toodetud ja 2014. aastal müüdud kogused

Tabel 7.1. Alkoholsete jookide toodang, siseturu müük ja tarbimine (mln liitrit, tootele märgitud alkoholi sisaldusega)

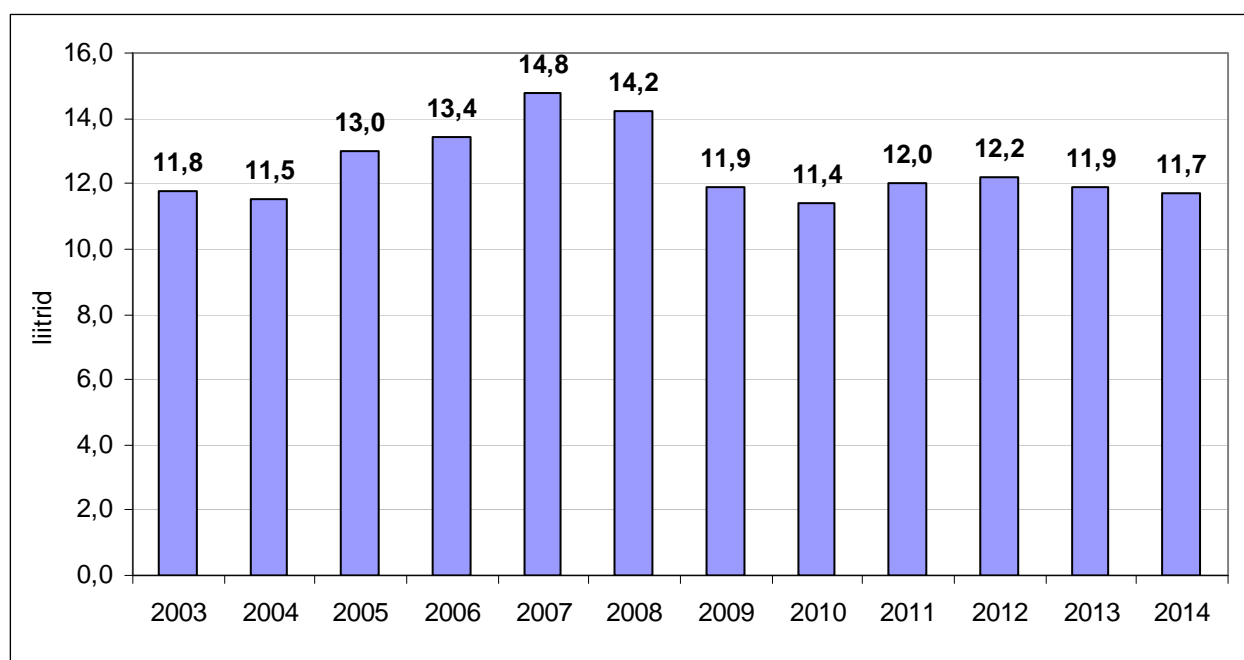
	Tootmine		Müük siseturul		Tarbimine**	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Õlu	147,3	160,8	131,5	131,5	97,6	94,3
Viinamarjavein ja vermut	-	-	19,9	20,4	14,4	14,5
Lahjad alkohoolsed joogid*	27,3	29,8	43,8	42,6	20,0	18,5
sh lahjad segujoogid	16,7	16,2	25,9	22,8	10,7	8,2
Siider	10,6	13,6	13,6	15,4	5,0	5,9
puuvilja- ja marjaveinid	10,6	9,6	4,3	4,4	4,3	4,4
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%	18,0	21,25	20,8	21,2	11,4	11,8

* EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab piirituse ja veinibaasil longdrinke, siidrit) SA koos mõduga

** Eesti elanike alkoholsete jookide tarbimine = siseturu müük+illegaalne tarbimine–turistide kaasaostud ja tarbimine kohapeal

Allikas: SA, EKI

Joonis 7.1. Alkoholi tarbimine liitrites 15-aastase ja vanema elaniku kohta 2003–2014

Illegaalne kaubandus

Illegaalse alkoholi tarbijate osakaal on vähenenud mitmendat aastast järjest ning 2014. aasta küsitluse põhjal oli salaalkoholi ostnud vaid 3% alkoholi tarbijatest (2013. aastal 4%). Peamiseks argumendiks salaalkoholi ostmisel oli madalam hind võrreldes legaalse alkoholiga. Soodsamat hinda pidas väga oluliseks ligi 80% illegaalse alkoholi ostjatest, kuid salaalkoholi ostmist soodustas veel ka näiteks see, et müüja oli usaldusväärne (väga oluliseks pidas seda 78% illegaalse alkoholi tarbijatest). Lisaks tarbijate vähenemisele on langenud ka salaalkoholi ostmise

sagedus mis tähendab, et illegaalset alkoholi ei osteta enam mitte regulaarselt vaid pigem harva. Salaalkoholi ostjaid elab rohkem Kirde-Eestis ja väikelinnades, samuti tarbisid seda sagedamini madalama sissetulekuga elanikud. Enim hangiti salaalkoholi müüjate juurest kodust (73% illegaalse alkoholi ostjatest). Oluliselt vähem oli neid, kes ostsid illegaalset alkoholi käest kätte tänavalt (17% salaalkoholi ostjatest) ning kauplustest ja kioskitest (5%). Illegaalsest alkoholist oli 2014. aastal võrdselt levinud nii viin kui puskar, seejuures on salaviina ostjate osakaal viimastel aastatel järjest vähenenud ning puskari ostjate osakaal kasvanud.

Küsitlusandmete järgi illegaalse viina hind 2014. aastal praktiliselt ei muutunud, selle liiter maksis keskmiselt 7,70 eurot (2013. aastal 7,64 eurot). Samal ajal maksis odavama hinnaklassi legaalse viina liiter 11,02 eurot, olles nii salaviinast ligikaudu 43% kallim.

Elanike tarbitud illegaalse alkoholi kogused on langenud alates 2011. aastast. Salaalkoholi müüdi 2014. aastal hinnanguliselt 1,4 mln liitrit ja see moodustas viina siseturumahust (ilma turistide ostudeta) 17–21% (vt tabel 7.2). Illegaalse alkoholi kaubanduse rahaline maht oli ligikaudu 10,8 mln eurot ning riigil jäi alkoholi salaturu tõttu saamata ligikaudu 11,8 mln eurot maksutulud.

Tabel 7.2. Alkoholi illegaalse kaubanduse maht ja arvestuslik maksukaotus²⁴

Näitaja	2010	2011	2012	2013	2014
Illegaalse kaubanduse osakaal viina siseturumahust, %	23–27	22–27	20–24	20–24	17–21
Illegaalse kaubanduse maht, mln €	14,0	15,7	14,2	13,0	10,8
Riigieelarvesse laekumata aktsiis, mln €	11,3	10,5	9,4	9,4	8,2
Riigieelarvesse laekumata käibemaks, mln €	4,8	4,8	4,4	4,2	3,6

Eestit külastanud välismaalaste arv 2014. aastal natuke suurenes, kuid võrreldes eelnenud aastatega aeglasemas tempos. Eesti Panga andmetel külastas 2014. aastal Eestit ligi 6,2 miljonit välituristi. Välituristid ostsid Eestist alkoholi kaasa 6,2 miljonit liitrit absoluutalkoholina, ehk 1,1% vähem kui 2013. aastal. Turistid ostsid kõige enam kaasa õlut (26,9 mln liitrit) ja lahjasid alkohoolseid jooke (20,6 mln liitrit). Koos kohapealse tarbimisega moodustas turistide tarbimine absoluutalkoholina 7,5 miljonit liitrit. Välituristide tarbimine moodustas Eestis legaalselt müüdüd alkoholist 2014. aastal ligikaudu 38%.

²⁴ EKI uuringus on illegaalse alkoholina käsitletud alkoholi, mille ostmisel ja tarbimisel elanik teadis, et see oli müüdüd ebaseaduslikult. Uuringus ei kajastu alkoholi illegaalne kaubandus, milles tarbija osales enda teadmata. Illegaalse alkoholi turuosa on võrreldud viinaturuga, kuna illegaalsel turul on enam levinud viin.

8. Maailmamajanduse konjunktuur: 2015. II pa²⁵

Maailma majanduskliima jahenes

Juuli vaatlus näitas maailma majanduskliima mõõdukat jahenemist. Majanduskliima indeks oli juulis 95,9 (2005=100) ning vähenes aprilliga võrreldes 3,6 punkti, langes pikaajalisest keskmistest (1999–2014: 96,1) madalamale. Maailmamajanduse hetkeolukorra hinnang halvenes, kuid tuleviku väljavaated jäid positiivseteks.

Tabel 8.1. Mõnede riikide majanduskliima indeksid (punktides, max=9)

	Aprill 2015	Juuli 2015	+/-
Soome	4,4	4,6	+ 0,2
Rootsi	6,2	6,5	+ 0,3
Saksamaa	7,5	6,7	- 0,8
Suurbritannia	6,4	6,4	0
USA	6,0	5,9	- 0,1
Hiina	4,6	4,5	- 0,1
Läti	4,7	4,8	+ 0,1
Leedu	7,0	6,7	- 0,3
Poola	7,3	6,7	- 0,6
Venemaa	3,1	3,2	+ 0,1
Ukraina	3,4	4,6	+ 1,2

Lääne-Euroopa: mõningane jahenemine

Juuli vaatluse kohaselt langes Lääne-Euroopa riikide majanduskliima indeks 119,1-ni (aprillis 122,1), mis on pikaajalisest keskmisest siiski kõrgem (1999–2014: 103,6). Jooksva olukorra hinnang paranes, kuid kuue kuu ootuste optimism nõrgenes. Saksamaa majanduskliima hinnang langes, kuid jäi soodsale tasemele. Saksamaal alanen nii hetkeolukorra hinnang kui ka tulevikuootuste optimism, kuid prognoositakse, et kuue kuu pärast on eratarbimise, investeeringute ja ekspordi olukord parem.

Soome hetkeolukorda hinnati jätkuvalt ebarahuldavaks, kuid tuleviku väljavaateid positiivseteks. Ekspordi, eratarbimise ja investeeringute olukorda nähakse kuue kuu pärast tugevamana.

Belgias, Prantsusmaal, Iirimaal, Itaalias, Hollandis, Portugalis ja Hispaanias on rahuldav majanduskliima. Kreekas ja Austrias on majanduskliima mitterahuldav.

Euroalasse mittekuuluvatest riikidest hinnati hetkeolukorda rahuldavast kõrgemaks ja kuue kuu ootusi positiivseteks Suurbritannias, Rootsis, Norras ja Taanis. Rootsi ekspordi- ja impordimah-tusid ning eratarbimist nähakse kuue kuu pärast suuremana. Šveitsis hinnati majanduskliimat rahuldavast madalamaks.

²⁵ Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi (CESifo) väljaande World Economic Survey (WES) nr 129 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut.

Kesk- ja Ida-Euroopa: soodne majanduskliima

Kesk- ja Ida-Euroopa riikide majanduskliima indikaator langes 98,6-le (aprillis 101,0), kuid on endiselt kõrge (pikaajaline keskmine 1999–2014: 85,2). Euroopa Liitu kuuluvatest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest hinnati majanduse hetkeolukorda rahuldavast kõrgemaks ja kuue kuu ootused on positiivsed Tšehhis, Poolas, Slovakkias, Sloveenias, Rumeenias, Bulgaarias ja Leedus. Lätis hinnati hetkeolukorda rahuldavaks, kuid kuue kuu ootusi negatiivseteks.

Põhja-Ameerika: mõningane jahenemine

Põhja-Ameerika majanduskliima indeks langes 96,2-le (aprillis 97,9), kuid on pikaajalisest keskmisest kõrgem (1999–2014: 90,7). Ameerika Ühendriikides mõnevõrra langes jooksva olukorra hinnang, kuid kuue kuu ootuste optimism tugevnes ning majanduskliima hinnang jäi rahuldavaks. Prognoositakse, et kuue kuu pärast on Ameerika Ühendriikides eratarbimise ja investeerin-gute seis parem, kuid ekspordikäive madalam. Kanadas hinnati hetkeolukorda rahuldavast mada-lamaks, kuid väljavaateid positiivseteks.

Venemaa ja SRÜ: ebarahuldav majanduskliima

Venemaa ja SRÜ majanduskliima indeks tõusis juulis 58,8-le (aprillis 53,8), mis on pikaajalisest keskmisest oluliselt madalam (1999–2014: 88,1). Juuli vaatlusel hinnati hetkeolukorda Vene-maal ebarahuldavaks ja tuleviku väljavaateid pessimistlikeks. Ukraina hetkeolukorda hinnati mitterahuldavaks, kuid kuue kuu ootused jäid positiivsele poolele.

Aasia: mõningane jahenemine

Aasia riikide majanduskliima indeks langes juuli vaatlusel 87,7-le (aprillis 93,0), mis on pikaaja-lisest keskmisest madalam (1999–2014: 92,5). Hiinas langes hetkeolukorra hinnang mitterahul-davalt tasemelt veelgi, kuid väljavaated jäid positiivsele poolele. Indias hinnati jooksvat olukorda rahuldavaks ja tuleviku väljavaateid optimistlikeks. Jaapanis hetkeolukorra hinnang paranes, kuid jäi rahuldavast madalamaks, tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid positiivseteks.

Okeania: rahuldavast madalam majanduskliima

Juuli vaatlusel hinnati Okeania jooksvat olukorda rahuldavast madalamaks ja tuleviku väljavaa-teid negatiivseteks.

Ladina-Ameerika: majanduskliima halveneb

Ladina-Ameerika riikide hetkeolukorda hinnati juulis rahuldavast madalamaks ja väljavaateid negatiivseteks. Brasiilias, Argentiinas, Mehhikos ja Tšiilis on rahuldavast halvem majanduskliima.

Lähis-Ida: majanduskliima halveneb

Lähis-Ida riikide hetkeolukorda hinnati juulis rahuldavaks, kuid ootused jäid negatiivseteks. Iisraelis valitseb rahuldav ja Türgis rahuldavast madalam majanduskliima.

Aafrika: mitterahuldav majanduskliima

Juuli vaatlusel jäi Aafrika hetkeolukorra hinnang mitterahuldavaks ning kuue kuu väljavaated nõrgenesid, jäädes napilt positiivsele poolele.

Inflatsiooniootused kasvasid euroalal ja Ameerika Ühendriikides

Maailma keskmiseks inflatsiooniks 2015. aastal prognoosid eksperdid juulis 3,0%. Euroala inflatsiooniootused (ekspertide hinnangul) tõusid 0,8%-ni (aprillis 0,6%), USAs 1,6% (aprillis 1,4%) ja Aasias langesid 2,5% (aprillis 2,7%) tasemele. Ladina-Ameerikas prognoositakse 2015. a inflatsiooniks 12,5%, Venemaal 13,6%, Aafrikas 7,2% ja Lähis-Idas 4,4%.

2020. aastaks prognoositakse maailma aastakeskmiseks inflatsiooniks 3,0%. Euroalal prognoositakse 2020. aastaks keskmiselt 2,0%, USAs 2,6% ja Aasias 3,1% hindade kallinemist.

Tabel 8.2. Maailma majanduskonjunktuur peamiste piirkondade lõikes, (ekspertide hinnangud, max = 9)

	117 riigi keskmine		EL-28		Euroala		Lääne-Euroopa		Kesk- ja Ida-Euroopa		Põhja-Ameerika		Aasia	
	Apr 2015	Juuli 2015	Apr 2015	Juuli 2015	Apr 2015	Juuli 2015	Apr 2015	Juuli 2015	Apr 2015	Juuli 2015	Apr 2015	Juuli 2015	Apr 2015	Juuli 2015
Majanduse üldolukord praegu	5,1	4,7	5,5	5,6	5,2	5,3	5,4	5,5	6,0	6,2	5,9	5,1	4,7	4,2
Majanduse üldolukord 6 kuu pärast	5,9	5,9	7,1	6,6	7,3	6,7	6,9	6,5	6,7	6,2	5,8	6,4	5,9	5,8
Majanduskliima*	5,5	5,3	6,3	6,1	6,3	6,0	6,2	6,0	6,4	6,2	5,9	5,8	5,3	5,0
Eksport 6 kuu pärast	5,8	5,9	7,6	7,2	7,9	7,5	7,5	7,0	6,8	7,1	3,5	4,8	5,8	5,7
Import 6 kuu pärast	6,0	6,0	6,7	6,8	6,5	6,7	6,5	6,6	7,0	7,0	7,2	7,4	6,0	5,6
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	5,4	5,3	6,3	5,7	6,7	6,0	6,1	5,6	6,0	5,7	3,5	4,0	5,8	5,6
Inflatsioon 6 kuu pärast	5,8	6,3	6,7	7,3	6,8	7,3	6,5	7,2	6,3	6,9	6,2	6,3	4,7	5,3
Lühiajaliste laenude intress 6 kuu pärast	5,3	5,8	5,0	5,8	5,0	5,7	5,0	5,8	4,6	5,3	7,4	7,7	4,7	4,8
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	5,8	6,4	5,7	6,7	5,7	6,6	5,7	6,7	5,2	6,2	7,3	8,0	5,2	5,7
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	6,4	5,9	6,6	6,3	4,0	0,0	6,7	6,4	5,9	6,1	5,7	6,0	6,7	5,4

* Majanduskliima – tuletatud (aritmeetilise keskmisena) ekspertide hinnangutest hetkeseisule ja olukorrale kuue kuu pärast

Riikide majandusindikaatorid²⁶

(protsentides)

	SKP			Tööpuuduse määr	Tarbijahinnad 2015	Eelarve tasakaal*	Jooksevkonto saldo*	Riigivõlakirjade (10. a tähtajaga) intressimäär
	II kv 2015/ II kv 2014	2015	2016					
USA	+ 2,7	+ 2,4	+ 2,6	5,1	+ 0,4	- 2,6	- 2,6	2,23
Hiina	+ 7,0	+ 6,9	+ 6,7	4,0	+ 1,5	- 2,7	+ 3,0	3,18
Jaapan	+ 0,8	+ 0,8	+ 1,5	3,3	+ 0,7	- 6,8	+ 2,7	0,38
Suurbritannia	+ 2,6	+ 2,5	+ 2,4	5,5	+ 0,2	- 4,4	- 4,8	1,88
Kanada	+ 1,0	+ 1,4	+ 2,0	7,0	+ 1,1	- 1,8	- 2,9	1,60
Euroala	+ 1,5	+ 1,4	+ 1,7	10,9	+ 0,2	- 2,1	+ 2,6	0,78
Austria	+ 0,5	+ 0,7	+ 1,5	5,8	+ 1,0	- 2,1	+ 1,4	1,03
Belgia	+ 1,3	+ 1,3	+ 1,6	8,5	+ 0,4	- 2,6	+ 1,7	1,14
Prantsusmaa	+ 1,0	+ 1,1	+ 1,5	10,4	+ 0,2	- 4,1	- 0,7	1,14
Saksamaa	+ 1,6	+ 1,7	+ 2,0	6,4	+ 0,4	+ 0,7	+ 7,6	0,78
Kreeka	+ 1,7	+ 0,5	+ 2,2	25,2	- 1,0	- 3,8	+ 2,6	8,75
Itaalia	+ 0,7	+ 0,6	+ 1,2	12,0	+ 0,2	- 2,9	+ 2,0	1,92
Holland	+ 1,6	+ 1,8	+ 1,7	8,5	+ 0,4	- 1,8	+ 9,2	0,92
Hispaania	+ 3,1	+ 3,0	+ 2,6	22,2	- 0,3	- 4,4	+ 0,8	2,13
Tšehhi	+ 4,4	+ 3,1	+ 2,8	6,2	+ 0,3	- 1,8	- 0,1	0,85
Taani	+ 2,0	+ 1,8	+ 1,9	4,6	+ 0,7	- 2,9	+ 6,8	1,06
Ungari	+ 2,7	+ 3,0	+ 2,8	6,8	+ 0,8	- 2,6	+ 4,6	3,58
Norra	+ 2,2	+ 0,7	+ 1,6	4,5	+ 1,6	+ 6,0	+ 9,3	1,61
Poola	+ 3,6	+ 3,4	+ 3,6	10,1	+ 0,2	- 1,5	- 1,4	3,06
Venemaa	- 4,6	- 3,6	+ 0,3	5,3	+ 14,8	- 2,8	+ 4,9	11,2
Rootsi	+ 3,3	+ 2,7	+ 2,7	6,4	+ 0,1	- 1,2	+ 6,5	0,77
Šveits	+ 1,2	+ 0,7	+ 1,3	3,3	- 1,0	+ 0,2	+ 7,2	0,01
Türgi	+ 3,8	+ 2,8	+ 3,2	9,6	+ 7,3	- 1,6	- 4,7	10,7
Austraalia	+ 2,0	+ 2,4	+ 2,7	6,2	+ 1,7	- 2,4	- 3,2	2,8
Brasillia	- 2,6	- 1,9	+ 0,2	7,5	+ 8,6	- 5,8	- 4,1	15,2
Soome	- 0,2	+ 0,4	+ 1,4	8,4	+ 0,4	- 2,4	- 0,6	1,03
Läti	+ 2,7	+ 2,7	+ 3,5	9,8	+ 0,9	- 1,2	- 2,7	
Leedu	+ 1,4	+ 2,7	+ 3,1	8,6	+ 0,3	- 1,8	- 1,6	1,65

* SKP suhtes 2015

²⁶ Allikas: The Economist, 19. september 2015

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades (sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2015					
	Kuu - aasta	Väärtus		Kuu - aasta	Väärtus	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept
Euroopa Liit											
Tööstus	03-09	-38.7	-7.0	06-07	7.5	-3.0	-2.6	-3.3	-2.6	-3.3	-2.6
Teenindus	03-09	-31.1	8.7	06-98	33.5	9.8	11.0	8.6	10.9	13.5	13.8
Tarbija	03-09	-32.4	-11.9	08-00	1.6	-2.2	-4.0	-3.3	-4.9	-4.7	-5.5
Kaubandus	12-08	-26.8	-6.0	09-15	9.3	1.6	5.4	2.0	4.0	7.5	9.3
Ehitus	06-93	-45.3	-19.5	12-06	3.8	-17.9	-20.0	-18.5	-19.1	-17.4	-19.6
Majandusosaldu	03-09	66.4	100.0	05-00	117.2	106.4	106.4	105.5	106.6	107.0	107.6
Finantsteenused	01-09	-20.0	13.6	04-06	43.3	20.4	15.2	24.5	19.2	21.4	14.9
Euroala											
Tööstus	03-09	-38.1	-6.7	04-07	7.9	-3.2	-3.0	-3.4	-2.9	-3.7	-2.2
Teenindus	03-09	-26.1	9.0	08-98	35.4	7.0	7.9	7.9	8.9	10.1	12.4
Tarbija	03-09	-34.6	-13.0	05-00	2.4	-4.6	-5.6	-5.6	-7.2	-6.9	-7.1
Kaubandus	01-93	-24.8	-8.6	12-10	5.3	-0.8	1.5	-1.3	1.1	3.5	4.1
Ehitus	09-93	-46.0	-18.5	02-90	6.0	-25.5	-25.0	-24.2	-23.8	-22.7	-23.3
Majandusosaldu	03-09	69.3	100.0	05-00	118.8	103.8	103.8	103.5	104.0	104.1	105.6
Finantsteenused	01-09	-21.8	11.6	04-06	42.6	16.2	11.9	17.2	16.6	16.7	14.2
Belgia											
Tööstus	03-09	-33.8	-9.6	06-07	6.9	-6.6	-4.5	-2.7	-5.3	-5.4	-6.8
Teenindus	04-09	-42.9	11.5	08-07	32.2	16.6	12.4	13.3	11.1	21.1	12.6
Tarbija	02-09	-26.5	-7.0	12-00	16.2	-6.2	-3.1	-3.2	-3.6	-2.9	-10.2
Kaubandus	01-09	-27.9	-4.1	10-10	13.7	-12.2	-2.0	-13.8	-3.5	-2.3	-4.7
Ehitus	11-95	-35.1	-10.4	02-90	9.7	-21.0	-20.2	-19.0	-19.4	-18.6	-17.2
Majandusosaldu	03-09	70.2	100.0	06-00	116.8	102.0	103.1	103.2	101.8	104.0	98.9
Saksamaa											
Tööstus	03-09	-42.5	-7.5	02-11	16.0	-2.8	-2.6	-4.0	-2.1	-4.3	-1.4
Teenindus	12-02	-19.9	17.9	03-99	50.1	14.0	16.6	18.6	19.5	22.4	25.7
Tarbija	04-09	-32.9	-8.3	11-10	10.9	3.3	3.0	2.8	1.4	0.7	-2.9
Kaubandus	01-03	-37.4	-11.3	12-90	22.3	-6.3	-3.1	-5.0	-2.0	2.5	4.7
Ehitus	12-02	-55.4	-27.6	02-90	2.2	-10.8	-13.2	-13.0	-12.4	-11.5	-9.6
Majandusosaldu	03-09	71.8	100.0	08-90	119.2	104.5	105.0	105.0	106.0	105.8	107.7
Eesti											
Tööstus	03-09	-39.1	2.6	12-06	28.5	-3.1	-2.4	-4.9	-2.0	-4.5	-4.6
Teenindus	02-09	-50.3	9.9	01-06	38.3	-8.3	-10.6	-14.0	-10.3	-7.1	-3.7
Tarbija	04-93	-56.3	-16.0	04-06	12.8	-3.8	-8.8	-7.3	-8.4	-7.4	-5.9
Kaubandus	06-09	-45.6	7.8	04-07	35.6	7.4	6.2	5.7	10.1	1.3	8.6
Ehitus	04-09	-76.0	-2.3	05-06	48.8	-21.9	-19.8	-25.8	-19.9	-14.3	-19.2
Majandusosaldu	03-09	67.8	100.0	09-06	118.1	96.5	95.9	94.4	95.8	96.3	97.6
Kreeka											
Tööstus	03-09	-36.6	-4.3	03-00	13.3	-15.0	-13.0	-14.1	-26.4	-30.2	-23.3
Teenindus	10-12	-46.0	9.3	08-00	58.7	-4.4	-10.1	-9.4	-27.6	-42.8	-15.1
Tarbija	10-11	-83.8	-39.0	04-00	-5.8	-40.5	-43.6	-46.8	-52.9	-64.8	-64.2
Kaubandus	10-12	-48.4	-2.6	07-07	39.0	-0.6	0.2	-3.5	-25.9	-31.0	-20.0
Ehitus	08-11	-77.4	-20.9	04-00	32.5	-41.9	-44.5	-48.0	-62.5	-67.5	-52.8
Majandusosaldu	03-09	74.5	100.0	07-00	119.4	92.7	91.4	90.7	81.3	75.2	83.1
Hispaania											
Tööstus	01-93	-43.2	-9.9	11-97	7.1	0.2	1.4	1.2	-0.9	1.6	1.4
Teenindus	01-09	-38.7	9.8	06-98	54.0	23.5	20.4	16.5	18.7	20.0	20.4
Tarbija	02-09	-47.6	-13.9	03-00	5.3	3.6	1.5	-0.4	0.0	-1.3	-2.6
Kaubandus	02-93	-36.0	-9.1	04-15	16.0	16.0	15.9	13.4	13.7	13.5	11.3
Ehitus	08-13	-69.3	-12.6	12-98	39.5	-29.0	-25.0	-29.0	-30.0	-21.5	-34.1
Majandusosaldu	01-93	72.2	100.0	06-98	116.6	110.4	110.4	108.4	108.7	110.4	109.5

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2015						
	Kuu – aasta	Väärtus		Kuu – aasta	Väärtus	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	Sept	
Prantsusmaa												
Tööstus	07-93	-39.4	-8.3	06-00	14.7	-6.8	-6.9	-6.8	-5.7	-5.3	-5.2	
Teenindus	04-09	-28.8	-0.6	01-90	16.2	-8.4	-5.8	-6.2	-5.6	-3.4	-3.7	
Tarbija	03-09	-37.0	-18.7	01-01	3.3	-16.0	-17.8	-17.8	-18.6	-17.5	-13.7	
Kaubandus	04-97	-27.2	-8.7	12-07	8.8	-5.9	-1.8	-5.7	-2.5	-0.3	1.0	
Ehitus	01-93	-62.3	-15.3	10-00	44.9	-47.5	-46.5	-44.9	-44.3	-44.0	-42.6	
Majandusosaldu	03-09	74.6	100.0	10-00	118.4	97.8	98.7	98.5	99.4	100.1	101.0	
Itaalia												
Tööstus	03-09	-34.5	-4.8	02-95	14.2	-1.1	-1.2	-1.3	-1.3	-2.4	-1.2	
Teenindus	04-13	-24.5	2.8	04-00	33.1	5.4	6.4	6.5	11.0	7.2	14.2	
Tarbija	06-12	-41.5	-16.3	06-01	2.5	-7.1	-8.9	-7.8	-11.6	-9.2	-5.8	
Kaubandus	04-99	-65.4	-13.3	02-92	17.3	8.1	8.0	6.4	7.5	10.8	11.0	
Ehitus	09-93	-75.4	-23.1	04-90	13.4	-24.7	-26.1	-21.2	-23.1	-22.3	-20.5	
Majandusosaldu	03-09	74.5	100.0	05-00	121.0	106.1	105.7	106.5	106.4	105.8	109.2	
Läti												
Tööstus	04-93	-44.0	-8.1	02-07	11.8	-5.4	-6.2	-7.7	-6.5	-4.4	-6.8	
Teenindus	03-09	-43.9	4.3	12-06	20.9	4.2	3.4	1.2	0.0	2.4	0.8	
Tarbija	07-09	-54.9	-21.7	09-06	1.0	-4.0	-5.5	-9.1	-7.0	-7.0	-11.5	
Kaubandus	02-09	-35.2	6.4	04-07	22.8	3.5	3.7	3.1	5.2	5.4	3.8	
Ehitus	07-09	-79.4	-25.3	01-07	19.2	-20.4	-23.8	-22.7	-25.2	-27.7	-32.7	
Majandusosaldu	03-09	70.8	100.0	02-07	115.1	104.2	103.5	101.9	102.5	103.7	101.5	
Leedu												
Tööstus	04-09	-41.4	-11.5	08-07	9.8	-3.6	-11.1	-13.0	-14.2	-13.8	-7.3	
Teenindus	03-09	-47.2	7.0	07-06	34.3	-4.0	-1.7	3.2	12.7	9.4	5.6	
Tarbija	01-09	-56.1	-15.8	05-07	9.2	-5.8	-6.0	-8.3	-8.7	-8.0	-10.4	
Kaubandus	04-09	-57.8	-1.8	01-07	41.7	-8.6	-1.6	-4.4	2.7	1.9	1.1	
Ehitus	05-09	-92.9	-33.6	01-07	13.4	-23.0	-22.5	-24.4	-20.9	-27.6	-27.1	
Majandusosaldu	04-09	69.0	100.0	07-06	118.5	104.9	102.4	102.1	103.8	103.1	104.8	
Poola												
Tööstus	03-09	-29.1	-14.2	06-07	-0.5	-11.5	-12.0	-12.9	-12.7	-11.3	-11.8	
Teenindus	03-09	-12.0	3.7	07-07	22.7	-0.3	-0.7	-1.0	-0.5	-0.8	-1.2	
Tarbija	08-01	-40.1	-21.8	04-08	-0.5	-10.1	-13.5	-12.0	-14.6	-14.3	-15.6	
Kaubandus	03-03	-16.8	-3.1	12-07	11.9	-0.3	-1.1	0.2	1.2	1.7	0.8	
Ehitus	02-02	-67.9	-33.9	02-08	-0.7	-24.7	-26.2	-26.2	-26.1	-25.9	-25.8	
Majandusosaldu	03-09	77.9	100.0	05-96	122.9	100.0	98.5	98.3	97.6	98.4	97.7	
Soome												
Tööstus	03-09	-37.3	1.2	10-94	31.3	-9.1	-12.7	-9.3	-10.5	-12.1	-7.9	
Teenindus	12-01	-47.6	13.9	09-00	51.1	0.9	1.4	0.8	1.6	2.7	4.3	
Tarbija	12-08	-6.4	13.0	09-10	23.8	11.8	14.6	12.1	9.8	10.9	7.5	
Kaubandus	02-15	-30.0	-2.0	08-07	23.8	-24.1	-22.1	-26.6	-16.4	-13.4	-15.8	
Ehitus	06-91	-99.0	-19.0	06-98	36.5	-20.8	-13.7	-17.8	-3.7	-11.3	-6.8	
Majandusosaldu	04-91	72.8	100.0	11-94	121.3	93.9	93.6	94.1	94.4	94.5	95.2	
Rootsi												
Tööstus	03-09	-38.5	-4.7	09-10	15.8	-7.9	-2.4	-2.2	-1.4	0.7	1.9	
Teenindus	04-09	-26.3	19.6	02-11	53.0	25.6	26.2	24.6	24.9	27.8	26.7	
Tarbija	12-08	-10.0	10.0	09-10	28.0	9.3	10.2	10.8	10.5	10.7	9.3	
Kaubandus	01-09	-38.3	10.7	01-10	47.6	21.3	21.2	20.6	16.9	22.7	23.1	
Ehitus	12-93	-82.9	-23.8	08-07	47.6	-9.6	-5.9	-5.8	2.5	1.4	5.7	
Majandusosaldu	08-91	77.6	100.0	01-11	118.3	102.4	104.6	104.2	105.3	106.5	107.4	
Suurbritannia												
Tööstus	03-09	-49.0	-9.2	06-14	12.3	1.4	2.1	-0.8	0.7	-1.1	-4.1	
Teenindus	03-09	-57.4	4.5	10-97	36.1	18.8	22.0	9.0	17.5	26.9	19.6	
Tarbija	01-09	-35.2	-9.0	05-14	7.6	6.9	1.1	5.1	3.0	2.8	0.4	
Kaubandus	01-09	-47.1	1.0	09-15	26.6	4.4	17.7	8.3	11.6	20.2	26.6	
Ehitus	06-91	-79.3	-21.7	04-15	8.4	8.4	-4.1	0.2	-5.0	-0.6	-10.6	
Majandusosaldu	03-09	64.6	100.0	06-14	119.7	113.1	113.2	109.4	112.9	113.5	110.7	